

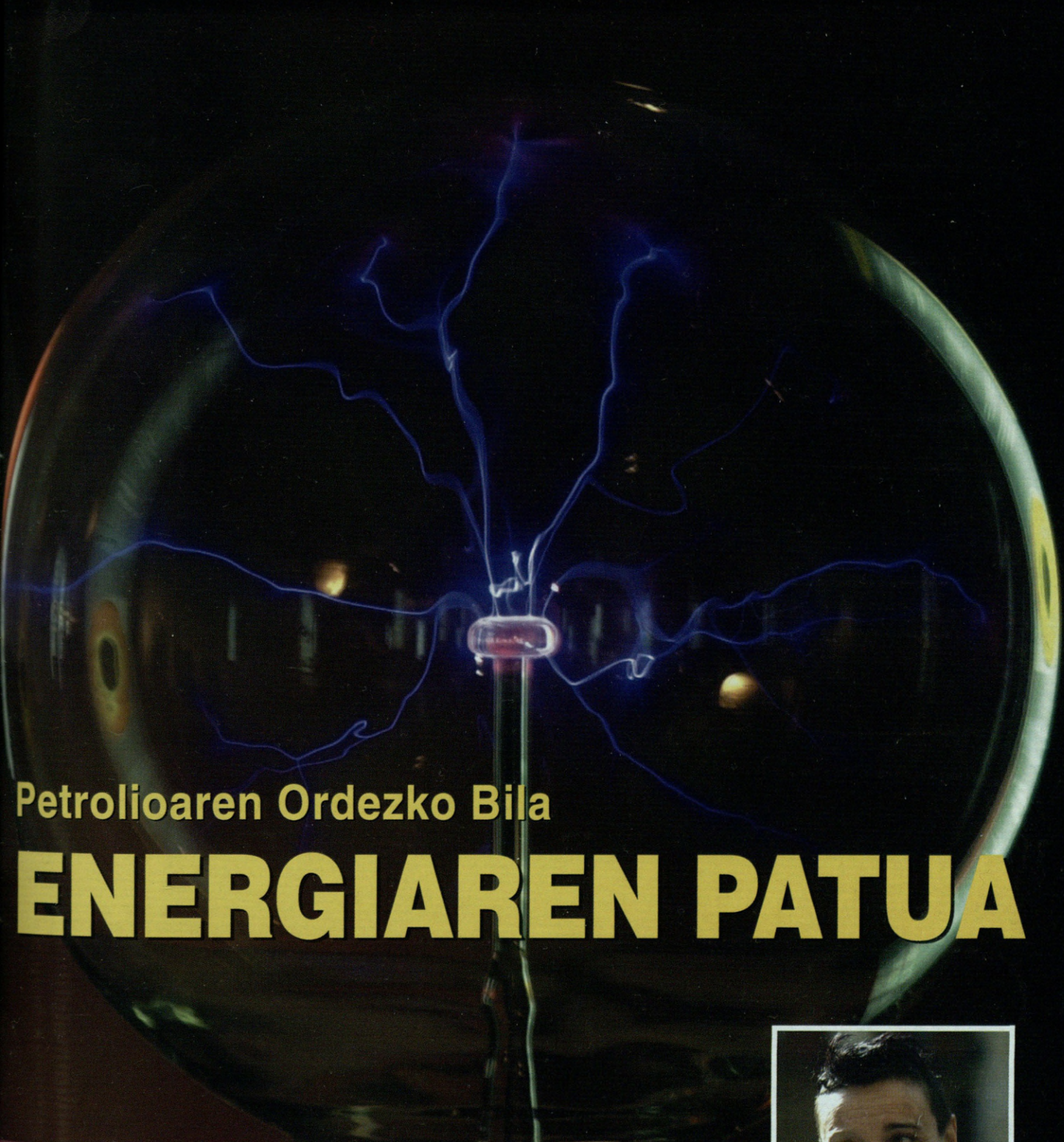
Ikasgela etxean: Eskolatik kanpo hezitako haurrak

E u s k a l

ARGIA

H e r r i k o A s t e k a r i a

Petrolioaren Ordezko Bila

ENERGIAREN PATUA

Begoña del Teso

"Ez ditut beldurrak gainditu nahi, gustura nago horiekin"

Euskal

Herriko

Bertsozale

Elkartea

FINAL-AURREAK

AZAROAK 17
ETXARRI-ARANATZEKO
UDAL PILOTALEKUAN
18:00ETAN

AZAROAK 18
MARKINA KO
UDAL PILOTALEKUAN
17:00ETAN

AZAROAK 24
AZPEITIKO
IZARRAITZ PILOTALEKUAN
18:00ETAN

BERTSOLARI TXAPELKETA NAGUSIA 2001

AZAROAK 25
HENDAIA KO
BELTZENIA PILOTALEKUAN
16:30ETAN

ABENDUAK 1
BILBO KO
AYALA ANTZOKIAN
18:00ETAN

ABENDUAK 2
TOLOSA KO
BEOTIBAR PILOTALEKUAN
17:00ETAN

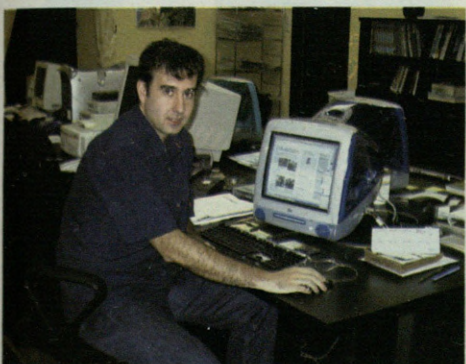
www.bertsozale.com

Argazkia: Alberto Elozegi
Diseinua: antza S.A.L.

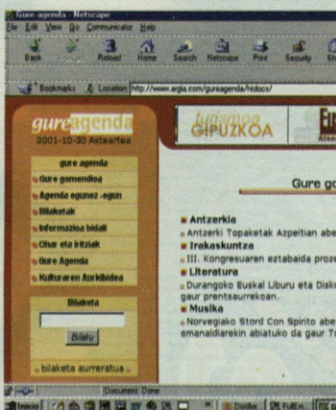
■ Jose Antonio Urbiola: "EAJ, EA, Aralar eta Batzarrek koalizioa egin beharko lukete" 8

■ "Goienkaria": Debagoieneko astekaria 20

■ Fraideekin edo fraiderik gabe Arantzazu topagune 26

■ Zer egin nahi duzu asteburu honetan? 38

ORRIZ ORRI

Ohiartzunak 5

POLITIKA

Euskal Politikaren Termometroa 6

Elkarrietzeta: Jose Antonio Urbiola.

Xabier Letona 8

EKONOMIA

Energia: Etorkizun nuklearra ala berriztagarria?
Daniel Udalaiz 12

EUSKARA

"Goienkaria": Debagoieneko astekaria.
Gontzal Landa 20

GIZARTEA

Ikasgela etxean: Hezkuntza eta ikaskuntzaren zurruntasuna da lege. Mikel Asurmendi 22

Fraideekin edo fraiderik gabe Arantzazu topagune. Joxemi Saizar 26

Elkarrietzeta: Begoña del Teso.
Estixu Eizagirre / Ixiar Eizagirre 29

KULTURA

Euskal Kulturaren Ezpalak 36

Internet: Zer egin nahi duzu asteburu honetan?
Elisabeth Pombo 38

Azkueren erresurrekzioa.
Erlantz Urtasun 40

Orain dela 30 urte
Pilar Iparragirre 43

ASTIA HARTUTA

Argitalpenak 46

Agenda 49

Bizia 50

Ihesi 51

Denborapasak 55

IRITZIAK

Politika: Xabier Oleaga 8

Kultura: Luisa Etxenike 35

Azkena: Jose Ignazio Ansorena 58

Eusko Jaurlaritzako Kultura Sailak
diruz lagundutako aldizkaria

Gipuzkoako Foru Aldundia

Kultura, Euskara, Gazteria eta
Kirol Departamentua

Argitarapen honen edizikoa laguntzaile:

kutxa

zuri esker
gracias a ti

gizarte ekintza
obra social

Bidalketa gasturik gabe

ARGIAren egutegia 2002

Tuterako ARGIA ikastolarekin

Salneurria: Egutegia 950 pta. (100 pta.ko laguntza barne)

Egurrezko taula 7.500 pta.

ARGIAren egutegia erosiaz, 100 pta. Tuterako ARGIA ikastolarentzat.

2002ko egutegiak eguneroko informazio erabilgarriaz gain (eguzkia, ilargia, santutegia, euskal izendegia) irakurgai berriak dakartza, guztiak ARGIAko kolaboratzaile kualifikatuenek prestatuak:

Bentak (Muskilda Tellabide)
Bertoak (Martin Aramendi)
Dantza (Jon Maya)
Errezetak (Onintza Enbeita)
Europako Batasuna (Izaskun Jauregi)
Euskal diaspora (Joseba Etxarri)
Euskal izenak (Mikel Hoyos)
Euskal txokoak (Iosu Etxaniz)

Futbola (Jaione Aizpuru)
Jakingarriak (Joxerra Aizpuru)
Komikiak (Iosu Etxaniz)
Landareak eta zuhaitzak (Jakoba Errekondo)
Musika (Joxemi Saizar)
Osasuna (Jabier Agirre)
Txistea (Kike Amonariz)

ESKAERA ORRIA

ARGIA: 142 Posta Kutxa • 20.160 LASARTE-ORIA • Tel.: 943371545 • Faxe: 943361048

e-posta: denda@argia.com • www.argia.com

IZEN-DEITURAK: _____

HELBIIDEA: _____

POSTA KODEA: _____ HERRIA: _____ HERRIALDEA: _____

TEL.: _____ E-POSTA: _____

IZENBURUA

PREZIOA

ALEAK

GUZTIRA

☐ **TRANSFERENTZIA:** Euskadiko Kutxa 3035 - 0036 - 14 - 0360048647 Ondorengo datuekin batera ingresoaren agiriaren kopia bidali behar da

☐ **KONTUA:** TITULARRAREN IZEN-DEITURAK

N.A./N.I.F.

KONTU KORRONTEA/LIBRETA

Entitatea				
-----------	--	--	--	--

Sukurtsala

--	--	--	--

K.D.

--	--

[illegible]

JABEA: KOMUNIKAZIO BIZIAGOA, S.A.L.
 LEHENDAKARIA: Joxe Mari Irazusta
 ZUZENDARIA: Pello Zubiria.
 Kontseilu Editorialeko Arduraduna:
 Baleren Bakaikoa.
 Erredakzioa: Katixa Garate, Nagore
 Irazustabarrena, Onintza Irureta,
 Izaskun Jauregi, Xabier Letona.
 Maketazioa: Berdaitz Goia.
 Administrazioa: Marijo Aierza.
 Harpidetza: Olatz Korta, Edurne
 Urruzmendi.
 Hedapena: Ixabel Bereziartua.
 Publizitatea: Iñigo Txintxurreta, Aloña
 Soraluze, Bego Zuza.
 Argazkiak: Alberto Elozegi.

HELBIDEAK

GIPUZKOA: Industrialdea, 15. 20160
 Lasarte-Oria. Tel.: 943 37 15 45. Faxak:
 943 37 34 03 (erredakzioa) / 943 36 10
 48 (komertziala).
 IPARRALDEA: Xalbardin baita.
 64122 Urruña. Tel.: 559 47 60 00.
 Faxe: 559 47 60 01.
 NAFARROA: Gazteluko Plaza 44,
 3. eskua. 31001 Iruñea.
 Tel.: 948 22 22 85.
 POSTA ELEKTRONIKOA:
 Erredakzioa: kazeta@argia.com
 Komertziala: komertzial@argia.com
 WEB ORRIALDEA
 www.argia.com
 LEGE GORDAILUA: NA 80-1963.
 ISSN: 0213-909X.
 BATZORDE PAREKIDEA: 72562 E.

INPRIMATEGIA: Antza, S.A.L.
 INFORMATIKA: A.S.P. Koop. Elk.

Harpidetza sariak:

Hego Euskal Herria	17.300 pta./104 euro
Ipar Euskal Herria	828 lib./126 euro
Espainia	17.300 pta./104 euro
Beste atzerriak	22.145 pta./133 euro
Airez	34.600 pta./208 euro

KOMUNIKAZIO BIZIAGOA, S.A.L.
 Ametzagaiña Taldeko partaidea da

■ Yaakov Kirschen, Israelgo "Jerusalem Post" egunkarian

Dry Bones

-Gizon 1: Europa IRaren desarmea txalotzen ari da, benetako bakerako pauso erreal moduan.

-Gizon 2: Orduan, zer egingo dute bilduko dituzten bonba eta pistola guztiekin?

-Gizon 1: Seguruenik OLPra bidali.

■ Alexander Zudin, Errusiako "Obshaya Gazeta" egunkarian

Hiruko Txikian

ZANTARRAK

Oso. Erre eta erre bere horretan dira. Duela hamabost bat egun Bartzelonako "La Vanguardia" k -bere izena egiaztatu nahiz edo- jarritako gaian "El Pais" en Barberia izeneko batek jarraitu du. Gezurra gezurraren gainean, ARGIA hau ETako finantziazioan omen dabil. Eta Pelé gure amona. Urtetan arrakastan baino arrastakan, bere burua berdindu ezinik dabilen honi hori egozte eta dorre bikiena Intifadako abailarien harrixkei leporatzea, bat. Zeren Barberia horrek baleki ARGIA honek bere burua zutik eutsi dezan ingurukoei zenbat buruko min ematen digun, lotsaz ez

luke bere burua altxako, eta isil-isilik kieto egongo litzateke, uzkur. Erdaldun hauek ez dutela gure berri. Gure ondoren dabilen arren, ez gaituztela ezagutzen. Eta hala ere, ezin gaituzte bakean utzi beren bakearen izenean. Edozein mozolok ahotik isuri lerdea dute pata-rra "El Pais" eta gainontzekoen markapean saltzeko pronto. Jasankorregiak garela. Edonor ausartzen dela gu iraintzen. Izan ere, usategietan haziak nekez ezagutu lezake maitasuna. Eta bi sosen truk, nazkagarrienaz oheratu. Ez gara maila berekoak, baina zoriontsu dira bere miserian. Beude ●

◆ JOXE MARI OSTOLAZA

T E R M O

TXANPONA

GERRA HEGAZKINAK

Hegazkin estatubatuarrek Afganistan bonbardatzen duten bitartean, Pentagonoak Lockheed Martini esleitu dion historia militarreko kontratu altuena eman du aditzera: 3.000 borroka hegazkin berri, 1.763 aire indarrentzat, 480 armadarentzat, 609 marineentzat eta 150 Erre-suma Batuaentzat, guda lotsagarriak erakutsi bezala, EEBBen aliatu onenarentzat. Hegazkin bakoitzak 5.000-7.000 milioi pezeta balio du. 200.000 milioi dolarreko fakturazio ziurtatua esan nahi du horrek; esportazioekin bikoiz liteke. Dagoeneko, badira programarekiko interesa agertu duten herrialdeak. Edozein egunetan Aznarrek ere agertuko du. Arma enpresa handiak sustatzen dituzten bitartean, "demokrata" eta "bizitzaren defendatzaileek" zera ahazten dute: munduan egunero 1.200 milioi pertsona dolar bat baino gutxiagorekin bizi da eta milioika pertsona gosea, hiesa eta kasu askotan Afganistanekoa bezalako gerrek eragindako beste gaixotasunak direla eta hiltzen dira. Hobe bilioi pezeta horiek goseari eta gaixotasunei aurre egiteko erabiltzea eta ez armetan. Ez al dute bizitza defendatzen dutela esaten?

◆ DANIEL UDALAITZ

GARZON: HURRENGOA NOR OTE?

1997-AN ekin zion Baltasar Garzonek HBko Mahai Nazionalaren aurkako operazioari, eta harrezkero ETArekiko harreman motaren bat finkatzen duen 18/98 sumario ospetsuan sartuta bata eta bestearen aurka jo du. Nagusiki ezker abertzaleko talde sozial eta politiko desberdinen aurka, baina baita beste era bateko mugimendu sozial edo enpresa kulturalen aurka ere. "Egin"en aurkako operazioa, Xaki, desobediencia zibila, Ekin, Haika, AAB eta Senideak... Eta galdera latza, baina denon buruan dagoena zera da: eta hurrengoa nor? Garzon epailea ETako presoen zenbait abokaturi begira dagoela aipatu dute Espainiako zenbait komunikabidek. Ezker abertzalean erakunde eta pertsona gehiago ere badago. Eta geroago beste norbaiti ere egokitu dakioke, zuzenean ala zeharka.

PP ETA PSE-EEKO ZINEGOTZIEN AURKAKO ERASOAK

HILAREN 3an Rosa Maria Torres Laudio-ko PPko zinegotziaren etxearen aurkako molotov koktelak bota zituzten. Bi egun lehenago Andoaingo senar-emazte baten etxeari antzeko eraso egin zioten; suaren itzaltze lanetan ari zirela senar-emazteak erredurak izan zituzten. Andoaingo eraso hau, antza, akatsa izan zen, koktelak Jose Luis Vela PSE-EEKo zinegotziaren aurkakoak baitziren. Hilaren 3an, halaber, Atarrabian bertako udaltzain baten etxeari bost molotov koktel jaurti zizkioten. Eraso honen ondorioz, Txema Jurado Batasunako zinegotzia Gobernu Batzarretik kanpo utzi du Alfonso Ucar Atarrabiako UPN alkateak.

UPN-REN ITSUSIKERIAK FORU LEGE BILTZARRARI

LEGEALDIAN zehar agerikoak izan dira Nafarroako Gobernuak Foru Legebiltzarrari egindako itsusikeriak. Azken boladan, aldiz,

EUSKAL H

UPNko beste botere gune batzuetara hedatu da Miguel Sanzen Gobernuaren jarrera. Yolanda Barcina Iruñeko alkateak berriki (urriaren 30ean) egin dio itsusikeria Legebiltzarrari, Kultura eta Hezkuntza Batzordeak Gazteluko Plazako lur azpiko aparkalekuko eraikuntza lanei buruz berri eman zezan eskatu eta alkateak eskaerari muzin egitean. Ez da bakarra izan, dena den, azken boladan Tuteran, Lizarran, Tafallan eta beste herri batzuetako UPNko alkateek jarrera berbera erakutsi dutelako Legebiltzarrekin egin zaizkien agerpen eskaeren aurrean.

PP-REN XIV. KONGRESUA

ALDERDI Popularrak datorren urtarilaren 25etik 27ra egingo du bere XIV. Kongresua. Honetan, lau ponentzia eta hiru komunikazio

B A H E A

- J. M. Aznar, Espainiako Gobernuak lehendakaria: "Estatuko segurtasun indarrek terroristen aurka tinkotasunez egiten duten artean, beste batzuek dirulaguntzak ematen dizkiete haiei laguntza ematen dietenei" (Jaurlaritzak Senideei emandako dirulaguntza).
- Joseba Azkarraga, Eusko Jaurlaritzako Justizia sailburua: "Presoek beren zigorrak beren bizilekuetatik hurbil betetzea, horixe litzateke konponbiderik onena Senideek Eusko Jaurlaritzaren dirulaguntzarik jaso ez dezaten".

M E T R O A

ERRIA BAKE

aurkeztuko dira. "XXI. Mendeko abertzaletasun konstituzionala" izenburutzat daraman ponentzia Maria San Gil Donostiako alkateordeak eta Josep Pique Espainiako atzerri ministroak egingo dute. Jaime Mayor Orejak, bestalde, "Dezentralizazio politikoa autonomien Estatuan" izenburuko komunikazioa aurkeztuko du.

UNIBERTSITATETIK TIRAKA

EUSKO Legebiltzarrak iragarri duenez, datorren urterako Eusko Legebiltzarrean izango da Hezkuntza Sailak bideratuko duen EAerako unibertsitate legea. Iragarrita zegoen bezala, Madrilek iragan astean onartutako legearekiko erantzuna da. Orain arte ere izan dira tentsio uneak Kontzertua, formazio iraunkorra, arrantza edota beste eskumen batzuk direla eta, baina

GARZONKERIA BERRI BAT

Amnistiaren Aldeko Batzordeak eta Senideen aurka joz, aspaldi iragarritako zerbait egin du Baltasar Garzonek, baina horrek ez dio larritasun izpirik kentzen atxiloteta operazioari. Begibistakoa da ETaren aurkako borrokaz gain, euskal gizartean sostengu handia duen pentsamolde eta jarduera politiko baten aurkako polizi operazioak direla. Aznar garaiaren ezaugarri eta jokamolde nagusietakoa bihurtu dira gainera: Madrilgo Gobernuak eskatu eta epaileek eman, zuzenbide estatuaren zutoinak behin eta berriro astinduz. Era honetako jarduerak nekez ekarriko diote onurarik jadanik gatazkatsua den egoerari, aitzitik, gatazka areagotzeko balioko dute.

krisi instituzional sakonik ez da ezagutu artean. Madrilgoa indarrean dagoela Eusko Legebiltzarrak lege berri bat onartuko balu, nolabaiteko krisia saihestezina litzateke.

■ Unibertsitate legeak ika-mika piztu du.

■ Juan Mari Olano.

IZPIAK

Juan Mari Olano Amnistiaren Aldeko Batzordeetako koordinatzaileak elkarriketak eskaini izanak eta, batez ere, Baionako hilaren 3ko manifestazioan ez atxilotzeak ika-mika piztu du Espainiako polizia eta Frantziakoaren arteko koordinazioari buruz. Olanok adierazi duenez, aske edo preso, amnistiaren aldeko mugimenduaren aldeko lanean jarraituko du.

Zabaltzen banatzailea legeko jardueran ari dela eta enpresan egindako maktan ez dela delitu aztarnarik aurkitu dio Baltasar Garzonek enpresa honen aurkako diligentziak ixteko egindako autoan. Irudiarekiko kalteak, ordea, eginak daudela iritzi diote enpresako arduradunak.

Jose Maria Aznar Espainiako Gobernuko lehendakaria, hirugarrenez kargu horretara aurkez daitekeela zabaldu da, nahiz eta aurretik Aznarrek iragarria zuen bi legealdi egin ondoren erretiratu egingo zela.

■ Jose Maria Aznar.

Antton Karrera, Ezker Batuko parlamentaria: "Jose Maria Aznarri deseroso egiten zaio euskal autogobernua eta bere ametsa berau dekretuz ezabatzea litzateke".

• Xabier Kintana euskaltzainak 'Egunkaria'n: "Federalismoak ez digula balio praktikan frogatu arte, aurreiritzia litzateke aukera hori aldeztatik erabat gaitzestea".

• Carlos Iturgaitz, EAEko PPren lehendakaria: "Oraingoan PP oso argia izango da, frontoi bat izango gara familia abertzaleak bere helburu argia lor ez dezan, eta helburu hori, independentzia lortzeko erreferendumak eta herri kontsultak egitea da".

Zeren zain gaude?

Hauxe zioen ETak bere azken agirian: “ETA bere indar guztiekin ahaleginduko da beste hogeituz urtez luzatuko den gatazkarik izan ez dadin”. Pentsa beharko da orainarteko urteetan egin ez duen zerbaitegiteko prest dagoela gatazka hogeituz urte gehiago luza ez dadin. Izan ere, besteei esaten zaizenean ETaren aurka jardun izan den bezala jarduteak ez duela ezertarako balio izan hamarkada luze eta latz hauetan, beraz gatazka konpontzeko beste zerbaitegitegin beharko dela, axioma honek balio du ETak ere bere jardunean kontuan har dezan.

Baina ez da bakarrik hau. Nicolas Redondok ere lehengo egunean Gasteizko Legebiltzarrean beste hau esan zuen, gazteleraz, noski: “Estatutu honek arrakastaz hel diezaioke transizio demokratikoaren garaitik zintzilik daukagun zereginari”. Alegia, herri honetako kontsentsu demokratikoa zabalteari, gaur egun oraindik arbuizatzen dutenak ere bertan sar daitezten. Gehiago ere bazioen Redondo Terrorrosek. “Beharrezkoa da harreman instituzional berri bat Nafarroako Foru Komunitatearekin (...) Harreman berezia, aldamenekotasunetik bakarrik ez datorrena, baizik eta kultura, historia eta gizarte sustrai komunitan errotua”.

IBARRETXEK berak eraman zuen batuta aipatutako saioan, eta diskurtso luzea garatu zuen “erronka saihestezina” gaiaren inguruan, alegia “Estatutuaren ahalbideak jorratu Hitzarmen berri bat lortzeko, elkarbizitzarako topaleku berri bat”. Ildo horretatik joan ziren, nola ez, Gasteizko Jaurilaritzako blokean bilduta dauden hiru alderdietako ordezkarien jarrerak.

Arnaldo Otegi ez zen atzera geratu. Euskal Herriari hitza ematearen eskakizun historikoan oinarrituta, ezker abertzalearen bake biderako ohiko proposamenaren dohainak azaldu zituen.

Jose Elorrietari “Gara” egunkarian, urriaren 27an, “Gaur, duela lau urte bezala, uste dugu diseinu estatutistarekiko ordezkia soberanista izaerako ibilbidea hastea dela” irakurri nion. Zentzu horretan zioen “prozesuak zibila, demokratikoa behar duela edo oinarri sozialik gabea izango dela (...), eta Estatutua agortu izanak beste edozein bide zahar agortu

izana esan nahi duela, hau da, ekinbide armatua ere agortu izana”.

Hauek badira jarrerak, Legebiltzarrean urriaren 26an aldaketa sakonen kontra zegoen bakarra PP eta Mayor Oreja baziren, beste guztiek aldaketa sakonen beharra ikusten badute aurrera begira, Legebiltzarrean zein Legebiltzarretik kanpo gauzak horrela badaude, zeren zain gaude? Zeren zain gaude Aznar eta bere alderdia bakarrik uzteko. Zeren zain, bakardaderik tristenaren hotza sentiarazi eta, ondorioz, mugitzera behartzeko. Badakit, bai, Redondok, arestian aipatutakoez

aparte beste gauza asko ere esan zituela, alderdiko oilategia zorabiatuta daukala.

Badakit Ibarretxe, hauteskunde autonomikoen aurretik estu-estu ibili ondoren, koiunturalismo goxoaren haize epelean instalatuta dagoela, eta alde batetik zein bestetik jaso dituen botoak asetzeko diskurtso inkoherente bezain kontserbadorea osatzeak nahikoa lanik, baina baita ere etekinik, ematen diola. Badakit ezker abertzaleak zauri gehiegi eta sinesgarritasun gabezia handiak dituela barruan, kanpora begira inizatibak landu ahal izateko. Badakit aldaketak proposatzerakoan ere batzuek egungo autonomia estatututik abiatzea proposatzen dutela, eta besteek soberaniaren bidea. Badakit autonomia eta autodeterminazioa elkarren kontrako bide gisa aurkezteko jokoa indarrean dagoela.

HORI dena badakit, baina gaurko ardatz nagusia egungo baldintzak gaingituaz, eta ez atzera eginez, aldaketa sakonak egitearen

aldeko eta kontrakoan artean dagoela deritzot. Aldaketa horretarako bide desberdinak proposatzea, hori da normalena edozein prozesutan. Baina, eta bide horien artean ere, dena kontrastesan dira?, ez dago neurri komunik?

Hori dena badakit, baina Irlandan gauzak aurrera doazela, eta korapiloak gaingitu egiten direla ikusten dut. Korsikara begira Parisek erabaki ausartak hartzen dituela ikusten dut, lerro hauek idazterako orduan azkena presoen inguruan.

Hori dena ikusten dut eta ez nago prest onartzeko, une honetan euskal gizarteak fatalismo eta pasibitate barkaezin batean ematen duen bezala, denak duela soluzioa gure inguruan eta ez, ordea, gureak ●

DANI BLANCO

Xabier Oleaga
Kazetaria

*“Legebiltzarrean aldaketen
kontra dagoen bakarra PP izan
bada, zeren zain gaude Aznar
eta bere alderdia bakarrik
uzteko. Zeren zain,
bakardaderik tristenaren
hotza sentiarazi eta, ondorioz,
mugitzera behartzeko”*

HB ordezkatzuz, Nafarroako Legebiltzarreko lehendakariordea izan zen 1979an. Urte gutxi izan zen HBn, eta lehenago ibilitako alderdira itzuli zen, EAJra. Egun, Napar Buru Batzarreko lehendakaria da eta, hortaz, EBBko kidea ere bai.

“EAJ, EA, ARALAR ETA BATZARREK KOALIZIOA EGIN BEHARKO LUKETE”

Aste hauetan asko hitz egiten da EAeko autogobernuaz, Nafarroakoaz ezer gutxi, ordea. Zein da Nafarroako Foru Erkidegoko autogobernuaren egoera?

Edukiari dagokionez, Gernikako Estatutua eta Foru Hobekuntza ia berdinak dira eta EAeko egoera eta Nafarroakoa oso desberdinak dira. Zer da aldatzen dena? Gobernatzen duenaren borondatea. Gertakizun adierazgarri bat gogoratzen dut, Espainiako Kongresuan izan zen, jadanik Aznarren garaian: Kontzertua eta Hitzarmenari buruzko ahalmen batzuk Nafarroari ematearen alde egin zuen PSOEk, eta ahalmen berdinak ezeztatu zizkion EAeri. Jarrera hori nola uler zitekeen galdetuta hala erantzun zuten: “Badakigu nafarrek ez dituztela ahalmenok indarrean jarriko, EAEk bai”. Beste adibide bat, poliziarena; antzerako edukiekin, hemen oraindik trafiko eskumenak eskatzen ari dira. Izan dezakeen eskumen mailatik oso behetik dago Nafarroa.

■ Uda aurretik PSN zenbait alderdirekin elkartu zen gobernu alternantzia aurrak aztertzeke, besteak beste. Ikusten duzu aldaketarik PSNn?

Egunerokotasunean ez, baina oraingoz horrek ez nau gehiegi kezkatzen, hauteskundeak arte oraindik badago denbora eta. Badirudi UPNtik aldentzeko ahalgina egiten ari dela PSN, eta gainera

■ “Ez nuke arazorik izango EAeren independentzia onartzeko, geroago konponduko litzateke Nafarroakoa”.

egitera behartua dago, bestela batek daki non buka dezakeen. Bere desberdintasunekin, baina PSN-n ere PSEn gertatzen ari den antzeko zerbait pasatzen ari da: PPrekiko mantendu den menpekotasuna txarra dela pentsatzen da sektore batean eta hortik aldendu behar dela. Korrante hau indartuz joango den uste osoa dut.

□ “EAeko legealdi hau bukatu aurretik herri kontsulta egongo da eta hori oztopen duenak gaizki bukatuko du”

Horren ondoren, besteoi dagokigu egoera horri etekina ateratzen asmatzea. Garai batean, PSNko zuzendaritza oso lotua zegoen zenbait txostenekin eta egungo zuzendaritza horien menpekotasunetik aske dagoela uste dut.

■ Zein balorazio egiten duzue EAJ eta EAJk Foru Legebiltzarrean elkar-

lanean egindako lanaz?

Oso positiboa izan da. Bakoitzak bere aldetik egin ahal izango zuena baino askoz handiagoa izan da partehartze maila. Dena ez da zerutiarra, baina koalizioa bere zeregina ondo betetzen ari da; horren adibide da ez dugula behin ere bildu balizko krisietako aurreikusien genuen akordioaren jarraipen batzordea.

■ Beraz, zure ustez datorren urteko hauteskundeetan koalizioa berriz bildu beharko litzateke.

Oraindik asko falta da eta alderdian ez dugu horretaz hitz egin, dena den, nire nahia hori litzateke. Areago, -eta hau nire

iritzia besterik ez da- abertzaleek Nafarroan bizi dugun egoeran, koalizio hori oso motza geratzen da. Abertzaleok bost alderdi dauzkagu Nafarroan eta nazionalismo demokratikoa deitzen den hortaz ari bagara -niri ez zait izendapen hori batere gustatzen baina ez diot alternatibarik topatzen-, lau gara. Beraz, EAJ eta EAJk beren koalizioaren zabaltzea bilatu beharko lukete.

■ EA-EAJ-Aralar-Batzarre koalizio bat eratu beharko litzatekeela esaten ari al zara?

Nik horren aldeko apustua egingo nuke. Ez dut besterik buruan, saiatu behintzat egin beharko genuke. Batasunarekin, aldiz, gaur egun oso zaila da halakoak proposatzea, biolentziak arazak sortzen ditu eta.

■ Biolentzia egon artean Batasunarekin hauteskunde mailako koalizioa eta

■ "EAJren zuzendaritza korpusean ez da desberdintasunik, badakigu noraino heldu nahi dugun".

halakoak baztertzen dituzu. Eta ohi-koan maila desberdineko akordioak?

Ni Lizarra-Garaziko Itunaren defen-
datzaile amorratua naiz gaur egun ere.
Akordio hura oraindik bizirik dagoela
uste dut, eta han esandakoan sinesten dut,
hura bide egokia zelako. Han, bi fase
bereizten ziren: bigarrenak zioen era guz-
tietako akordioak lotu behar zirela sina-
tzaileen artean, baina era guztietako bio-
lentziarik gabeko
eszenategi batean. Agi
denez, ez gaude fase
horretan, lehengoan bai-
zik, biolentzia eszenategi
batean, eta hemen akor-
diorik ez, baina bai era
guztietako elkarriketak.

Hor saiatu behar dugu gaur egun, hitz
egin eta hitz egin... eta aritzen bagara hel-
duko gara berriz Lizarra-Garaziren gisa-
ko beste garai batera. Hara, su-etenak
giroa asko hoztu zuen eta pixkanaka lortu
beharko dugu akordio haren atariko elka-
rrizketa giroa. Baketze prozesuak -begira
Irlanda- luzeak dira eta gora behera han-
dikoak, baina elkarriketaren bidez, hori
ziur, helduko gara berriz ere ilusio
garaitara.

■ **Hauteskunde girora itzuliz eta**

gaiarekin amaitzeko, PPk gehiengo
osoa lortu zuen Galizian eta 99ko foru
hauteskundeetan UPN ere helburu
horretatik gertu ibili zen. Ikusten al
duzu horren arriskurik 2003ko hau-
teskundeetarako?

Ez, ez dut horren beldurrik. Nafarro-
an dagoen politizazio maila ez da EAEn
dagoen adinakoa, baina bai Galizian
dagoena baino askoz handiagoa. Areago,

□ **"Etengabe hitz egin behar dugu, eta ari-
tuz gero, iritsiko gara berriz Lizarra-
Garaziren gisako beste garai batera"**

Galizian eman den emaitza baino hurbi-
lago ikusten dut EAEn maiatzaren 13an
eman zen gisako bat. Hau da, Galiziak
PPren erabateko arrakasta islatzen du, eta
EAEk porrota. Nafarroan ez da ez bata ez
bestea izango, baina antzekotasun han-
diagoa izango du EAEkoarekin Galizia-
koarekin baino.

■ **Oinarritzko zer ikasi beharko litza-
teke Irlandako prozesutik?**

Indartsuak boterea du, ahulari dago-
kio ekimenak mahaigaineratzea, horre-

tarako imaginazioa erabiliz. IRAk
borroka armatutik irtenbiderik ez zego-
ela pentsatu zuelako hasi zen prozesua.
Hala ere, Downing Street, Stormont eta
horien guztien aurretik abertzaleen arte-
ko elkarriketa erabakiorrak izan ziren,
baina hori IRAk borroka armatuaren
bideak ez zuela balio pentsatu izan
ondoren. Orduan, Britainia Handiari
proiektu fidagarri bat eskaintzeko gai
izan ziren indar irlandar-
rak. Eta horren ondorioz,
gobernu britainiarrak egin
zuen adierazpen bat esanez
ez zuela interes ekonomiko
eta estrategikorik Ipar
Irlandan. Horrek elkarrik-
ketekin jarraitzea ahalbide-

ratu zuen eta prozesu oso zabal bat
zabaldu zuen. Hori da lehen ikasgaia:
prozesu oso bat dela. Bigarren ikasgaia,
Espainiako gobernuak bereganatu beha-
rrekoa, gobernu britainiarrak Ipar Irlan-
dako herritarrek erabakitzen dutena
onartzeko prestutasuna agertu zuen.
Eta hirugarren ikasgaia Stormonteko
akordioa da, eta honek autodetermina-
zio eskubidea dauka bere baitan; hori
edozein autogobernu baino askoz gehia-
go da.

■ Euskal Herrian ere, Irlandan beazala, lurralde zatiketa arazo bat dago, besteak beste. Nondik hasi daiteke konpontzen arazo hori?

Duela 70-80 urte irlandarrek lurralde zatiketa onartu eta independentzia aldarrikatu zutenean ez zuten egoera gustukoena izango, baina hura eman ez balitz, gaur egun seguruenik ez ginateke Irlandaren lurraldetasunaz hitz egiten ariko.

Halako kasu batean, nik ez nuke zalantzarik izango, ez nuke arazorik izango EAren independentzia onartzeko. Urte batzuk beranduago Nafarroako arazoak ere izango luke bere itenbidea eta helduko ginateke Irlandakoaren gisako itrenbideren batera. Ahalik eta euskal lurralde kopururik handiena bilduko lukeen euskal Estatuaren aldekoa naiz, baina ezinezkoa bada, orduan posible denarekin. Besterik ezin bada, lehen lerroan doazenak aurrera, eta gero etorriko dira gainerakoak.

■ Lizarra-Garaziko garaian EAJn tentsio batzuk azaleratu ziren. Maiatzeko hauteskundearen arrakastak ezabatu egin ditu, ala egon hor daude baina horrenbeste agertu gabe.

Horiek esamesak dira. EAJren zuzendaritza korpusean ez dago sakoneko desberdintasunik, beste gauza bat da pertsona oso zehatzen batek pentsa dezakeena. Badaude baiko-rragoak eta ezkorragoak, zuhurrak eta ez horren zuhurrak, abiadura desberdina dutenak... baina sakoneko desberdintasunik ez dago, norabidea zein den eta noraino heldu behar den, hori ez du inork zalantzan jartzen.

■ Maiatzeko hauteskundearen ondoren, Joseba Egibar Eusko Legebiltzarreko EAJko talde parlamentarioaren bozeramaile kargutik kentzea eskatu zen. Horrek ez al zuen zerikusirik ikuspegi desberdinekin eta maiatzaren 13tik aurrera egin beharko zen politika desberdinarekin?

Ez, informazio hura nahiko manipulatua zen. Joseba Egibarrekiko eskaera horrek zerikusi gehiago zuen

arazo praktikoekin arazo ideologikoekin baino. Egibarrek bere baitan biltzen ditu Legebiltzarreko taldearen eta alderdiaren bozeramaile izatea, eta eskaera alde horretatik egin zen. Eta, egia esan, eskaerak bazuen bere logika, baina inork ez zezan gaizki pentsatzeko edo interpretazio okerrik egiteko aukerarik izan, proposamena berehala alboratu zen. Abiadura gutxitzearena ez dago inoren buruan.

■ “Aznar Margaret Thatcherren garairik onenean dago, baina nazioarteko presioak ez dio utziko nahi duena egiten”

■ Diozenez, beraz, ez da egia esaten denean EAJn badagoela sektore autonomistago bat eta beste sektore bat soberanistagoa. Askotan, gainera, sektore kontuak Bizkaia eta Gipuzkoarekin lotzen dira.

Gauza horiek ez dute inongo oinarriarik. Bizkaiko jende askok Gipuzkoako beste batzuek baino abiadura handiagoa dute eta alderantziz. Gertatzekotan zerbait zera izan liteke, Bizkaia beste lurralde batzuk baino askoz erantzukizun handiagoa duela alderdia han handiagoa delako. Nafarroan gutxiago gara eta ados jartzea ere gutxiago kostatzen zaigu; Biz-

kaian asko dira eta erabakiak hartu behar direnean epe luzeagoak eskatzen dituzte. Ez dago besterik.

■ Datozen hiru urteetan izango al dugu Euskal Herriko lurralderen batean gai garrantzitsu bati buruzko nolabaiteko herri kontsultarik?

Bai, ziur nago, Aznar jauna Margaret Thatcherren garairik onenean dago, baina nazioarteko presioak ez dio utziko berak egin nahi duen guztia egiten. ETA

ezingo da izan Europako Batasuneko azken erakunde armatu, terrorista eta abar guztiak, baina Aznar ere ez gatazka bat duen azken Estatuaren gobernuburua.

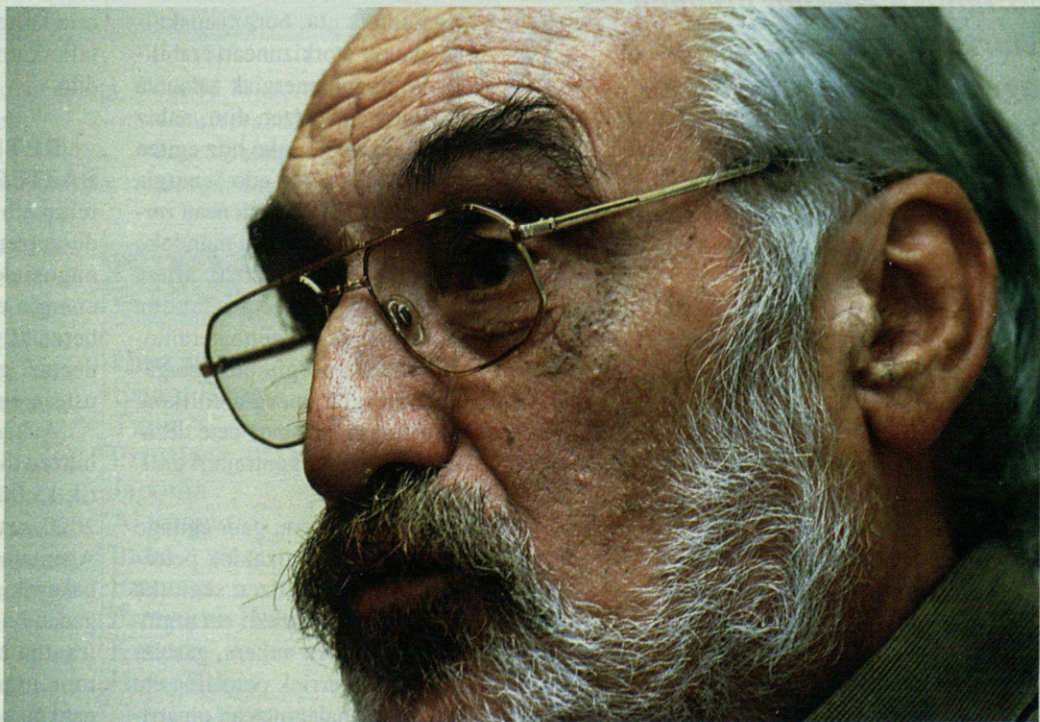
■ ETA eta Aznar aipatzen dituzu. Kontsulta bat baino gehiago egon daiteke akaso?

Agian bai, baina Arzalluzek ETARI buruzko balizko kontsultaz esandakoaz ari bazara, hitz horietan agian gehiago ikusi behar da hausnarketa bat aurreikuspen bat baino.

■ Espainiako Gobernuak esan du bitarteko guztiak jarriko dituela kontsultarik egin ez dadin?

EAEko legealdi hau bukatu aurretik kontsulta egongo da, eta hori oztopatzen duenak gaizki bukatuko du.

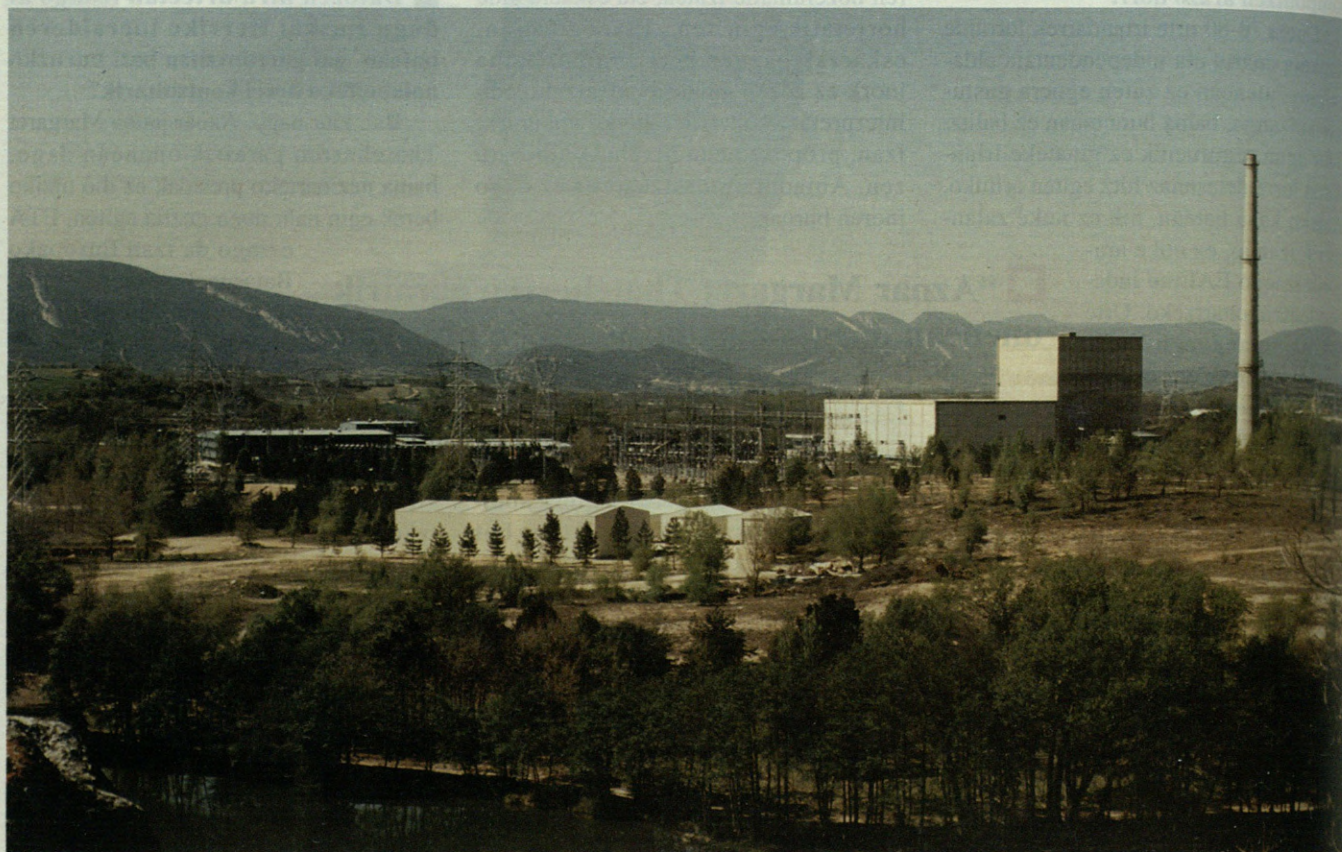
◆ XABIER LETONA

■ “Bizkaiko askok Gipuzkoako batzuek baino abiadura handiagoa dute eta alderantziz”.

ETORKIZUN NUKLEARRA

■ Etorkizuneko energia premiak asetze aldera, energia nuklearra bultzatzen ari da hainbat aditu.

Munduko energia premien etorkizuna zalantzaz beterik ageri da datozen bi hamarraldiei begira, nahiz eta energia berriztagarri edo "berdeak" bultzatzeko ahalgina sumatzen den ohiko petrolio, ikatz eta gasa edo nuklearren aurrean.

Etorkizun hori ez da batere garbi ikusten, eta, 2030. urtetik aurrera petrolio urriagotzen has daitekeela gogora ekarri, bat eta bi baino gehiago dira berriro ere programa nuklearrak bultzatzen dituztenak.

Testuak: Daniel Udalaiz

Munduak eta, beraz, euskaldunok etorkizunean erabiliko dugun energiak zalantza handiak sortzen ditu, nahiz eta azken bolada honetan asko hitz egiten den energia berriztagarriez edo "energia berdeaz". Adituei galdetzen zaienean zer nolako bilakaera izan dezakeen munduko energia eskaerak hemendik 2020. urtera bitartean, edo zein egoeratan dauden petrolio erreserbak, edota zenbaterainokoa izan daitekeen energia berriztagarriek (eguzki energia, energia eolikoa, geotermika, biomasa eta abar) bete dezaketenez zeregina, bi aukera kontrajarri azaltzen dizkigute.

Lehenengoaren arabera, gaur egungo joerak jarraituko du, eta gizakiok petrolio, ikatza eta gasa erabiltzen segituko dugu lekualdatzeko, berotzeko eta argindarra sortzeko. Bigarren aukera, garbiena, energia berriztagarriek petrolio eta ikatza ordezkatzen ahalegintzean oinarritzen da, gure bizitza kalitatea eta ekono-

mia kaltetu gabe. Bi ikuspegien arteko talkak energiaren merkatuak astintzen ditu.

PETROLIOA, NUKLEARRA BAZTERTU GABE. Lurrak petrolioarekin eta energia nuklearrarekin egingo du aurrera. Horixe da sektoreko eragile nagusiek gustuko duten aukera, eta energia eskariak mundu osoan, eta oso bereziki garapen bidean dauden herrialdeetan, gorakada izugarria izango duen ustean oinarritzen da.

Aukera horren arabera, gaur egun erabiltzen diren 9.600 milioi petrolio tonatik 15.000 milioi tonata igaroko gara 2020. urterako. Energiaren Nazioarteko Agentziaren (AIE) ustetan, Txinak berak bakarrik gehikuntza horren laurdena bereganatuko du. Joera horrek 2050. urteraino irauten badu, 25.000 eta 30.000 milioi tona inguru beharko dira. Horrek esan nahi du petrolioaren kontsumoa hirukoiztu egingo litzatekeela mende erdi baino den-

ALA BERRIZTAGARRIA?

■ Energia berriztagarren hiztegia

Energia berriztagarriak erabiltzen hastearekin batera hitz eta esanahi berriak agertu dira. Hona hemen argi-bide batzuk.

BIOMASA. Nekazaritzako hondakin lehorretatik, hondakin organikoetatik (zabortegietatik) eta egurra erabiltzen duten lantegietatik (zerrautsa...) ateratzen den energiari deitzen zaio biomasa. Zabor horiek galdara batean errez edo gasifikatzeko tenperatu handietan jarriz elektrizitatea eta beroa lortzen da. Beren batez besteko kostua 6,75 pezetatik 18ra bitartekoa da kilowatt bakoitzeko.

EGUZKI ENERGIA. Eguzkiak ematen digun energia da. Eguzkiaren bidez elektrizitatea eta beroa lor ditzakegu. Elektrizitatea lortzeko siliziozko fotopilen bidez atzeman behar da, eta horrela argia elektrizitate bihurtzen da. Pilatu

beharra dago bateriak gauean ere horniturik egoteko. Beroa lortzeko, berriz, panelak negutegi modura egiten du lan: kristalaren azpian pilatzen den energiak biltegi bati atxikita

■ Eguzki energia jasotzen duten plakak.

dagoen hodi batean dabilen ura berotzen du. Bere batez besteko kostua 25 pezetatik 150era bitartekoa da kilowatt bakoitzeko.

HAIZE ENERGIA.

Haizearen bidez lortzen den

energia da. Esan daiteke haizea dela, gaur egun, energia alternatiborik lehiakorrena. Haizeak helizeak mugiarazten ditu, eta generadore batek mugimendu hori energia bihurtzen du. Bere batez besteko kostua 3 pezetatik 17,5era bitartekoa da kilowatt bakoitzeko. Energia mota hori geroz eta gehiago sortzen da Hego Euskal Herrian eta, oso bereziki, Nafarroan.

GEOTERMIA. Lurraren bihotzetik datorren energia da. Lurrazpiko beroaren erabilera da. Lurrazalak sekulako berotasuna biltzen du bere baitan, eta berotasun hori elektrizitate bihurtzeko edo, bestela, zuzenean ere erabil daiteke berokuntzarako. Lurrazpiko ur beroa azaleratzen badugu, horrekin hirietako berokuntza sare bat hornitu dezakegu. Bere batez besteko kostua 20 pezetakoa da kilowatt bakoitzeko ●

■ Haizeak helizeak mugiarazten ditu, energia eolikoa sortuz.

bora gutxiagoan, eta hori negozio aparta litzateke petrolio konpainientzat.

Erregai fosilek (petrolio, ikatza, gasa) gaur egun munduan kontsumitzen den energia primarioaren %80 bereganatzen dute, eta hemendik 2020. urtera bitarteko hazkundearen %95 bereganatuko lukete. Zein dira alternatibak? Erregai fosilen aldekoek diotenez, energia berriztagarriak interesgarriak dira leku urrunetarako, erregai fosilak baino merkeagoak direlako, baina ez dute balio masiboki erabiltzeko, eta, beraz, erabilera murrizta izaten jarraituko dute. Nolanahi ere, energia fosilak erabiltzeko geroz eta joera handiago horrek arrisku ekologikoak eragiten ditu. Eta gordinaren erreserbek ez dute betiko iraungo. Gaur egungo kontsumo kopuruaren arabera, adituek diotenez, 250 urtetarako ikatza

eta 66 urtetarako gasa geratzen da, eta 40 urtetarako petrolio besterik ez dago. Batzuk ez dira hain ezkorak, eta erregai fosilek gehiago iraungo duten

itxaropena dute. Edozein eratarata ere, petrolioaren urritasunak ez du arazorik sortuko 2030. urtera arte.

Zientzialarien ustetan berotegi efektua energia fosilen erabilerak isurita gasek eragiten dute beste ezerk baino gehiago, gure klima berotu eta etengabeko hondamendiak gertatzeko arriskua areagotuz; baina, hala ere, petrolio konpainiek kezka horiek zalantzatan jartzen dituzte eta, gainera, teknologiaren aurrerapena aipatzen dute isurketa kutsatzaileak murrizteko bide gisa. Nolanahi ere, erreserben amaierak eta klimaren aldaketak ezinbestean dakarte energia fosilen porrota. Ondorioz, erabat petrolioaren aldekoa den nazioarteko aditu batek dioenaren arabera, 2030. urtean energia nuklearra bultzatu beharko da.

PETROLIO GEHIEN KONTSUMITZEN DUTEN HERRIAK

Herrialdea	Energia kontsumoa*
Estatu Batuak	2.146,9
Txina	844
Errusia	593,8
Japonia	499,2
Alemania	336,3
India	270,6
Frantzia	249,1
Erresuma Batua	227,5
Kanada	219,3
Hego Korea	167,1

* milioi tona petrolio, 1998an
Iturria: BP Amoco

KONTSUMOA MURRIZTU ETA EKOIZPEN MOTAK UGARITU.

Bigarren aukeraren aldekoen ustez kontsumoa murriztu egingo da eta, beraz, ekoizpen motak ugaritu egingo dira eta ingurumenak kalte gutxiago jasoko du. NBERen energiari buruzko txostenaren arabera, 2100. urtean petrolioaren kontsumo guztia munduko energiaren %10 baino gutxiago izango da. Aldiz, garai horretarako energia berriztagarriek munduko energiaren %80 bereganatuko dute. Bestalde energiaren eskaria askoz txikiagoa izango da. Mundua askoz ere neurritsuagoa bihurtuko da, eta 2020. urtean 10.000 milioi tona petrolio besterik ez dira kontsumituko, eta 2050. urtean 15.000 milioi tona. Horrek esan nahi du gaur egungo kopuruak bat eta erdi aldiz gehituko direla, kontuan izanik, gainera, ordurako munduko biztanleak 6.000 milioitik 10.000 milioira igoko direla.

Hori lortzeko, bigarren aukera honen aldekoek diotenez, energiaren eraginkortasuna hobetu behar da. Eta horren adibide gisa automobilen industria jartzen dute, azken hogeitaz urteotan erakutsi duten jokabideagatik: kontsumo baxuko motore elektriko berriak egiten ari dira. Antzeko aurrerapenak lor daitezke beste arlo batzutan ere: argiterian, etxeko tresna

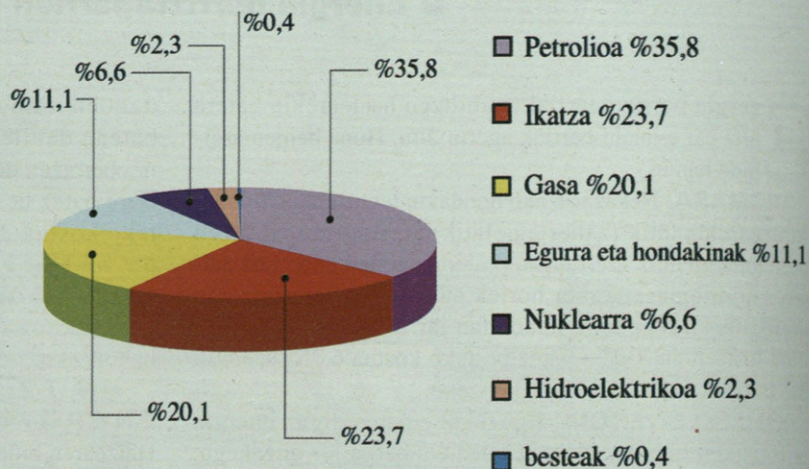
Ez da baztertzen 2030. urtetik aurrera energia nuklearra bultzatu beharra, mundu mailako energia premiak asetzeko

elektrikoetan eta berokuntzan. Zentzuzko kontsumoaren bidetik joan behar da. NBERen iritziak, etxebizitzek, enpresek eta ibilgailuek kontsumitzen duten energiaren %30 alferrik galtzen dute.

Horretarako, aukera honen aldekoek diotenez, energiaren ekoizpena eta banaketa zentralizatzearekin ere uko egin beharko zaio, eta zentzu horretan energia berriztagarriak dira egokienak. Gaur egun, inguru urrun batean telefono-sare bat elikatzeke, eguzki energia merkeagoa da sare bat haraino luzatzea baino, energia horren kilowatta 75 edo 100 pezeta ordaindu arren. Eta ez hori bakarrik. Higiezin multzo baten edo lantegi baten premia zeha-

Munduko energiaren funtsezko zenbakiak

ENERGIA KONTSUMOA MUNDUAN

Iturria: Energiaren Nazioarteko Agentzia (AIE)

Energiaren kontsumoak goraka jarraitzen du munduan. Hala, 1950-1970 bitartean hirukoiztu egin zen, baina azken hogeita hamar urteetan bikoiztu besterik ez da egin. Prezioaren garestitzeak eta petrolioaren inguruko gatazkek kontsumoa murriztera behartu zituzten herrialde garatuak. Orain, kontsumoaren gorakadari dago-kionez, herrialde pobreen eta garapen bidean dauden txanda da.

Adituak ez datoz bat hurrengo 50 urteetan energiaren kontsumoak izango duen igoera kalkulatzeko garaian. Batzuk gorakadaren ereduak abiatzen dira, ohiko merkatuaren gaur egungo joeretan oinarrituz, eta beste batzuk, aldiz, jokabide zentzuzkoago baten itxaropenean oinarritzen dira.

Hogeita hamarrek hamarraldiko erregaiek, hau da, baliabide fosilek, jarraitzen dute nagusitzen gaur egun ere munduko energiaren egoera (petrolio %35,8, ikatza %23,7 eta gasa %20,1).

Energia nuklearra munduko energia premien %6,6 asetzen du, eta egurretik eta hondakinetik lortzen denak, berriz, %11,1. Hidroelektrikoei %2,3 asetzen dute eta gainerakoa, %0,4, energia berriztagarriei dagokie. Petrolioaren krisaldian haizearen eta eguzkiaren erabilera bidez egindako proiektu nahiak laster ahaztu ziren, eta gaur egun energia berriztagarriek esparru hutsala bereganatzen dute. Aurrerantzean baliteke egoera hori aldatzea.

Inolako zalantzarik gabe, gaur egun Estatu Batuetan kontsumitzen da beste inon baino energia gehiago, baina laster Asiako herrialdeak nagusituko dira. Datozen urteotan Txinan, Japonian edo Indian izugarri ugartuko da kontsumoa. Espainiako Estatuak 1999. urtean, azken datu ofizialen arabera, kontsumorik handieneko hamar lehen herrialdeetatik urrun zebilen, 114,4 milioi tona petrolioren kontsumoarekin ●

tzak estaltzeko nahikoa izan daiteke gas zentral txiki bat, argindarra eta beroa batera sortzen dituen, edo baita energia berriztagarri batzuk ere: haize energia, eguzki energia edo geotermikoa.

Egia esan, zenbakiei begiratzaz gero, energia berriztagarriak garesti gertatzen dira oraindik. Baina hornidurak deszentralizatzeko aurrezki handiak eragingo ditu (garraioa, azpiegiturak...) eta, gaine-

ra, eskaintzak eskakizunaren benetako premietara egokituko ditu. Ideia honen defendatzaile ez dira ekologistak soilik. Shell petrolio enpresa multinazionala ere bat dator iritziz horrekin. Petrolio talde handi honen ustetan, energia berriztagarriek munduko energia premien zati handi bat estaliko dute mende honen erdialderako, %50eraino iris daitekeela aipatu dute ●

Mundu guztiko ehun enpresa inguru elkartu dira energia nuklearren aldeko jarrera erakusten duen agiri bat zabaltzeko. Horien artean Iberdrola dago. Energia nuklearra garapen jasangarria lortzeko egokia eta berotegi efektua eragiten duten gasen isurketa sahiesten duena dela diote, ekologisten iritzien kontra.

IBERDROLAK ENERGIA NUKLEARREN ALDE JARRAITZEN DU

ALBERTO ELOSEGI

■ Iberdrola, munduko beste ehun enpresarekin bat, energia nuklearren alde agertu da, elektrizitate eskariari erantzuteko gaitasunik ez duela argudiatuta.

Mundu guztiko ehun enpresa inguruk, eta horien artean Iberdrola euskal enpresak, joan den uztailan gutun ireki bat helarazi zioten hainbat Administrazioari, non energia nuklearren aldeko jarrera nabarmentzen zuten. Aldi berean udako itzalaldi batzuen kezka ohartarazten zuten, penintsulako sistema elektrikoa behar baino indar gutxiagorekin zebilela eta dagoen elektrizitate eskariari erantzuteko gaitasunik ez zuela adierazi nahian. Jokabide horrekin munduko zaindari nagusiaren, Estatu Batuetako lehendakari George Bushen erronkarekin bat egin zuten. Gerhard Schröder-en Alemaniako Gobernuak, aldiz, 2020tik aurrera bere herrialdeak energia nuklear gehiago ez ekoiztea erabaki du.

Testuinguru horretan, energia nuklearren aldekoek, Espainiako Foro Nuclear-ek esaterako, hilabete hori

(uztaila) prentsa idatzian eta liburuetan klimaren aldaketari buruzko tesiak argitaratu eta zabaltzeko baliatu zuten. Eraso horri erantzunez, ekologisten iritzia ere entzun ahal izan dira, eta hauek energia berriztagarri eta garbiagoen aldeko jarrera erakutsi dute.

NUKLEARREN ERRONKA.

Munduko Energiaren Kontseiluak dionez, datozen 50 urteotan herrialde garatuek bikoiztu egin beharko dute beren energia ekoizpena, demografiaren hazkundeagatik eta ekonomiaren nahiz teknologiaren garapenagatik. Halaber, garapen bidean dauden herrialdeak kontsumoaren

bideari ekingo diote. Gaur egun, munduko biztanleen heren batek ez du inolako energia aukerarik.

Oinarri horretatik abiatzen dira energia nuklearren aldekoak. Espainiako Estatuaren kasuan, bertako erakunderik esanguratsuen Foro de la Industria Nuclear Española (Foro Nuclear) delakoa da. Energia nuklearren aldekoek duten jarrera adierazteko, foroko zuzendari nagusi Santiago San Antoniok egin dako azterketa berriak erabiliko ditugu. Beren iritziz Estatu Batuak, eta energia horren alde nabarmendu den bertako lehendakari George Bush, argindarra hornitzeko arazoari irtenbideak ematen ari dira etengabe, eta besteak beste zentral nuklear berriak eraikitzeke proposamena egin dute. Energia mota hau bultzatzeko honako arrazoi hauek azpimarratu dituzte: energia nuklearrak ez du kutsatzen, ekonomikoki lehiakorra da, elektrizitate salneurriaren egonkortasuna ziurtatzen du eta oinarritzko energia elektrikoa eskaintzen du erregaia-erregaiaren prezioarekiko, eguraldiaren aldaketekiko eta abarrekiko inolako mendekotasunik gabe. Horregatik Estatu Batuek 50 zentral nuklear berri eraikiko dituzte eta orain dauden bizia 40 urtetik 60ra luzatuko dute.

Europako Batasunaren barruan, ener-

ARGIA

■ Energia nuklearren aurkako mobilizazioa.

■ Sei energi proiektu ekinean Bizkaian

Gaur egun, abiadura eta urrats ezberdinekin, sei energi proiektu dira ekinean Hego Euskal Herrian, guztiak Bizkaian, Eusko Jaurlaritzak bultzaturik eta etengabeko protestak eragiten ari dira proiektuak egingo diren herrietako biztanleen artean. Hainbat gizarte plataforma eratu da denen ahaleginak elkartzeko, eta, diotenez, bertan gerta daitezkeen leherketek eta kutsadurak Bizkaia osoan izan dezakete eragina. Zornotzan, Boroan aurreikusten den proiektu termikoari dagokionez, herri horretako alkateak iragarri zuen herri galdeketa galarazi egin du Bizkaiko EAJko exekutiboak. Kontuan izatekoa da deialdia iragarri duen alkatere EAJ alderdi politikoko kidea dela.

Honako hauek dira ekinean dauden sei energi proiektuak:

BIZKAIKO BADIA GASA (BBG)

birgasifikazio lantegia Zierbenan ari dira eraikitzen, eta 100.000 milioi pezetako (4.000 milioi libera) inbertsioa izango du, BBGekin batera. Bere lehengaia gas natural likidotua da, eta azken emaitzaren produktua gas naturala. Bere azalera, BBE, Bizkaia Badia Elektrizita-

tearenakin batera, 230.000 metro koadrokoa da.

■ Bizkaiko Badia Gasa eta Elektrizitate.

BIZKAIKO BADIA ELEKTRIZITATEA (BBE)

zentral termikoa Zierbenan ari dira eraikitzen, aurrez aipatu dugun azalera horren barruan. 100.000 milioi pezetako (4.000 milioi libera) inbertsioa izango du, BBGekin batera. Bere lehengaia gas naturala da, eta azken emaitzaren produktua elektrizitatea. Sortuko duen potentzia 800 Mw-ekoa izango da. Hozteko itsasoko ura erabiliko da. Proiektu honen eta birgasifikazio-lantegiaren sustatzaileak BP, EEE, Iberdrola eta Repsol dira.

IGCC ziklo konbinatuko zentral termikoa Abantón kokatuko da, 250.000 metro koadroko azalera izango du,

■ IGCC zentral termikoa.

Petronor enpresak sustatua izango da 150.000 milioi pezetako aurrekontuarekin. Bere lehengaia sintesiko gasa izango da, eta bere azken emaitza elektrizitatea. 824 Mw-eko potentzia izango du eta itsasoko urez hoztuko da.

SANTURTZI III izeneko zentral termikoa,

Santurtzin kokatua eta Iberdrola sustatua, 25.000 milioi pezetako aurrekontuarekin egingo da. Bere lehengaia gas naturala izango da, eta bere azken emaitza elektrizitatea. 400 Mw-

gia nuklearraren alde daudenek gogor diote ezinbestekoa dela epe luzerako plangintza energetikoa prestatzea, elektrizitatearen horniketa ziurtatzeko. Eta, beren ustez, plangintza horrek funtsezko osagaitzat hartu behar du "energia nuklearraren geroz eta erabilera handiagoa" eta, horrekin batera, egungo erregai fosilen aprobetxamendu hobea, energia berriztargarrien garapena eta, inolako zalantzarik gabe, energia aurrezteko neurriak ezartzea.

Espainiako Estatuan kontsumitzen den energiaren heren bat bertan dauden zentral nuklearrak hornitzen dute. 2000. urtean aurreko urtean baino %7 energia gehiago ekoiztu da. Eta PPren gobernu espainiarra ustiapen nuklearrei emandako baimenen epea luzatzen ari da. Horrela gertatzen da Burgoseko Garoñako zentral nuklearrarekin, eta horixe da hain zuzen ere Euskal Herritik hurbilen dago-

ena. Dagoeneko zaharkitua egonik ere, luzatu egin zaio ustiapenerako baimena. Abuztu bete-betean, Espainiako Seguratasun Nuklearrerako Kontseiluko lehendakari Maria Teresa Estevanek jendaurrean

■ Petrolioaren urritasunak alternatibak bilatzera behartzen gaitu.

defendatu zuen zentral nuklear berriak eraikitzea eta gaur egun jardunean ari direnen ustiapenerako baimena luzatzea, eta, besteak beste, Zoritakoari hamar urte gehiagorako baimena ematearen alde agertu zen. PSOEek eta IUk gogor salatu zituzten adierazpen horiek, eta energia-nuklearraren aldeko adierazpen horiekin ados zegoen ala ez argitzeko eskatu zioten Gobernuako presidenteari. Garai horretan Menorcan oporretan zegoen Aznarrek ezentzunarena egin zuen.

Foro Nuclear-ek Kalifornian gertatutako itzalaldiak zekartzan gogora, eta, "Kalifornian gertatutako moduko krisialdi bat gertatzea zaila" dela aipatu arren, "honelako arazorik ez izateko, eta prezio igoerarik izan nahi ez bada, garaiz ibiltzea komeni dela" ohartarazi zuen.

438 ZENTRAL NUKLEAR MUNDUAN. Gaur egun 438 zentral nuklear

eko potentzia lortuko du eta itsasoko ura erabiliko da hozteko.

MONIKA DEL VALLE

■ Boroako zentral termikoaren aurkako plataforma irudian.

BOROA ENERGIA izeneko zentral termikoa Zornotzan kokatuko da, 70.000 metro koadroko azalerarekin eta Irlanda-ko ESBI enpresak sustatua. Bere aurrekontua 60.000 milioi pezetakoa da. Lehengaia gas naturala izango da, eta azken emaitza elektrizitatea. 800 Mw-eko potentzia izango du. Hozteko sistema gisa araztegi bat eta ibaia erabiliko ditu.

ZABALGARBIKO ERRAUSTE-GIA. Ziurrenik Enkarterrietan kokatuko da eta, besteak beste, Bizkaiko Foru Aldundia, Sener Ingeniaritza, EEE eta BBK ageri dira berau sustatuko duen enpresan. 50.000 milioi pezeta inguruko aurrekontua eta 90 Mw-ko potentzia izango du ●

ari dira jardunean munduan, eta beste 31 ari dira eraikitzen; hauetako gehienak Txina, Japonia eta Korea bezalako herrialdeetan. Zentral horiek munduko argindarraren %17 sortzen dute. Energia

honen aldekoek behin eta berriz diote berotegi efektua eragiten duten gasik ez dutela isurtzen, nuklearraren teknologiak asko aurreratu duela eta gaur egun energia ekoizteko dauden beste aukerekiko abantaila handiak eskaintzen dituela. Gainera, erregai gisa uranioa erabiltzen dutenez eta mineral hori egonkortasun politiko handiko herrialdeetan aurkitzen denez (esate baterako Kanada eta Australian) epe luzera orduko kilowattaren ekoizpen kostuak finkoak eta iraunkorrak izateko ziurtasun handia eskaintzen duela diote. Uranio tona batek ikatzaren 17.000 tonaren pareko energia sortzen du.

Foro Nuclear-en ustez, "erronka gizartearen premiei eta garapenari erantzuteko, epe luzerako plangintza bat bultzatzearan datza, eta horretarako energia nuklearraren ekarpena objetibotasun eta zorroztasun teknologikoz neurtu behar da. Energia nuklearraren alde egitea aurrerapenaren alde egitea da, eta ez litzateke egokia iraganeko inertzia politiko erosoan eraginez horri uko egitea".

IBERDROLA EKOIZPEN NUKLEARRA ETA MOZKINAK GEHITZEN. Iberdrolak bere ekoizpen nuklearra areagotzen jarraitzen du. 2000. urtean 25.696 milioi kw/or. ekoitzi zituen, eta aurreko urtean 24.550 milioi kw/or. Ezin da ahaztu Iberdrolak ekoizten duen energia guztiaren barruan energia nuklearra dela arlorik garrantzitsuen: zentral nuklearretan 25.696 milioi kw/or. ekoizten ditu, hidraulikoetan 13.085 milioi kw/or., ikatzaren bidezko produkzio termikoan 8.120 milioi kw/or. eta fuel eta gasaren bidezko produkzioan 4.268 milioi kw/or.

□ **Gaur egun 438 zentral nuklear ari dira jardunean munduan, eta beste 31 ari dira eraikitzen, gehienak Txinan, Japonian, Korean...**

Aldi berean, bere mozkinak ere areagotzen jarraitzen du. Aurtengo lehen sei hilekoan euskal enpresa elektriko honek 70.115 milioi pezeta (2.805 milioi libera) irabazi zituen guztira, hau da, joan den urtean baino %10,1 gehiago. Mozkin garbiak, hau da, zergak ordaindu ondoren, 2000. urtean 141.821 milioi pezetakoak (5.673 milioi libera) izan ziren, eta aurreko urtean, berriz, 121.532 milioi pezetakoak (4.861 milioi libera), hau da, %16,69 gehiago.

ALDEKO ARGUDIOEN GAITZESPENA. Sektore ekologistak eta aurrerakoiak energia nuklearraren aldeko argudioen aurka ageri dira. Adibide zehatzak jartzearren, duela gutxi egindako hainbat adierazpen jasoko dugu. Green-

□ **Iberdrolak ekoizten duen energia guztiaren barruan energia nuklearra da arlorik garrantzitsuen; 25.696 kw/or. ekoizten ditu**

www.kaixo.com

■ Greenpeace: "Energiaren sektoreko enpresek estrategia maltzuraren bidea hartu dute, zentral termikoak abian jarri eta nuklearrekin jarraitzeko".

peacek aurre egin zion enpresa elektrikoek energia nuklearraren alde egindako aldarrikapenari: "Energiaren sektoreko enpresek, eraginkortasunaren eta energia garbien aldeko apustua egin ordez, estrategia maltzuraren bidea hartu dute gizartearen iritzian nahasmendua sortu nahian, zentral termikoak abian jartzeko eta zentral nuklear arriskutsuen ustiapenarekin jarraitzeko".

Beren ustez, joan den udako itzalaldi arriskuei buruz ezagutzera eman zuten kezka "itxura hutsa" besterik ez zen, zentral nuklear berriak eraikitzeke eta lehenetik dauden ustiapena luzatzeko premia sinistartzeko gizaritari. Horregatik, zentral termiko berriak irekitzea eragozteko eskatzen dio erakunde ekologista honek Espainiako Gobernuari. Horrez gainera, honako eskariak egin dizkio gobernuari: lehentasuna eman diezaiola energiaren eraginkortasunari energia eskariaren kudeaketarako programen bidez; energia berriztagarriek dituzten oztupoak kendu eta horien aldeko jarrera har dezala, gutxienez, energia eskariaren %12 bete dezaten 2010. urtean; eta erregai fosilen eta energia nuklearraren alde dauden diru

laguntzak energia berriztagarrien eta eraginkortasun energetikoa lantzen duten teknologien alde jar ditzala.

NBEko Global 500 sariaren irabazi

zuen Joaquin Araujo idazleak dioenez, airea kutsatzen ez dutela esanez energia nuklearra ekoizteko plan zaharkituak eguneratzeko argudioa "duela hogeitau" urte

□ "Energia nuklearra ekoizteko plan zaharkituak eguneratzeko argudioa "duela hogeitau bezain maltzurra eta zentzugabea da" JOAQUIN ARAUJO

bezain maltzurra eta zentzugabea" da. "Batez ere, gezurra delako ez dituela airea, lurra eta ura kutsatzen, beroarekin eta erradiazioekin kutsatzen baititu; oso erradiazio txikiekin ia beti, baina gogoratu beharra dago edozein erradiazio artifizial, oso txikia izanik ere, arrisku onartezina dela". Hondakin nuklearen kontrola eta kokapenak inolako irtenbiderik ez duela gaineratu, eta zera gogoratzen du: "Inork hilerri nuklear baten ondoan bizi nahi ez duen bezalaxe, inork ezin du ziurtatu erradiazio hilgarri horiek bizirik iraungo duten ehunka metadetan zehar, hondakin horiek kontrolatzeko baliabiderik eta egonkortasunik izango denik" ●

2001eko azaroa

KOLDO MITXELENA Kulturunea

Erakusketak

Erakustaretoa

17 rarte Tony Oursler

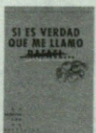
17 rarte Ganbara

"Baldin eta Gabriel Celaya badut izena..."

11 Ataria

"Martin Ugalde kazetariz idazle"

Modulo elkareragilea

Kongresuak

"Martín Ugaldek bere herria helburu" (*)

Antolatzailea: Hamaika Bide Elkarte

(*) KMKn programatutako ekintzak

Laguntzaileak: Koldo Mitxelena Kulturunea, EHU, Deustuko Unibertsitatea, Andoingo Udala

5 "Martin Ugalde irakurriz"

Aurkezpena: Xabier Apaolaza

Hitzaldia: Bernardo Atxaga

19:30

Foru Aldundiko jargi aretoa

6 "Martin de Ugalde: vida y labor de un exiliado vasco en Venezuela"

Aurkezpena: José Angel Ascunce

Hitzaldia: Kepa de Derteano

19:00

KMko areto nagusia

7 "Martin Ugaldere gutunketa: politika, kultura, hizkuntza, literatura"

Aurkezpena: Joxe Azurmendi

Hitzaldia: Juan Mari Torrealdai

19:00

KMko areto nagusia

8 "Martin Ugalde euskal literaturan"

Aurkezpena: Gorka Aulestia

Hitzaldia: Txomin Pellen

19:00

KMko areto nagusia

Jardunaldiak

"Kristorenak Entsaioan" VI Antzerkiari buruzko Asketopaketak

Antolatzailea: ASKE Alfonso Sastre Kultur Elkarte

Laguntzaileak: Gipuzkoako Foru Aldundia; Eusko Jaurlaritz

13 Antzezlan hau nire antzezlan da! Egileak vs. Zuzendariak

Hizlariak: Alfonso Sastre, Alberto Miralles,

Carlos Panera, Angel Facio

Eneko Olasagasti eta Carlos Zabalaeren antzerki emanaldia

18:30

14 Eskenatokia nirea da! Zuzendaria nirea da!

Hizlariak: Paco Obregón, Antonio Malonda,

Ramón Ibarra, Adolfo Fernández

Teresa Calo eta Aitzpea Goenagaren antzerki emanaldia

18:30

15 Zer egin duzu nire esaldiarekin? Aktoreak vs. Egileak

Hizlariak: Teresa Calo, Espe López, Fco Javier

Gil Díez-Conde, Ana Diosdado

Mikel Martínez eta Patxo Telleriaren antzerki emanaldia

18:30

Antiqua: Aintzinaroari buruzko VIII. Jardunaldiak

"Hirviendo palabras: la retórica en la antigua Grecia"

Antolatzaileak: Koldo Mitxelena Kulturunea, Bitarte aldizkaria

Koordinatzailea: Javier Mina

26 "El movimiento sofístico. El origen de la retórica"

Hizlaria: Eulalia Vintró

19:30

27 "Razón, seducción y engaño en la retórica antigua"

Hizlaria: Álvaro Vallejo

19:30

28 "La retórica de Aristóteles"

Hizlaria: Antonio López Eire

19:30

Emakume olerkari VI. topaketa: (*)

XIV. Idazleen Topaketa

Koordinatzailea: Luisa Echenique

Babesleak: Koldo Mitxelena Kulturunea, Donostiako Udala (Aikatzeta, Emakumearen Zinegotza, Donostia Kultural: Emakunde)

(*) KMKn programatutako ekintzak

osteguna
22

Discursos Estéticos Cruzados

Mahai inguruak: Noni Benegas,

Cecilia Andersson, Esther Ferrer, Menchu Gutiérrez

12:00

osteguna
22

"Crítica"

Mahai inguruak: Pilar Rodríguez, Nora Catelli,

Carla Locatelli, Ana Nuño

17:30

osteguna
22

"Lectura de Poemas"

Irakurketa: Martine Broda, Tere Irastorza, Eloisa Otero,

María Antonia Ortega, Ada Salas, Ruth Toledano. Aurkezpena: Ana Arregi

19:30

ostirala
23

"Once (poetas) para trescientos (lectores)-Mujeres

poetas en el País Vasco"

Liburu aurkezpena: Elsa López, Arantza Fernández

11:00

ostirala
23

"Estrategias formales de representación de la violencia"

Mahai inguruak: Julia Otxoa, Marga Borja,

Alma Lazareska, Chus Pato.

12:00

ostirala
23

"Lenguaje"

Irakurketa: Cecilia Dreytmüller, Martine Broda,

Soleida Ríos, Patrizia Violi

17:30

ostirala
23

"Lectura de poemas"

Irakurketa: Aurelia Arkotxa, Concha García, Olvido García

Valdés, Aurora Luque, Angeles Mora, Soleida Ríos.

aurkezlea: Angela Serna

19:30

Arteleku

Taller "El Paraíso es de los extraños"

Koordinatzailea: Rogelio López Cuenca.

Gonbidatuak: Gema Martín Muñoz, Mouna Louhamane, Mounira Khemir, Nicolás Sánchez Durá.

Datak: 2002ko urtarrilaren 15etik 25era

Izema emateko azken eguna: abenduak 21

2 etik
4 ra arte

Bit Art: la casa Bit.Art etxea

Artelekuren babesean egindako proiektua

Lekua: Urgull Mendiko Zaintzailearen etxea (Donostia) adeshoras@hotmail.com

Euskara

"Euskaraz Kirolari"

Kirol munduan euskararen sentsibilizazioa lantzeko Gipuzkoako Foru Aldundiaren programa

Sentsibilizazio kanpaina izaera orokorreko komunikabideetan.

Sentsibilizazio ekintzak ikastetxeetan, eskola kirolaren barruan.

Gazteria

Kontzertuak

osteguna
8

Arling & Cameron

21:00

Gazteszena-Donostia

igandea
11

Aroah-Retsin-Labradford

20:00

Zarautz

Duela urtebete inguru sortu zen "Goienkaria", Debagoieneko informazioa biltzen duen aste-karia. Beste pauso bat eman du orain proiektuak, bailarako zazpi herri aldizkari "Goienka-ria"n integratu dira hiru edizio osatuz. Hurrena egunkari bihurtzea izango da.

DEBAGOIENENKO ASTEKARIA

■ "Goienkaria" berrituak hiru edizio ditu.

Iazko abenduaren lehenengoan "Goienkaria" jaio zen, Debagoieneko euskararen aldeko taldeen eta Goiena komunikazio kooperatiba-ren ekimenez. Euskara hutsez Debagoie-na eskualdean astean zehar kulturari, politikan, gizartean eta ekonomian gerta-tutakoen berri ematen du. Ostiralero hogeita bat mila ale doan zabaltzen ditu Arrasate, Bergara, Oñati, Aretxabaleta, Eskoriatza, Antzuola, Elgeta, Aramaio eta Leintz Gatzagan barrena. Astekaria izan arren, "Goienkaria" k egunkari for-matoa du, eta erredakzio nagusia Berga-ran dago.

Azken hamaika hilabeteetan bailarako biztanleek "Goienkaria" jaso dute astero, baita herri bakoitzean bertako aldizkaria ere (maiztasun ezberdineko aldizkariak egon dira oraino: astekariak, hamabosteka-riak...). Baina urriaren 18an "Goienkaria" berria jaio zen, tokian tokiko ia aldizkari guztiek berarekin bat egin baitzuten. "Goienkaria" k bere horretan darrai, bailara osorako komuna den zatiak ez baitu alda-keta handirik izan. Bai, ordea, herri aldiz-kariak, "Goienkaria" n sartzera oro har eduki gehiago landu eta egunkari for-matora egokitu behar izan dutelako. Hala, urriaren 19tik herri aldizkariak "Goienka-

ria" ren barruan doaz.

48 orrialde ditu aldizkariak, erdia "Goienkaria" komunarentzat eta beste erdia hiru herri aldizkariendako dira. Astekari berrituak hiru edizio kaleratzen ditu, edizio bakoitzak herri aldizkari zehatz batzuk bereganatzen dituelarik. Horrela, Bergarako edizioak "Kontuola" (Antzuola), "Goibekokale" (Elgeta) eta

"Berrigara" aldizkariak batzen ditu. Arrasateko edizioak orrialde kopuru bera du, baina kasuon "Arrasate Press" ek hogeita bi bere gain hartzen ditu, eta Ara-maioko "Txirritola" k bi. Aretxabaletako edizioa, berriz, hogeita hamasei orrialde-ren jabe da, horietarik hamabi "Aretxa-gazeta" eta "Ze Barri?" (Eskoriatza eta Leintz Gatzagako albisteak biltzen ditue-na) agerkariak hartzen dituzte bere gain. Beraz, nolabait esateko herri aldizkariak "Goienkaria" potolotu dute.

ARRAZOI EKONOMIKOAK.

"Goienkaria" ko zuzendari Eneko Azka-ratek azaldu duenez, "bat-egitearen arrazoietako bat ekonomikoa da; erro-tatiban aurrezten den dirua edukietan eta lan taldean inbertituko dugu, pro-dukto hobea lortzeko". Bestalde, aipatu beharra dago Debagoiena bailara sub-jektu bezala aintzat hartzen zuen aldiz-kari baten beharra sumatu zutela zen-bait euskara talde eta komunikabidek.

Proiektuak aurrera egin du, eta egun

■ Zortzi agerkari eskualde berean

Debagoienan agerkari eta herri aldizkari ugari egon dira. 1988an Arrasate Euskaldun Dezagun taldeko lagunek abian jarrita-ko "Arrasate Press" Euskal Herriko herri aldizkariaren aitzindarietako bat dugu. Astekari honek bere gorenean 6.400 aletako tirada izan du. "Berriga-ra" astekariak eta "Antzuolako Kon-tuola" hamabostekariak bien artean, berriz, 5.400 ale banatu dituzte oraino. Era berean, Aretxabaletako berrietaz arduratzen zen "Aretxagazeta" hama-bostekari zaharrak 1.500 ale kaleratzen zituen. "Ze Barri?" k Eskoriatza eta Leintz Gatzagako berri hilabetean

behin ematen zuen eta 1.700eko tirada zuen. Elgetako "Goibekokale" hilabe-tekariak 650 ale banatzen zituen. "Txirritola" orri informatiboa hiru hilabe-tean behin argitaratzen zen Aramaion izen bereko euskara taldearen eskutik. "Kontzejupetik" hilabetekari oñatiarra "Goienkaria" berrian sartu ez den herri aldizkari bakarra dugu. Izan ere, ez du Goiena bere kudeaketaz arduratzea nahi, eta bertako udalaren eskuetan darrai. Dena den, oñatiarrek Goienka-ria jasotzen dute ostiralero beren gutu-nontzietan. "Kontzejupetik" aldizka-riak 4.500 ale banatzen ditu ●

kazetariak Aretxabaleta nahiz Arrasateko erredakzioetan dihardute, baina baita Bergarako ordezkaritza nagusian ere.

Hizkuntzari dagokionez, "Goienkaria"ko orrialdeetan euskara batuak nagusi izaten darrai, eta, era berean, tokian tokiko euskarak presentzia handiagoa du herri aldizkari berrituetan.

"Urte luzetan herri aldizkari bakoitzak bere aldetik jo du, eta bat-egitea ez da samurra izan, baina denontzat hobea izango zela erabaki genuen", dio "Goienkaria"ko zuzendari Eneko Azkaratek. Dena den, herri aldizkari birmoldaketaren aurkakoak ere egon dira, jende askok pena handia hartu baitu ohiko aldizkariak gehiago ikusiko ez dituelako.

□ "Bat-egitearen arrazoiak bat ekonomikoa da; errotatibari aurrezten den dirua edukietan eta lan taldean inbertituko dugu" ENEKO AZKARATE

Iker Barandiaran "Arrasate Press"eko zuzendari eta koordinatzailearen ustez, "herri txikiak izango dira bat-egiteari esker gehien irabaziko dutenak", maiztasun txikiak aldizkariak edukitzetik astero-astero "Goienkaria"n lekua izatera igaroko baitira. Halaber, "herriotako erakundeak, taldeak eta herriarrak ez daude kazetariaren galderei erantzutera ohituta, eta horrek kazetariaren lana zailtzen du", gaineratu du Barandiaranek.

Edizioei dagokienez, ez da ezberdintasun handirik, hirurek gai beretsuak jorratzen dituztelako, eta atalak ere antzekoak direlako. Erakargarriagoak eta irakurterazagoak izateko asmoz, argazkien tamaina handitu eta testuen pisua txikitu dute herri aldizkari berrituetan.

Urte bukaerako Internetera egingo du jauzi Goienak eta horrenbestez "Goienkariak". Erronkarik nagusiena, ordea, "Goienkaria" egunkari bihurtzea izango da, eta zentzu honetan Eneko Azkaratek zera adierazi du: "Edizio lokalak dituzten egunkariak gero eta kezkatuago daude, konpetentzia gogorra izan gaitezkeelako" ●

◆ GONTZAL LANDA

Arturo Campion

Arturoren kaiera

EUSKAL ESKOLA XEDE

"Euskal Herriak bere eskola" abiatu berri da, hainbat ikasle, irakasle eta gurasoren ekimenez. Ekimenak azken hamarkadetan ikastoletan, eskola publikoetan, helduen euskalduntzean egindako lana oso garrantzizkotzat jotzen badu ere, urrutirago joan beharra nabarmendu du, beti ere euskal sistema propioa erdiestearren. Hala, elkargunerako guneak sortuko dituzte herrietan, tokian tokiko behar eta helburuak finkatzearen.

PP-REN UNIBERTSITATE LEGEA EZBAIAN

Espainiako Kongresuak onartutako Unibertsitate Legeak kritika ugari eragin ditu euskal sindikatuen eta unibertsitateetako errektoreen aldetik. EHUKo errektore Manuel Monterok adierazi duenez, hizkuntza normalizaziorako oztopo izango da lege berria, ez du euskal adarren segida bermatzen. EILASEk ere euskararen garapena zailduko duela adierazi du. Bestalde, aipatzekoa da EHUKo ikasleek grebara deitu dutela azaroaren 14rako.

NAFAR PARLAMENTUA UPN-REN HIZKUNTZA POLITIKAREN AURKA

UPN izan ezik, Nafarroako Parlamentuko alderdi guztiek Miguel Sanzen Gobernuaren hizkuntza politika kritikatu zuten, urriaren 26ko bilkuran. Era berean, aipatu alderdiek gobernuak UEUK duela hogeita bost urtetik Iruñean egiten ari den ikastaro eta ekintzak finantza ditzan eskatu zuten. UPNko bozeramaile Alberto Catalanek Nafarroako Gobernuaren politika egokia dela erantzun zuen eta uda ikastaro ofizialen kopurua handitzea bermatu duela adierazi.

ALBERTO ELOSEGI

INFORMATIKA ETA INTERNET HIZTEGIA

UZEIk "Informatika eta Internet Hiztegia" osatu du. Guztira, 2.310 kontzeptu biltzen ditu eta gaztelaniazko, frantsesezko eta ingelesezko baliokideak ematen ditu. UZEIk 1993n kaleratu zuen lehen informatika hiztegia, baina ordutik informatikan eta Interneten izandako aldaketak bultzatuta, eguneratzeko beharra sumatu zuten.

Urrea

ALBERTO ELOSEGI

■ Errenteriako AEK-k familian euskararen transmisioa bultzatzeko bost programa jarri ditu abian. Maiatza bitarte, Oreretako hamabi urte arteko haur eta gurasoen euskarazko komunikazioa hobetzeko moduez jabetzeko parada izango dute. Gehiago ere izango da: jolas, kanta eta ipuinen eguna, Mintzalaguna...

I k a t z a

■ Udalbiltzak diru laguntza ugari eman dio euskalgintzari azkenaldian eta txalotzekoa da. Komunikabideekin harremanetan jartzean, ordea, kritikatu beharra dago euren euskara traketse. Jaso dugun azken prentsa oharrean zera dator: "Artekaria zerbitzua nafak euskal hiztuleen defentsarako jaoi zen. Serbitzu honen..."

JON LACALLE

Hezkuntza sistemaren ordezkoko eskola alternatiboak hizpide hartu, eta eskola konbentzionala ontzat jotzen ez duten zenbait pertsonaren iritzia bildu ditugu. Gaia konplexua izanik ere, beren esperientziak partekatzeko zabalik daudela esan digute solaskideok.

HEZKUNTZA ETA IKASKUNTZAREN ZURRUNTASUNA DA LEGE

Ikasturtea aspalditxo hasi zen. Hezkuntza sistema ofizialek, ordea, ez dute guraso guztien gogoia asebetetzen. Eskola konbentzionalaren ordezkoko alternatibak bilatzen dituztenak gutxiengo da, edonola ere. Espainiako Estatuan (Mediterranioan bereziki) zabaldutako samar dago ekimena. Euskal Herrian "Eskola etxean" delako esperientziak ez du muntarik. Alta, semea etxean eskolatzen ari den guraso bat ezagutu dugu Donostian. Frantziako Estatuko "Les Enfants d'Abord" (Haurrak Lehenbizi) elkartera hurbildu gara. Alabak bere etxean eskolatu familia batekin mintzatu gara. Azkenik, Iruñera joan gara. "Kilika" elkartearen esperientzia ezagutu dugu.

ESKOLA LEGEA ZURRUNA DA.

Eskola ofizialean moldatzen ez diren haurren familientzat ez da samurra seme-alabak etxean eskolatzeko. EAEko hezkuntza sistema Espainiako Konstituzioak araututa dago. 27.4 artikulua arabera, "Oinarriko ikaskuntza derrigorrezkoa eta doanekoa" da. 27.3 artikulua, ordea, "Botere publikoek gurasoen konbikzioen arabera formazioa bermatu behar dutela" dio. Ikaskuntza konbentzionalari eragozpenik jartzen dioten gurasoek bigarren artikulua kontuan hartzen dute. Alabaina, legea hagitz anbigua izaki, eskola etxean antolatzen duen edonork administrazioarekin arazoak izaten ditu. Euskal Herrian ez dago ekimen honetaz arduratzen den elkarre antolatutik, eta haurra etxean eskolatzen duten gurasoek ez dute aurpegia azaltzen eskuarki. Aurpegia ez, baina, semea etxean eskolatzen ari den Xavier Mendizabal donostiarrarekin hitz egin dugu: "Semeak ez ditu irakasleekin arazoak izan, konforme izan naiz ikasteko moduarekin. Ikasto-

■ Mikel eta Rosa monitorea eta Iruñeko "Kilika" klubeko haur andana bat: Asier, Julia, Itsaso, Saioa, Maia eta Ariadna.

la batean ari zen eta nahiko pozik nago. Semea eskolan ez zen behar bezala moldatzen, ordea, eta orain bi urte etxean eskolatzeko erabaki genuen. Etxean eskolatzeko legezko zatia harzea nahi dugu. Gasteizko Hezkuntza Sailak baina, fiskaltzararen esku jarrita dauka gure kasua".

Eskola etxean delako auzia oso da konplexua. Xavier Mendizabalen hitzetan, hasieran, Gasteizko Hezkuntza Sailak uko

□ **"Hezkuntza Sailak LOGSE errespetatzera behartzen gaituenean askatasun pertsonalen tenpluan sartu nahi du"**
XAVIER MENDIZABAL

egin zion berarekin hitz egiteari. Oraingo saila hitz egiteko prest omen dago. Guraso honek bere semeak behar duen arreta izan dezan nahi du eta etxean eskolatu izateko gutxieneko begirunea ere. Honela dio Mendizabalek: "Legea urratzen dudalakoan fiskaltzak hainbat aldiz deitu nau. Oraingo ez naute auzitegitik deitu, eta ez dut uste deitu eta epaituko nautekin ere".

Espainiako Estatuak etxeko eskolatzaren auzia ebazteko lege aurrerakoi bat onartu behar duela dio Mendizabalek. Protagonismoa bilatzen urrun, egungo hezkuntza sistemaren aldatzearen alde eta ekimen alternatibo bidea erraztu beharra aldarrikatzen duela, esan digu. Bere iritziz, euskal administrazioak ikaskuntza alternatibo posible bati beldurra dio, beldur irrazionala. Europarantz begiratu beharko luke gehiago, legeak aukerak ematen baititu horretarako: "Gure kasuan gurasoek

■ Brigitte Tichane, "Les enfants d'abord" elkarteko kidea

■ "Nire alabek beren lagunekin ibiltzeko maiztasuna hautatzen dute"

Hiru seme-alaben familiako ama zara. Armonie (18 urte) Alissa (12 urte) eta Giovanni (urte bat). Lehen biek etxean jaso dituzte beren ikasketak. Zergatik eskolatu dituzue bi alabak etxean?

Armonie ez zen batere zoriontsua eskolan. Ez zen irakasleekin ongi moldatzen, gainera, tratu txarren bat edo beste jasan zuen. Ezin zuen eraman gelako taldeen arteko bereizkuntza eta borroka. Badakizu, edo talde batean zaude edo marginatua bestela. Eskolan ez zuen bere burua estimatua sentitzen. Esaterako, Armonie ez zen eskolara joaten besteak bezala jantzita, ez gehiengoaren molde dotorean, antza. Kanpainan bizi garenez arinago jolasteko kirol arropaz jantzita joaten zen. Horrek ere aldentzen zuen besteengandik, irudiz.

■ Zein izan zen zure jarrera?

Nik ez nuen nire alabarekin bizi, ia-ia egun osoa ematen zuen eskolan. Etxera berandu itzultzen zen, eta etxerako lanak zekartzen. Nik nire lanetik etorrita lagundu behar nion. Ez nuen berarekin bizi, eta berarekin eguna pasatzen zutenek berriz, etxean egiteko lanak inposatzen zizkieten. Hura sufrikarioa! Etxean gelditzea erabaki nuen eta nire alabekin ikasi dut bizitzen.

■ Nola moldatzen zara irakasle gisa?

Hasiera gauza berria izan zen. Ez nekien zer egin eta nola moldatu nire lehen alabak ikasketak etxean jarrai

zitan. Irakaslea izan ezean norberak ezin ditu gai guztiak landu. Egun, berriz, Alissak matematikak bere aitarekin lantzen ditu, literatura eta ingelesa nirekin. Frantses irakasle bat asteen behin dator etxera, korrespondentziaz ere segitzen dituzte klaseak. Internet ere hor dago, gero eta material didaktiko gehiago dago informatizatua. Alta, seme-alabak etxean eskolatzen ditugunok oraindik ez gaude ongi hornituak, ez gara guraso nahiko merkatu zabalago bat antolatzeko.

■ Haur edo gazte hauen sozializazio arazoa aipatzen da. Zer diozu zuk honi buruz?

Uste okerra dago. Adibidez, haurrak eskolara doaz eta behartuta daude egunero bere eskolakideekin egotera. Nire alabek lagunekin ibiltzeko maiztasuna hautatzen dute, nahi dutenean biltzen dira, bestela ez. Oreka bat lortu dute. Armonie oso ongi integratua dago gizartean eta lan munduan.

■ Seme txikiena ere etxean eskolatuko duzue?

Ezin dut baietz edo ezetz esan. Guk eskolako atea irekita utziko diogu. Urteko diferentzia handia du arrebekiko, beraz, hori ere kontuan hartu behar dugu. Gure inguruan beste familia-

ren bat jarriko balitz, gure espiritukoa eta gure bizimodua gustuko duena, gu prest ginateke 'eskola etxean' esperientzia elkarrekin bizitzeko; gure familia zabalik dago. Txikiarentzat eramangarriago litzateke etxean eskolatzeko bere adineko beste haurrak inguruan baleude ●

ALBERTO ELOSEGI

arduratzen gara semearen ikaskuntzaz, eta gainera bi irakasle ordaindu behar ditugu. Ez luke horrela izan behar. Sakrifizio handiko lana da gurea, denbora eta diru asko behar baita".

LOGSE nahiz Adin Txikikoen Legeen arabera ez da zilegi eskolara ez joatea 6 urtetik 16ra bitartean. Gasteizko Hezkuntza Sailaren aburuz hori da eskolatzeko era bakarra. Mendizabalek honela dio: "Gasteizko Hezkuntza Sailak LOGSE legea errespetatzera behartzen gaituenean, askatasun pertsonalen tenpluan sartu nahi du. Auziperatuko ninduten kasuan, Europako auzitegira (Estrasburgo) joateko prest nengoke. Bertan ikusiko da LOGSEri ematen zaion interpretazioak legearekin bat egiten ote duen". Gainera, ez dago ados hezkuntza sistemak sozializazioaz egiten duen erabileraz: "Ikasleen %29k ez du oinarritzko ikaskuntza gainditzen. Horra irakaskuntzaren porrota! Jakina, hori ez dute sistemaren sozializazioaren porrot gisa hartzen. Haur bati ez dagokion eremuan sartzea ote da sozializazioa?"

■ Terapeuten iritziz, ikastea edoskitzearen ideari lotuta dago.

LES ENFANTS D'ABORD. Frantziako Estatuan 1.000 hurrek segitzen dute ikaskuntza beren etxean eta 7.000 inguruk segitzen dituzte ikasketak korrespondentziaz. CNED erakundeak (Hezkunde Nazionalaren Saila) burutzen du ikaslearen segimendua. "Les enfants d'abord" haur hauen aldeko elkarte da,

Clement-Dessous hirian du bere egoitza nagusia. Elkarteko Jennifer Fandard idazkari juridikoarekin hitz egin dugu: "Elkartea 1989an sortu zen. Lehen xedeak gurasoen arteko beharrak partekatzea eta haurren arteko harremanak lantzea dira. Badugu aldizkari bat eta beraren bitartez gure esperientziak aldatzen ditugu, baita egoera juridikoaren jarraipena egin ere".

Jennifer Fandardrek bere bi semeak etxean hezi ditu. Goi-mailako ikasketak eskolan segitzen ari dira uneon. Jurista honek, haatik, nazioarte mailako zerbitzuak hala nola administrazioa eta guraso berrien arteko harremanak sustatzen segitzen du oraindik ere. Frantziako Errepublikan -Espainiako legediarekin alderatuz bederen- eskolatzeko alternatiboa gauzatzeko lege aurrerakoi bat izatearen abantaila aipatu diogu. Frantzian ere atzerapausoak ematen ari direla aditzera eman digu, ordea: "Hezkuntza legean berrikuntzak izan dira; 1998. urtean azkena. Etxean ikasten dutenekiko gero

ALBERTO ELOSEGI

■ Mikel Garcia psikologoaren iritziz, haurrek hazteko funtsezkoak diren hel-dutasun, emozio eta intelektueltasuna erdiesteko aukerak izan behar dituzte.

eta zurrunagoa da legea. Etxean hezitze-ko aukera dago, baina legea zorrotz bete beharra dago”.

1989ra arte, oinarritzko ikasketak amaitutakoan, haurrek irakurtzen, idazten eta kontatzen jakin behar zuten. 1998ra arte, haurrek 8, 10 eta 12 urterekin pasa behar zuten ikasketen kontrola. Orain, aldiz, azterketa bat egin behar dute urtero. “Halaber, badago inkesta sozial bat. Azken lege dekretu baten arabera haurren segimendu eta ezagutza lehen baino zehatzagoa da, lege berriarekin programa zabalago bat jarri da indarrean”.

Departamendu batetik bestera aldeak daude. Azterketa indibidualak edota kolektiboak daude, kasu. Horregatik, elkarte honetan ari diren gurasoek administrazioarekiko duten harreman lehiatsua mantentzen dute beren eskubideak urratuak izan ez daitezten. “Atzerapausoak izan dira, etxeko ikaskuntza gero eta arautuago dago, lehen libreago ginen. Legearen aldetiko zorrottasun hau sektak direla-eta sortu bide da; mesfidantza sortu da nola-bait. Sekten ugaritzeak arazoak ekarri ditu estatuan. Estatuak dioenez, haur asko ez da behar bezala eskolatzen etxean”.

Haurrok ez dute metodo komunik erabiltzen, familia bakoitzak bere metodoa lantzen du. Elkarte honetako xedea horixe da gainera. Frantzia ez da paradisu-a, alta. Haurron sozializazioaren falta

aurpegiatzen diete beren gurasoei. Eskola-tuak ez diren haurrekiko badago soako itaungarri moduko bat. “Zer egiten dute haur hauek eskolara joan gabe?” galde-ra moduko bat sentitzen omen dute beren inguruan: “Hezkunde Nazionaleko ikus-kariak ere, haurren kontrolak egitean horixe galdetzen diete. Baina ez gara kezkatuta, gaur egun badago sozializa-tzeko modu ugari. Frantzia, lehen mai-lako ikasleen %20k ez du gainditzen beharrezko maila. Horiek ez ote dute, bada, sozializatzeko arazorik?”, galde-tzen du Jenniferrek.

□ “Gatazkak beste era batez tratatzen edo atenditzen laguntzen ditugu haurrak”. ROSA BAKEDANO ETA MIKEL GONZALEZ

“KILIKA” KLUBA IRUÑEAN.

Nafarroako hiriburuan hezkuntza siste-maren ordezkoko ekimen alternatibo bat sortzeko saiakera bat izan zen orain urte batzuk. Eskola alternatibo bat sortzea ez da erraza haatik. Arrazoiak arrazoi, esa-terako, haur kopuru urriak ez zuen lagun-du eskola alternatibo bat finantzatzeko. Eskola alternatibo hura ez zen gauzatu, baina ekimen hartan aritu zirenek elkarte moduko bat sortu zuten. Egun, astean behin eskolatik landa haur multzo bat bil-tzen da “Kilika” klubean. Rosa Bakeda-no eta Mikel Gonzalez dira arduradunak.

Biak irakaskuntza tradizionalen aritu izan badira ere, “Summerhil” metodoa-ren jarraitzaileak dira: “Klubaren lehen printzipioa haurren erritmoa errespetatzea da, berezko haziera lantzen saiatzen gara. Hasierako erditze osasungarriaren ondoren, haurrei edoskitze luzeago baten ematen dieten gurasoak ez dira haurrak berehala eskolatzeko interesatuak”. Seme-alabak bide honetan hezi nahi dituztenen esparruan dihardu Kilika kluba-k.

Rosa eta Mikelen ustez, egungo esko-laren sozializazio ereduak ez da egokia ez haurren gustukoa. Orduetgia zurrungia da; irakasleak erabakitzen du dena. “Kili-ka” klubera hurbiltzen diren haurrek egoe-ra hori bizi dute eskolan, eta eskolan ez duten espazio librean lortzen saiatzen dira klubean: “Kluba nahi dutena egiteko tokia da, besteei minik egin gabe edo inposatu gabe, jakina. Gatazkak beste era batez tratatzen edo atenditzen laguntzen ditugu haurrak. Eskolan gatazka landu gabe uzten da. Klubean sortzen diren tirabiren arrazoiak eta gorabeherak eztabaidatzen saiatzen gara, eta haurrek beraiek kudeatzen dituzte beren arazoak”.

Kilikan ez dute jostailu konbentzio-nalik, jolas libre eta sinbolikoen bitartez esperimendatzeko dute beren bizitza. “Esperientziaren hastapenean ‘haur-tzaindegi jokoa’ n aritu ohi ziren, beraiek bizitako esperientzien berritze moduko saio bat izan zen haientzat. Haurren zaintzaile rola egiten zuenak errieta egi-ten zien besteei, eta jo ere bai. Urte baten buruan, berriz, zain-tzaileak ‘demokratago-ak’ bihurtu dira nola-bait, eboluzio bat bizi izan dute”.

Eguneroko eskolan egin nahi baina egiten uzten ez zaien egiten dute haurrok Kilika klubean; beraiek erabakitzen dute zer egin eta nola egin. Naturaltasuna mantentzen eta ez galtzen saiatzen dira: “Mugimendu libreak lantzen ditugu lotsarik izan ez dezaten. Haurrek, hartara, gauzak sen-dotasunez eskatzen ikasten dute. Leku bat betetzen badute ziurtasuna irabazten dute, hau da, txikiak beren balioaz jabe-tzen dira”.

Mikel eta Rosa kritikoak dira hezkun-tza sistema tradizionalarekin. Haurrei jarrera hori ez transmititzen saiatzen dira.

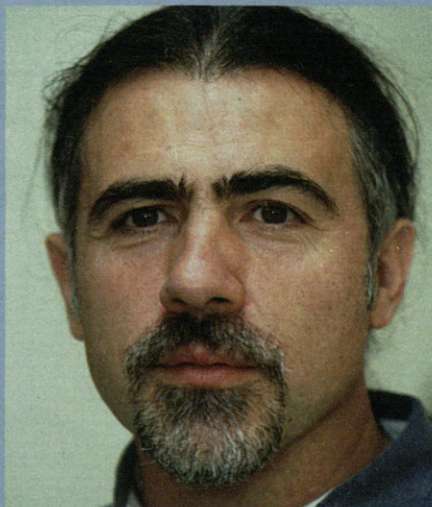
■ Mikel Garcia, Reich eskolako psikoterapeuta

"Ikastea onartzea da, kanpotik hartzea, baitaratzea eta baitatik erabiltzea"

Ikasi hitza hartzeari dagokio. Esan nahi baita, hartzeko eta baitaratzeko irekia egotea. Ikastea dinamika ireki bat da; barne-kanpo mugimendu bat. Hots, ikastea onartzea da, kanpotik hartzea eta baitaratzea, eta bere baitatik erabiltzea. Harturiko gauzek baina, ez dute bakarrik oroimenean geratu behar, gure organismo bizian ere geratu behar dute. Zentzu honetan, ez da harritzekoa (Julio Casares akademikoaren hiztegi ideologikoan bilatzea besterik ez dugu) ikastea edoskitzearen ideari lotua izatea, esnearen edoskitzea, norberak doktrinaren edoskitzea, edatea edota hartzea, alegia.

Horretarako, ordea, hurrek hazteko funtsezkoak diren heldutasun, emozio eta intelektualtasuna erdiesteko aukerak izan behar dituzte. Bestelakoan, neska-mutiek gogogabetasun moduko bat jasaten dute, hiltzeko moduko gogaitasuna.

Gogaitasunak sumindu egiten ditu haurrak, heziketaren helburuetan helduek jarritako oztopoak besterik ez dira ageri, nahaste-borraste handi bat. Heziketa hitza hizki mutu bat da,

JOVE LACALLE

dislexiaren antzekoa. Laburrean esanda, helduen eta haurren munduen arteko inkomunikazioaren agerpidea gertatu da.

Ezin dira ikasi -eta are gutxiago integratu- zentzurik ez dituzten gauzak. Gogobetetzen ez gaituzten diskurtsoak gogoratu daitezke eta mekanikoki errepikatu ere (loroen antzera). Alabaina, ikaskuntza ez da adimenaren funtzio soila. Ikaskuntzan "nire nia" mundurantz zabaldu behar da. Termino energetikoetan hitz egingo bagenu honelatsu azaldu genezake: bestearekiko elkarrekintza gauzatzean eszitazio eta mugimendu bat produzitzen dugu, fusio moduko bat, hau da, elkarrekiko komunikazioa lortzen dugu, biziaren joaldiaren funtzionamendu legeei jarraitzen diena: tentsio-karga-deskarga-erlaxazioa.

Kuriositatea, sorkuntza prozesua, ezagutzeko irrika, eite edo formen harrapatze berria, hitzak eta ideiak, hauek guztiak, beren zentzumenean eta pentsamenduan eta beren hazkundean finkatzea, haurraren izate osoaren parte dira ●

hala ere. Eskolako alde positiboak hitz egiten diete, hurrekin itun bat egin dute eguneroko eskolaren aurka ez hitz egiteko -Rosa irakaskuntzan aritua da eta Mikel ari da egun ere-. Irakaskuntzan balio handiko jendea ari direla diote. Horrela izan arren egiturak irakaslea markatzen du, eskola militarizatua bide dago, ikasleak masa dira: "*Sistemaren egitura zurrunda aldatzea ezinezkoa da. Eskola modu batez antolatua dago eta zu hasten bazara ildoak markatzen, siste-*

mak irentsi egiten zaitu. Malguago jokatzen baduzu, lankideen artean errezeloak sorrarazten dituzu, bekaizkeriak..."

Eskola konbentzionalean elkartasuna bultzatzen da, baina azterketak hor daude beti. Lehenengo azterketak kontrolak dira egun, ez omen dago kalifikaziorik, horiek eufemismoak dira baina. Ikasleak beti hobetze lehian dihardu. "*Gela teoriar talde bat da, baina ez da egia, bakoitzak berea egin behar du, ez dago lan kolektiborik. Kolektiboak hitz egiten zaie,*

baina ez dira horrela ari. Kolektiboa balitz beren kasa funtzionatu beharko lukete, baina normalki irakasleak behar-tzen ditu ikasleak, autoritatea biguna da, baina autoritate betiere..."

Rosa eta Mikelen aburuz, hezkuntza arauak funtzionalak izan beharko litzukete, funtzionatzeko, alegia. Hau da, taldearen baitatik, haurren autonomiatik sortuak. Eskola sistema konbentzionala gaur gaurkoz urrun dago horretatik ●

◆ MIKEL ASURMENDI

Bizkaiko Foru Aldundia

Euskararen alde hizkuntzen urte europarrean

Bizkaiko Foru
Aldundia
Kultura Saila

Diputación Foral
de Bizkaia
Departamento de Cultura

Frantziskotarrek 500 urte egin dituzte Arantzazun. Orain ere han jarraitzen dute geratzen diren fraideek, baina seminarioa hutsik dago 1991z geroztik. Eraikin galanta bota egingo dute eta zerbitzu publikoa izango duen kultur topagunea eraikiko dute.

FRAIDEEKIN EDO FRAIDERIK GABE ARANTZAZU TOPAGUNE

ALBERTO ELOSEGI

■ Arantzazun erlijioak, naturak eta kulturak bat egiten dute.

Arantzazu kokatuta dagoen parajea jendea erruz inguratzeo nahikoa arrazoia bada. Bertako mendiek, harkaitzek, amildegiek erakargarritasun handia dute jende askorentzat. Mendiaren bakardadea eta isiltasunaren bila doazenek toki egokia dute Urbia inguru honetan. Indar berezia du Arantzazuren kokaguneak. "Harrigarria da zein tokitan dagoen eraikita ikustea. Ehun metro gorago zelaia badaude eta ehun metro beherago ere bai, baina justu toki aldrebesenean eraiki zen santutegia. Guretzat eta etortzen direnentzat adierazgarria da honelako tokian egoitea. Frantziskotar bezala eta ederzale bezala, besterik gabe, ingurunea oso garrantzitsua da. Gure erlijio eta fede lanari eragozpen ez, baizik eta laguntza

ikusgarria da honelako natura izatea" adierazi digu Iñaki Beristain, frantziskotarren bozeramaileak.

LEHEN MAILAKO ARTISTAK.

Duela 50 urte eraiki zen santutegi berria sekulako haustura eta iraultza izan zen arte eta arkitektura aldetik. Lehen mailako artistak bildu ziren lanean: Saez de

□ **Seminarioko lehen urteak izan ziren jendetsuenak, 300 ikasle izatera iristeraino, baina berehala hasi zen beherakada**

Oiza eta Laorga arkitektoak, Oteiza eta Txillida eskultoreak, Basterretxea, Muñoz eta Egaña pintoreak, Alvarez de Eulate beiragilea... Emaizta hor dago agerian, nazioarteko arkitekturaren erreferentziagune da eta bisitariaren harridura eta mirespena sortzen du oraindik.

"Maila horretan lehenengoa eta ia bakarra izan zen Arantzazuko basilika. Mirari bat izan zen eraikin hau burutzea. Gaur egun normaltzat hartzen dugu, baina duela 50 urteko eliza ez zen oraingoa. Beste miraria izan zen artista horiek elkartzea. Orduan arazo eta eztabaida asko izan ziren, batez ere Oteizaren apostoluen inguruan. Bide bazterrean botata egon ziren urtetan. Niretzat gaizki ulertuak izan ziren tartean. Baina orain oso gustura gaude egindako lanarekin. Hain eliza handia eta abstraktoa izanik hor barruan lortzen den giroa eta berotasuna oso ederra da" dio frantziskotarren bozeramaileak.

SEMINARIOAREN BEHERAKADA.

Arantzazuko seminarioa aurreko mendeko 60ko hamarkadan zabaldu zen eta milaka haur eta gazte jaso zituen 1991n hustu arte. Ikasleek hiru urte egiten zituzten, gero Forura eta Zarautza joateko, Erriberriera filosofia ikastera eta Arantzazura itzultzen ziren teologia ikastera. Euskal Herriaz gain, Kantabria, Burgos, Valladolid eta Soria sartzen ziren Arantzazuko frantziskotarren probintzian eta bertaraino inguratzen ziren urtero ehunka ikasle berri. Lehen urteak izan ziren jendetsuenak, guztira 300 ikasle izatera iristeraino, baina berehala hasi zen beherakada. "1968an ikusten zen bokazio jaitsiera zetorrela. Heziketa hori krisian sartu zen: haurrak etxetik ateratu eta barnetegian sartzea. Beste lekuetan ere gertatu zen hori: Bilbon, Oñatiko

■ Seminario berria zen

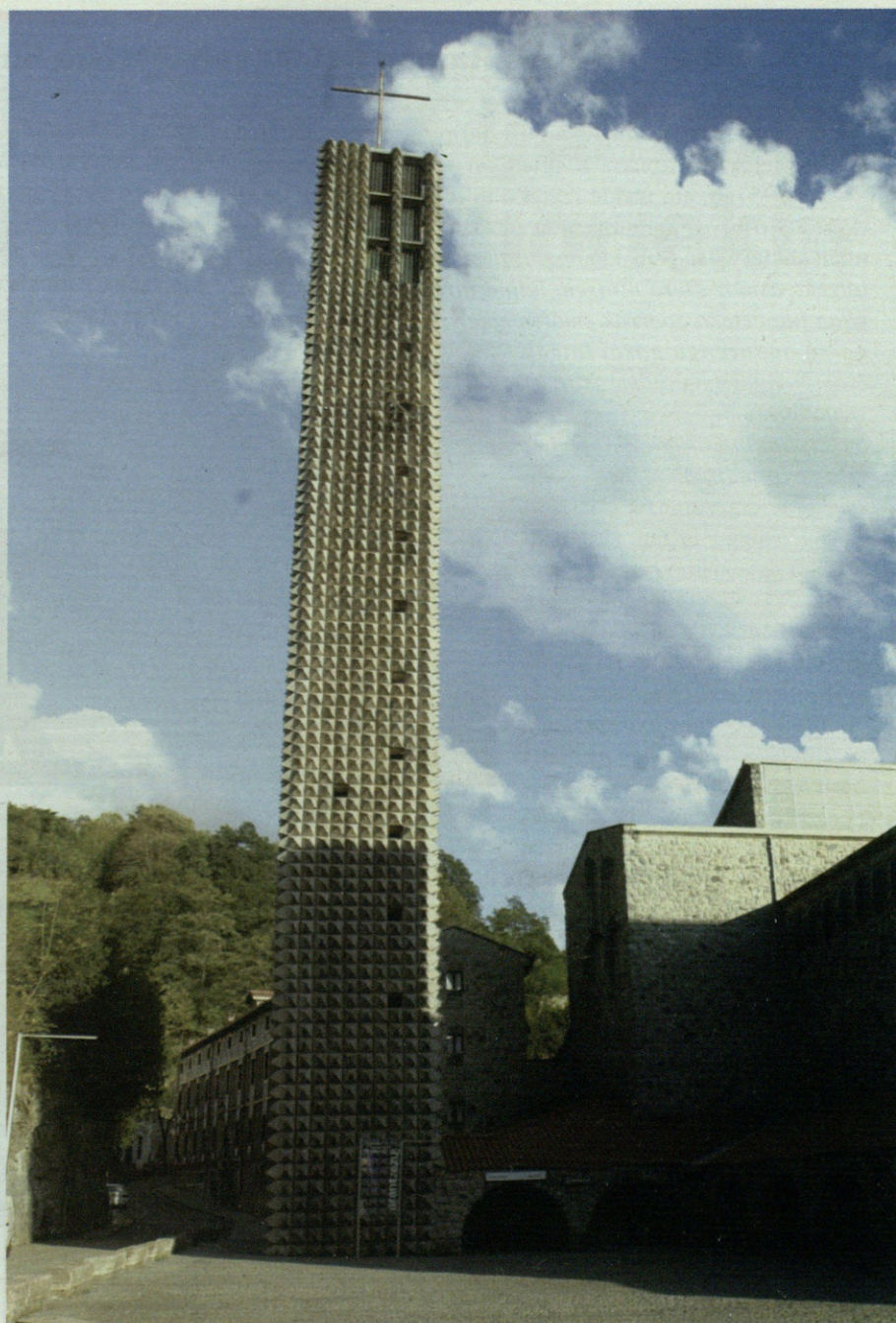
Nazaretheko Jesus hil zuten adin berarekin lurreratuko dute Arantzazuko seminario berria, 1968an zabaldu zen hormigoizko erraldoi hori. Eta telebistan irudi zaharrak eta proiektu berrien maketak erakutsi dituztenean, 60ko hamarkadara joan zaizkio pentsakizunak 68an seminario-ra joan zen honi. Baina zein urte zoroak haiek!

Fraideak (ez frantziskotarrak bakarrik, pasionistak ere ibiltzen ziren gure herrian) baserriz baserri eskean, "babarrun pixka bat ba al duzu, etxekoandre, Jainkoaren ize-nean?". Francoren "25 años de Paz" haien ospakizunak pasatu berriak ziren. Eta desarroilismoak urratzen zituen gure herri, auzo eta parajerik politenak.

Arantzazura joan nintzenerako Aginagako eliza tiki politari bere zimitorio-aterbe xarmagarria bota zioten, ondoan adreiluzko eraikin itsusi bat egiteko. 60ko hamarkada. Dena berri, dena hormigoia, dena handi, dena harrokeria. Seminarioak mukuru. "Norbaitek" gauzez tarteka ikurrinaren bat ipini arren (eta "berdeak" atzetik), nork esan behar zuen frankismoa inoiz bukatuko zenik, edo urte haietan eraikitzen ari ziren fabrika asko laster pikutara joango zirela?

Zazpi urteren buruan ordea, Franco hil egin zen, eta seminarioen gainbehera ere hasi. Sekularizazioa, hauteskundeak, ikurrina, sexua, krisia... Europarrak ginela ez zen ohartu nonbait Arantzazu eraiki zuten guztien artean inor. Orain errauts bihurtuko da dena, baina beton horretan gastatutako milioikada erraldoiaren balantzea egin gabe desagertuko. Eta laster, harri eta burdin tartean kamioiren batek eramango ditu Aita Gandiaga eta biok barrankoa bildu eta kolegioaren hormetan landatutako untzak ●

◆ PELLO ZUBIRIA

■ "Arantzazuko eliza egitea miraria izan zen (eztabaida asko izan zen) eta beste miraria artista horiek han elkartzea izan zen". Iñaki Beristain.

agustinoetan... Adin horretarako ez zela egokia eta gauzak beste era batera egitea erabaki zen, bokazioak ikasketak amaitu ondoren jasoz" adierazi digu Iñaki Beristainek. Honekin batera bertan zeuden fraide askok sotana zintzilikatu zutela gogoratu behar dugu. Gaur egun 45 fraide besterik ez dira gelditzen, gehienak adinekoak, eta garai batean 150 izan ziren. Ikasgelak hustu ziren 1991n eta 20.000 metro koadroko seminario erraldoia alferrik zegoen. Erakundeei eskaini

zieten, baina ez zuten baiezkorik eman. Bilboko euskaltegi batek erabili du azkenaldiko udaratan.

SEMINARIOAREN ORDEZ KULTURGUNEA. Urtarrilean seminarioa botatzen hasiko dira kultur topagune berria eraikitzeke asmoz. Obra handiak dituzte buruan santutegiaren arduradunek: plazako frontoia eta seminarioaren bi pabilioiak bota egingo dira kultur topagunea eraikitzeke. Zerbitzu publiko

ALBERTO ELOSEGI

■ Julian eta Jose Ramon Beloki seminarista ohiak garai haiek gogoan

Gipuzkoako Foru Aldundiko diputatu Jose Ramon Beloki legazpiarra 10 urterekin sartu zen Arantzazun, 1957an, eta fraide izateko ibilbide osoa egin zuen (Forua, Erriberri, Zarautz eta Arantzazu berriro) 20-21 urterekin abitua uztea erabaki arte. *"Telleriartetik sekula ez bueltatzeko asmoz atera nintzen, baina nire urtean hasi ziren udan hilabeteko oporrak ematen etxera itzultzeko. Bestela, gerra ondorengo garai latzak ezagutu nituen han: amerikarren gazta horia eta esnea, Gomistegi baserrian lan asko egin nuen... Oso belar motxean bizitzen ohitu ginen"* adierazi digu.

Bere anaia Julian, (Euskadi Irratiko zuzendaria) bederatzi urte gazteagoa izanik, 1966an joan zen Arantzazura anaiaren adin berarekin eta batxilergorako sei urteak egin zituen han. *"Jaio nintzenean anaia Arantzazura joan zen, uda aldean bakarrik ikusten nuen eta hara joan nintzenean berreskuratu nuen anaia"* dio. Familian fraide batzuk bazituztela gogoratzen du eta Aloña Mendiren beste aldera jotzea pauso naturala izan zela dio, baina aldi berean aldaketa handia: diziiplina gogorra, talde handia, barnetegi bizimodua (jan, ikasi, kirola, poztu, negar egin, dena bertan).

Arantzazuko seminarioaren urte onenak ezagutu zituen Jose Ramonek, ikasle kopuru handiena izan zueneko. Baina gainbehera ere ezagutu zuen. 1967-68 urteetan gizarteak bizitu zuen aldaketa, politikak hartu zuen garrantzia eta elizak izan

zuen krisiarengatik ikaskide ugarik (Jose Ramonek adibidez) fraide izateko bidea bertan behera utzi zuten eta fraide ziren asko ere atera egin ziren. "Jakín" aldizkaria Donostiara aldatu zenean bertan aritzen zen. Julianek Erriberri filosofia ikasten beste bi urte egin ondoren utzi zuen fraiderako bidea 18 urterekin, latina, euskara, musika eta beste gauza asko ikasi ondoren.

Jose Ramonek ez du bere garaiko ikaskideekin harremana mantendu, baina bai bertan bizi diren frantziskotarrekin familiarengatik. Julianek Gomistegi baserriarekiko lotura handia du. *"Istrip larria izan nuen. Siloan belarra zapaltzen ari ginela pozoindu egin nintzen eta azken igurtzia eta guzti eman zidaten. Beharbada horregatik joaten naiz oraindik tarte-ka"* gogoratzen du. Irratiko lanaren bidez ere harreman handia du fraide batzuekin eta artikulu bat idatzi du Arantzazu eta komunikabideei buruzko libururako. Fraideak falta-

zuten direnerako sortu nahi den Arantzazuko adiskideen elkarte oso garrantzitsutzat jotzen du Jose Ramonek. *"Arantzazuk jarraitu behar du, fraideekin edo fraiderik gabe, erlijio, kultur eta natur gunea izaten. Hiru adar horiekin etorkizunean zeregin garrantzitsua izan behar du Gipuzkoan eta Euskal Herrian"* erantsi zuen Jose Ramon Belokik. Horretarako aurreko ikastetxe zaharrak bota eta eraikuntza berriak altxatzea ezinbestekotzat jotzen du. Julian orde, Arantzazuren beherakada ikusita, ez da oso baikorra, baina paisaje eta arte aldetik duen erakarmenagatik bere izaerari eutsiko diola uste du ●

■ 1991n hustu zen seminarioa.

honek atal desberdinak izango ditu. Kongresoak egiteko areto bat eraikiko da 200 pertsonentzat. Museo etnografikoa egitea ere buruan dute. Komentuko liburutegi eta fonoteka aberatsak bertara eramango dituzte. Paisajeari begira musika entzunez eta irakurriz lasai egoteko kafetegi bat jarriko dute. Ingurua urbanizatzea eta natura gerturatzea dira beste helburuetako batzuk.

Joakin Montero arkitektoaren proiektu honek aurrekontu garrantzitsua du, 900 milioi pezeta ingurukoa eta Eusko Jaurlaritzak 384 milioi emango du. Gipuzkoako Foru Aldundiak, Kutxak eta Oñatiko Udalak ere lagunduko dute obra garrantzitsu honetan ●

◆ JOXEMI SAIZAR

Begoña del Teso

“Ez ditut beldurrak gainditu nahi, gustura nago horiekin”

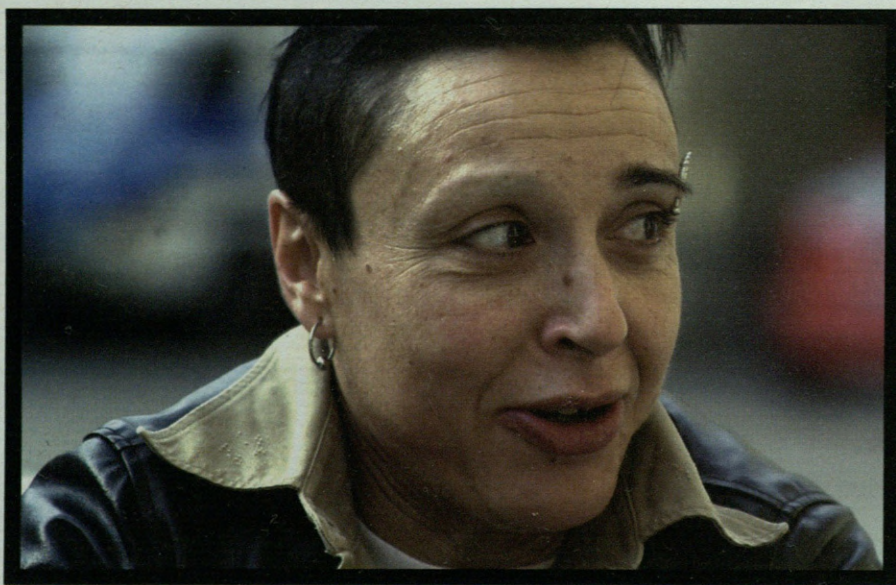

P E R F I L A

Motozaleen larruzko txupa soinean eta banpiroen tatuajea zainean, dator Begoña. Goizean goizetik zorrotz eta bizi, jota-kantari hasteko moduan.

Konstituzio enparantzan, txikitan komikiak irensten zituen liburutegi berean, egiten du gaur lana. Orduko beldurrak eta munstroak maite ditu oraindik. Baina ez ote dira pantailako munstroak Tesoren kritiken beldur?

Testuak: Estitxu Eizagirre / Ixiar Eizagirre / Argazkiak: Alberto Elozegi

“Oso txisposa eta makabroa naiz. Geminis naizenez, beti nabil nortasun bikoitzaren eskizofreniarekin”

Egia esateko, ni gaztea eta erdalduna nintzen garai haietan errazagoa zen euskalduna izatea. Madrilen “nongoa zara?” galdetzen zidatenean, nik “Donostiakoa, non demontrekoa izango naiz bestela!” erantzuten nuen. Gainera amari sekula ez zaio beste gauza bat izatea okurritu, nahiz eta aita Avilakoa zuen eta ama

G r o s
auzoan
i z a n
z u e n
zure amak urte
askoan liburutegia.

Oso kuriooa zen, handik pasa zirelako Donostiako ia artista guztiak eta politikoak txikiak zirela, arkatzak eta gomak erostera. Nik bi urtez bakarrik ezagutu nuen liburudenda, baina handik geratu zen guztia (liburu, arkatz, kuadernoak) heredatu nuen. Ama oso emakume berezia da, Gerra Zibila Madrilan eman zuen 14 urterekin, “Institucion Libre de Enseñanza”n Garcia Lorca eta Pasionaria ezagutu zituen... baditu kontatzeko gauza pila.

■ Donostiartasuna modu berezian bizi duzu...

“Badakit erdalduna naizela tripetan, baina euskara ez da niretzat zerbait artifiziala, eta arazorik gabe erabil dezaket”

Leongoa. Nik uste oso donostiarrak izan garela, baina inolako sentimendu ñoñostiar pijorik gabe, patriotismorik gabe. Donostia maite dugu, baina Venecia edo Londres maite dugun hainbeste. Maite ditugu hemengo festak, baina oso bakarriak gara biak, eta gure erara ospatu izan ditugu. Bizitza normala egin dugu, eskapada askorekin: ahal genuen bezain pronto, 15 urterekin

“Fisikoki bezala nortasunean oso asimetrikoa naiz! Eta ezkertia (ezin du eskuinarekin gidatu), zentzu guztietan!”

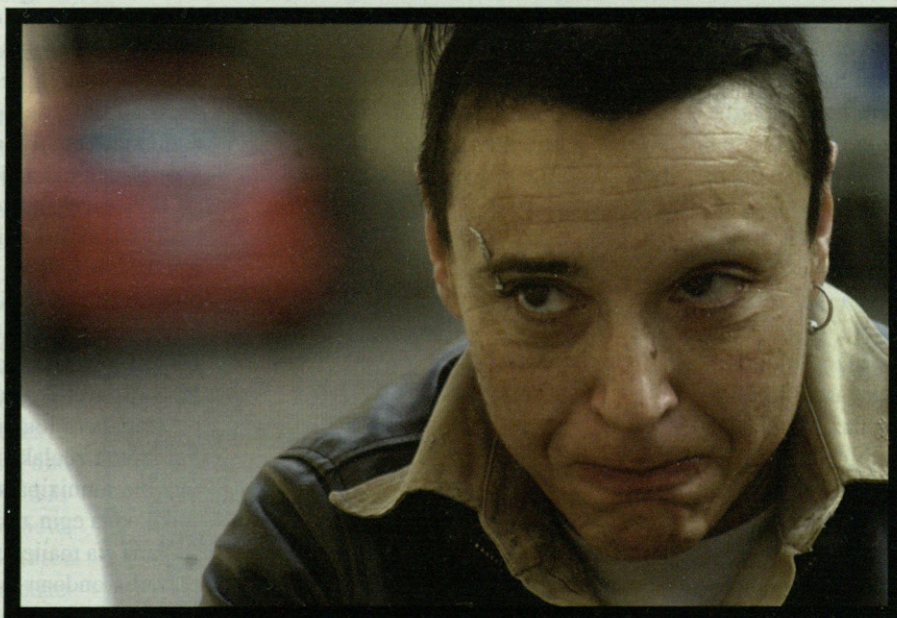
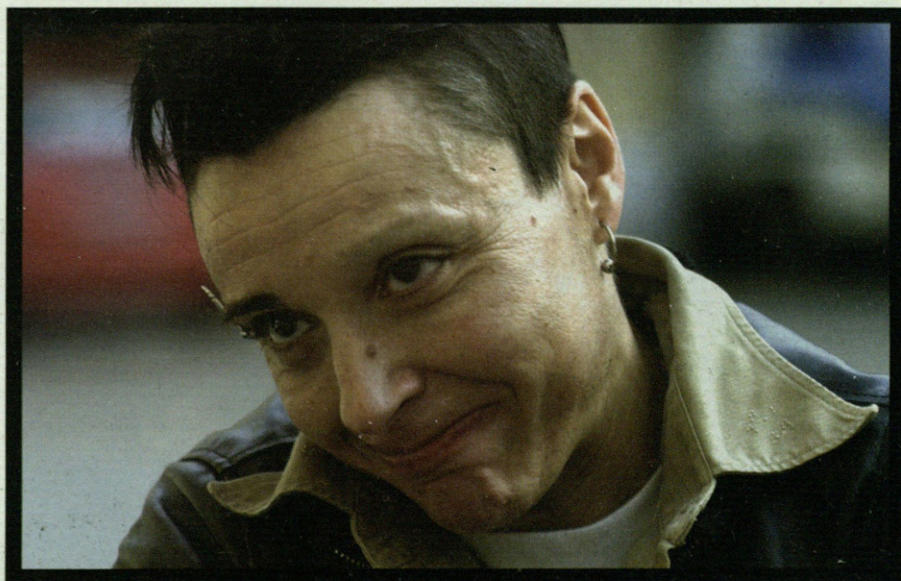
Paris aldera jo genuen hegazkinez, eta sekulako abentura izan zen.

■ **Gaztaro erdalduna izan duzu. Noiz jarri zinen euskararekin harremanetan?**

18 urterekin, institutuan nengoela, Santo Tomas Lizeoko neskak etorri ziren, eta konturatu nintzen jende horrek bi hizkuntza zituela. 1975. urtea zen, eta dena zegoen pilpilean. Ama beti gorri gorria izan da, eta errepublikanoa. Orduan hasi ginen euskara ikasten, lagunek eta egoera politikoak bultzatuta.

■ **Gau eskolatan hasi zinen gero...**

Gogoan ditut hain politizatuta zeuden gau eskolak: bapatean konturatzen zinen bazenekiela euskaraz hitz egiten poli-

tikaz, baina ez zenekiela ez zinemaz, ez amodioaz edo ez eguraldiaz euskaraz hitz egiten. Eta bestalde, nola kasik irakasle-rik ez zegoen, lehenengo maila gainditzen zenuenean hasten zinen klaseak ematen. Gogoan dut gau eskolako lehendabiziko bilera ekonomikoa: jende guztia Goierrikoa zen, eta denek hika egiten zuten. Ni euskaldunberria nintzen, ofizialki irakaslea,

eta bilera hartan "joango nauk" entzutean, buruan neukan "euskal aditzaren eskema"n ezin kokaturik geratu nintzen... terrorezko filme baten eszena zen hura!

■ **Euskararekin zer deskubritu zenuen?**

Hizkuntzak izugarri gustatzen zaizkit,

“Sufritzea, beldur izatea, ezinegona, abiadura... dira hain justu bizirik zaudela frogatzen dizuten sentsazioak”

eta badakit hizkuntza bakoitzak mundu bat islatzen duela. Gustura nago ezagutu dudun munduan. Uste dut, hemen bizita, euskara jakiteak normalena izan behar lukeela. Badakit euskarak zer eman didan (lagunak, lana, beste mundu bat), baina hala ere badakit ni beti erdalduna izango naizela, bihotzez. Elebitasuna existituko da, baina ez da nire kasua. Esaterako, itzultzaile eskolan nintzela, gogoan dut eskolako gauzak euskaraz pentsatzen nituela, hizkuntza horretan jaso nituelako, baina nire eremu pertsonalaz gaztelaniaz pentsatzen nuen, eta sentitu ere bai. Nire giroa erdalduna da. Kontua ez da hizkuntza zenbat menperatzen duzun, eta nirea ez da konszienteki egindako aukera bat ere, gauza da hizkuntza bakoitzak badituela nigan bere eremuak. Mutil lagunak ez ditut euskaldunak izan, eta amodioa ezin dut euskaraz egin. Badakit erdalduna naizela tripetan, baina euskara ez da niretzat zerbait artifiziala, eta arazorik gabe erabil dezaket.

■ Izakeraz txisposa dirudizu.

Oso txisposa eta makabroa naiz. Baina hala ere bakartia naiz. Jendea (orokorrean hartuta) ez zait gustatzen, ez naiz batere soziala. Izan behar, nire lana

“Zine komertzial duina ontzat jotzen dut, egunero ezin da film sakon konplikatu horietako bat irentsi”

soziala delako, baina horrexegatik ahal dudanean ihes egiten dut. Geminis naizenez, beti nabil nortasun bikoitzaren eskizofreniarekin. Bakardadea gustatzen zait. Nire benetako ametsa, sekula beteko ez dena, Ingalaterrako paramoetan (“Wuthering Heights” filma gertatzen den lurralde horretan) etxe handi bat edukitzea da, hurbilen dagoen izaki biziduna

50 kilometrotara egotea, eguraldi britainiar tipikoa (euria, lainoa, hotza), liburu pila, tabakoa alde guztietatik (pipan, esnifatzekoa...), eta zuhaitz pean moto bat, aspertzen naizenean ihes egiteko Londres edo Edinburgora.

■ Paralisia noiz izan zenuen?

Diotenez fetotik nekarren, ama haurdun zegoeneko kontua da. Baina bi urte nituela hasi zitzaidan azaleratzen.

Fisikoki bezala nortasunean oso asimetrikoa naiz! Ezkertia naiz (eskuinarekin ezin dut gauza delikaturik egin, ez gidatu, ez idatzi...), zentzu guztietan! “R” eta hizki batzuk ez ditut zuzen ahozkatzen, baina jendeak pentsatzen du Iparraldekoa naizela. Esaten dizutenean “a, zu Iparraldekoa zara!”, ez diezu ba esango “ez, paralitika zerebrala!”, ez baita oso elegantea... Noizean behin mimatu egiten zaituzte. Beste batzuetan, jada kontent zaudela, edo ahaztu duzunean, norbaiti entzuten diozu “hara, errenka dabil eta!” eta trauma sartzen zaizu, psikoanalistarengana joateko modukoa.

■ Bizitzarekiko zer jarrera duzu?

Bizitzak hil egiten du. Bizitza datorren bezala hartzen dut. Aurre egin behar bazaio, aurre egiten diot, baina une batzuetan amore ematen ere badakit. Bizitza toreatzen nabil.

■ Motoarekiko zaletasuna nondik?

Iraganera jotzen badugu, ama aitarekin motoa zuelako maitemindu zen. Aita guardia munizipala nuen, amaren txakurak kozka egin zion, aita ez zion multarik jarri eta maitemindu egin ziren. Zezen plazaren ondoan bizi ziren, eta aita esaten zion: “Zure bila 4’30etan etorriko naiz eta zezenketara joango gara”, eta amak “ez, polita! Lehendabizi motoan Jaizki-belera igoko nauzu, eta gero joango gara zezen plazara!”.

Aita Paseo Berrian hil zen motoarekin, ni jaio baino lehenago, baina amak sekula ez zidan debekatu motoa hartzea.

■ Zein moto klase dituzu gustukoen?

Nik eskuak halakoak ditudalako moto txikitari ibiltzen naiz gidari, baina moto handi guztietan ibilia naiz kopiloto. Abiadura hartzeko japoniarrak gustatzen zaizkit, baina ofizialki ni moto europarren zalea naiz. Klasikoetan ere ibiltzen naiz, eta klasikotan gustukoenak ingelesak ditut, BMWak-eta. Harley Davidsona ez zait gustatzen. Moto hori ondo joaten da EEBBetako errepide luze eta kurbarik gabeetan. Baina, hemen, Alaskako txa-

- **Jaio:** Donostian, 1959. urtean.
- **Zinema kritikaria.**
- **Kritikak** idazten ditu komunikabide askotan. Besteren artean: “Deia”n (1985), “Euskaldunon Egunkaria”n, “El Diario Vasco”n, Euskadi Irratian, Bertatik Bertaran...
- **Liburuak:** “Hiltzen nauzu goxoki...” liburua argitaratua du, eta “El terror en la Universal” liburuan operako fantasmari buruzko atala idatzi zuen.
- **Antolatzaile:** Koldo Mitxelena Kulturunean bere idazle eta pertsonaia gustukoenei buruzko zikloak eta omenaldiak antolatzen ditu: Borges, Kubrick, banpiroak...

kurra Benidormen pasiatzea bezalakoxea da, lekuz kanpokoa.

■ **Moteroen kontzentrazioak nolakoak dira?**

Motoarekin Transpirenaikan izan berri gara (600 kilometro dira, eta bi egunetan egin ditugu). "Pinguinos" izeneko kontzentrazio batera ere joaten gara, Valle de Olide-n dagoena, urtarrilean. Orain Santillana del Mar aldera goaz, eta Alemaniako Elefanteetara ere bai. Batzuentzat etxetik alde egiteko aitzakia dira, beste batzuentzat motoa ez da helburua, eta beste askorentzat motoa da bai aitzakia eta bai helburu. Ni bakartia izanda, eta lanbidez beti jende artean ibilita, ez naiz kontzentrazioetara jendea ezagutzeagatik edo ondo bazkaltzeagatik joaten. Normalean motoagatik bakarrik joaten naiz.

■ **Zezenzalea ere ba omen zara...**

Txikia nintzela, lehen-dabiziko jolasak zezenplazan egin genituen, eta zezen eta torerotara jolasten genuen. Panpinak ez ditut sekulan eduki, baina zezen plazen maketak bai, eta toreroen panpinak ere bai.

Baionakoa da gehien maite dudana zezen plaza. Oso klasikoa da, zezenetaz asko dakite bertako zale-tuek, errespetu handia dute bai torero eta bai zezenarekiko, arauak oso ondo betetzen dira eta betearazten dituzte... (eta ni oso tradizionala naiz zezenketatan). Ederra da bertako isiltasuna.

Tolosakoa gorrotatzen dut: lehendakariagatik,

BIZITZAREN PASARTEA

Oso istripu xelebreak izan ditut. Behin Zodiac batek harrapatu ninduen, Kontxan. Ni igerian ari nintzen eta bera ziztu bizian etorri zitzaidan gainera. Ez nuen ur hondoa ukitzen inola ere. "Tiburón" filmeko eszena bezalakoxea izan zen, piztia gris ikaragarri eta hiruki formako bat gainera zetorrela ikustea. Ur hondora nindoala, akordatu zitzaidan Francoren hilobaren alaba, elize batek pikutara bidali zuela. Zodiacak saihets bezur guztiak puskatu zizkidan, eta UBira bidali ninduen zuzenean.

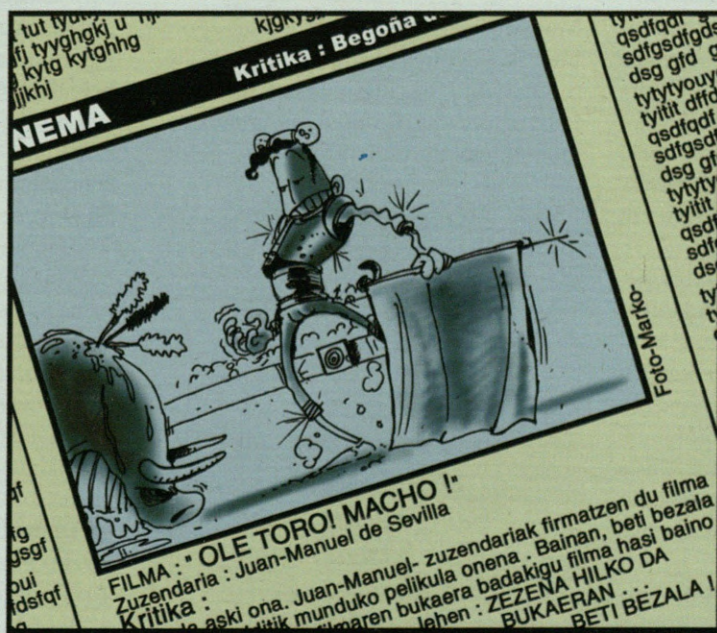
toreroengatik, duten afizioagatik... Niri zezenak bene benetan gustatzen zaizkit, eta ni zezenetara noa. Baina zezenak beti

festa bat dira, eta jendea festa bila joaten da. Batzutan lekuz kanpo gaudenok zale-tuak gara.

Jendea zezenketetara "Juli" toreroa ikustera joateak, 17 urte dituelako, eta mutiko guapoa delako bakarrik, asko izorratzen nau! Gero eta zorrotzago aukeratzen ditut bai zezenketak, bai ganaderiak, eta bai toreroak.

■ **Zine komertzialari zer kritika egingo zenioke?**

Ez daukat ezer printzipioz zine komertzialaren aurka. Zinema da arte munduko industria bakarra, 800 pezetaren truke eros dezakezun arte bakarra. Zine komertzial duina ontzat jotzen dut, topikoz betea ez dagoena, edo topiko horiek ondo erabiltzen dituen.

TOLOSA

Azaroaren 16tik 25era, San Frantzisko kalean

- Euskal musika eta liburutik onenak
- %10eko beherapena

Bizi irakurritz

EUSKADIKO LIBURU GANBARA

Hamburgesen aurka ere ez dut ezer printzipioz: egunero ezin da afaldu Arzaken edo Subijanan. Egunero ezin da film sakon konplikatuko horietako bat irentsi; eta Schwarzenegger-en film batek ondo bete dezake denbora pasatzeko funtzioa.

■ Zer film ikusten dituzu lanetik kanpo?

Plazerrezko momentutan ez noa zinemara. Film guztiak ikusten ditudalako, hain justu gehien gozatzen dut zine kritikoa naizela ahaztu arazten dizkidaten filmekin. "Moulin Rouge" k harrapatzen zaituenean, edo "Y tu mamá también"-ek... Harritu egiten nau film batek ikusle bezala harrapatu nauela sentitzeak. Orduan oraindik zinematik nire pasioetako bat izaten jarraitzen du.

■ Beste nonbait esana duzu guk sortuak direla munstroak, behar ditugulako, eta gurekin aldatzen joaten omen dira. Zein dira zure munstroak?

Nire munstroak beti izango dira banpiroak. Alde batetik, gurekin batera gehien eta hobekien aldatzen joan direlako (bai zineman eta bai liburututan eta, existitzen badira, baita errealitatean ere).

"Hain justu gehien gozatzen dut zine kritikoa naizela ahaztu arazten dizkidaten filmekin"

Munstro eleganteak ditut maite, zoom-biek nazka ematen didate, gainera oso tontoak dira, eta nik munstro inteligen-teak nahi ditut. Baina egia da munstro guztiak guk sortuak direla, gure beldur

BERTSOA

Doinua: Espainian behera

**Sentsazioen bila
pantailan barrena
doanak plazerra du
bere ondorena.
Baina bakardadean
maiz bilatzen dena
da zinema zaleen
unerik onena:
nork bere pelikula
asmatzen duena**

Aitor Mendiluze

guztiak islatzeko. Banpiroen atzean dagoena odolarekiko mirespena da, badakigu bertan dagoela bizitza, eta zer handiagorik odola edatea baino.

■ Zein dira gizartearen munstroak?

Gizartearen beldurrak tokian tokikoak dira eta unean unekoak, baina beti oso beldur sinpleak izaten dira: berdin zait Bin Laden, edo Bush, edo langabezia, edo politika... eta sekula ez gara konturatzen

beste beldur handienak, benetakoa, beti gurekin daudenak, munstro horiek islatzen dituztenak direla. Heriotzari diogun beldurra, ez dakigulako gero zer gertatuko den gurekin, iluntasuna... azken finean, ezagutzen ez dugun guztiari diogun beldurra.

■ Terrorezko filmen generoak zer bilatzen du?

Umore puntuak bilatzen ditu, justu filosofia horrexegatik: etsaiaren aurka ezin baduzu, elkar zaitez berarekin. Baina umore horrek, nahiz eta oso sarkastikoa izan, beti badu nerbiosismo puntu bat: zure beldurren aurrean barre egiten duzu, baina badakizu beldurrek hor jarraituko dutela.

■ Film horietako tentsiotik ikasten da zure beldurrak gaintzen?

Nik printzipioz ez ditut nire beldurrak gaintitu nahi, oso gustura nago ditudan beldurrekin, eta justu beldurrezko filmetara noa beldurra pasatzera; film horietan ez badut beldurrik sentitzen gaizki pasatzen dut.

■ Hori ez al da sufritzea?

Baina halako sentsazio gogorrak eta benetazkoak oso interesgarriak dira. Ni ez nago ez sufritzearen alde, eta banago arriskuaren alde, horrexegatik jartzen naute abiadura handietan motoetan, sentsazio hori gustuko dudalako: sufritzea, beldur izatea, ezinegon, dira hain justu bizirik zaudela frogatzen dizuten sentsazioak.

■ Donostiako Beldurrezko eta Fantasiako Filmek Astea, berezia izaten da. Jan, edan, buila... egiten da zinema aretoetan.

Justu gure beldur guztia, gure oinarritzko instinto guztiak kanporatzeko momenturik egokiena delako. Ez zaizkigula filmak gustatzen? Zuzendariaren burua eskatzen dugu! Filma gustatzen zaigunean, berriz, aitortu egiten dugu. Oso polita da, gauza guztietan bezalaxe, algaraka hasten zarelako film bat ikusten, eta benetakoa baldin bada sortzen duen beldurrarekin, ezinegonarekin, piskanaka algarak baretzen dira, eta jendea berehala jabetzen da ikusten ari dena benetakoa denaz (bai sentimendu aldetik...). Oso ikusleko interesgarria eta maila altukoa izaten da. Donostiako Beldurrezko Asteak gizarte sekretu bat biltzen du ●

Sormen idazketa

Tailer literarioak modan jarri dira. Sormenezko idazketako kurtsoak proposatzen dituzten zentrotan dagoen ikasleen eskariak, tailer hauen ugaritasunak, eta batez ere, prentsak fenomeno hau jasotzeko agertu duen interesak frogatzen dute. Hainbat aldiz gertatzen den moduan ordea, tailer literarioak albiste dira, baina ez gauza berria. Iraganean indarrean egon ziren beste eredu batzuen oinordeko baitira. Literatura gelei eta ondorengo tertuliei buruz ari naiz.

Tertuliak, gelak eta tailerrak oinarrian gauza bera dira, bi printzipio berdinei erantzuten dietelako: helburua Literaturaren inguruan hitz egiteko jendea biltzea da, hau da, idazketaren alor artistikoari buruz; eta hasiberriak eskarmentu handiko jendearekin nahastea, idazle nobelak esperimentziadun autoreekin, orientatu eta adore emateko gai direnekin; sormen prozesu batek ezinbestez dituen zailtasunetatik gutxienez igaro edo hauek gailendu ahal izateko.

Tailer literarioak zuzentzen ditugunoi sarri egiten zaigun galdera da ea posible den irakastea eta beraz, idazten (ondo) ikastea. Nik nire ikasleei klaseko lehen egunean erantzuten diet: ez. Eta munduko estrategia pedagogiko okerreana dirudien arren, ez da horrela, "ez" hori "bai" irmo batekin doalako: irakas daitekeena eta beraz, ikas daitekeena, irakurtzea eta nor bere burua irakurtzea da. Norberaren eta beste idazketa baloratzea. Garrantzizkoak diren gauzak funtsik ez dutenetatik bereiztea, berria ohikotik bereiztea, garrantzizkoa ezinbesteko ez denetik, espresiboki eta estetikoki eraginkorra dena ez denetik. Augusto Monterroso idazle guatemalarrak, urte askotan zehar idazketa tailerrak zuzendu dituenak, ezin hobe laburtzen du: "Ipuin bat idazteak ez du prestakuntza berezirik eskatzen; ona edo txarra den jakiteak, bai".

TAILER literarioek horretarako balio dute, ikasleak testu literario bat ona edo txarra den ulertzeko beharrezkoak dituen irizpide horien jabe egiteko, tradizioaren

barruan duen garrantzia, bere esanahia, hau da, bere sakontasuna.

Nik nire ikasleak hori ikas dezaten saiatzen naiz. Jakin-min ezberdina, anbizio handiagokoa, zorrotzagoa. Kezka berriak uztartzen dituen: formako gaiak, ikuspuntuak, denborazkoak, tonuari buruzkoak. Artearen gaitasunaz, eta beraz, erantzukizunaz hausnartzen duena. Irudimena anabasa ez dela ulertzen duena; eta sormen askatasuna osorik ikus daitekeen paisaia bezalakoa dela, baina aldioro bide bakar batetik soilik zeharka daitekeena (arau batzuetatik).

Klasean askotan jartzen dudana adibide honek esan dudana irudikatzeko balio duela uste dut. Inork ez du sukaldaritza ikastaro batean izen ematen tortila frantsesa nola egiten den ikasteko. Hau egiten duenak ikasketa sofistikuagoak bilatzen ditu: beste usain batzuk, beste kolore bat. Beste presentzia bat. Eta batez ere, sukaldaritza beste dimentsio batean kokatzea bilatzen du.

HORI egiten dute tailer literarioek, idazketa beste dimentsio batean kokatzen dute, eta hau askotan lehen egiten genuenaz ezinikusia sentitzearekin batera dator. (Sukaldaritzan bezala). Hasieran idazten genuena orain ez dugu atsegin, orain idazten duguna ere oraindik ez. Ezinbestekoa da eta osasungarria, hori da bide egokia (batzuetan ikasleak "asaldatu" egiten dira, nor bere buruari exijitza, noski, errepikatzea baino zailagoa baita) eta gainera edozein emakumezko / gizonezko idazleren eguneroko esperientzia da: espresatu nahi dugun horretara hurbiltzen den zerbait lortu arte hitzekin eta for-

mekin borrokatzea.

Monterrosoren beste aipu batekin amaitzen dut, "jendeak zerbait ikas dezan eta gutxiago idatzi" dezan lortzeko ematen dira tailerrak. Agian, tailer batetik igaro ondoren gutxiago idazten duzu, baina hobeto. Edo bihotz-altxagarri modura esateko: hobeto idaztearekin soilik konformatzen zara, horregatik botatzen dituzu zirriborro gehiago zakarrontzira ●

Luisa Etxenike
Idazlea

"Tailer literarioek horretarako balio dute, ikasleak testu literario bat ona edo txarra den ulertzeko beharrezkoak dituen irizpide horien jabe egiteko, tradizioaren barruan duen garrantzia, bere esanahia, hau da, bere sakontasuna"

E Z P A

PRINTZA

LOTSAGARRIA

Jaione Apalategi Nafarroako Unibertsitate Publikoko Giza eta Gizarte Zientzien fakultateko dekanok honakoa zioen "Euskaldunon Egunkaria"-n:

"Unibertsitatea kultura aniztasunaren isla bada, NUPen hezkuntza ereduaren ardatz-etariko bat behar luke euskarak. Tamalez, gaur arte euskal hizkuntzaren auzia errektoretza taldearen menderatuta dago. Euren zehaztu dute euskarren hedapen maila, euren diseinatu dituzte euskararen normalkuntzarako plan irri-garriak... NUPen 'aparte-heid'ari irainarazi diote; euskarazko hezkuntzaren aldeko bazterkeria kulturala pairatzera behartu gaituzte. Ez dute euskara unibertsitatean txertatu, eta gure hizkuntza eskubideak urratu dituzte. (...) NUPera heltzen diren gazteen %25 euskarazko irakaspenei heltzeko gertu daude; beste %15 bat halako hezkuntza ereduaren berrantolatzeke egiteko prest leudeke. NUPeko 800 irakasle titularretatik 100 inguruk eman ditzakete euskarazko klaseak; oraino, 35 hezitzailek dihardugu halakoetan. (...) Objektiboki, gurea euskaraz jarduteko ahalmena duen unibertsitatea da. Errektoretzaren subjektibotasunak eragin du gaur arteko egoera aldrebesa. (...)

Unibertsitate eta erakunde zuzendariek entzungor egin diote nafarrek galdatutako gizarte eredu elebidunari. Lotsagarria da erakunde agintariak euren hizkuntza eta kulturaren aurka azaltzea".

ARABAKO KULTUR PARTZUERGOKO

GASTEIZKO Udalak, Arabako Diputazioak eta Vital Kutxak "Cultural Alava" izeneko partzuergoa sortu dute. 105 milioi pezetako (4 milioi berrehun mila libera inguru) aurrekontua baliatuz Araban kultur egitaraua dauden hutsuneak arakatzea eta egitarau osatuagoa eta definituagoa bat eskaintzea du xede. Bi dira dagoeneko partzuergo honek atzeman dituen akatsak Arabako kultur ekitaldietan: hiritarren komunikazioa eta kultur eskaintzak Gasteizen duen zentralizazioa. Jose Maria Oyarzabal zuzendari duen Partzuergoa hiritarrengan jokatzen berriak sortzen saiatuko da.

ARKEOLOGIA HURBILAGO

ARANZADI Zientzia Elkarteko arkeologek Gipuzkoako Tolosako Santa Maria parrokiaren inguruan XIII. mendeko hilobi bat topatu dute. Bertan hainbat hezurdura aurkitu dute. Baina horrez gain, XIV. mendeko kanpai bat eta hau egiteko labea eta ur putzua topatu dituzte bertan.

Arkeologiari jarraiki, egunotan ari dira egin Irunen Bidasoako Lehenengo Zinema Arkeologikoaren Jaialdia. Lehenengo aldia da Euskal Herrian honelako jaialdia burutzen dela

ALBERTO ELOSEGI

■ Kanpaita topatu dute indusketetan.

eta honekin jendea arkeologiara hurbildu eta Oiasso museoa bultzatu nahi dute.

LIBURUGINTZAREN GORABEHERAK

EUSKAL liburugintzari Eusko Jaurlaritzak eskaintzen dizkion diru-laguntzen inguruan zenbait komunikabidetan argitaratu diren informazioak argitu zituen lehengo astean Miren Azkarate Kultura sailburuak. Informazio horietan argitaletxe zenbait ETaren finantzazio-iturri izatearekin nahastea salatu zuen sailburuak. Horrez gain, Lakuak alor honetan eskaintzen dituen diru-laguntzen berri eman zuen. Berak adierazitakoaren arabera, diru-laguntzen deialdiak urtero egiten dira eta argitaletxe guztiei irekita daude. Azkaratek ez zuen baztertu informazio hauek direla-eta epaitegiatar jotzea.

Euskarazko argitalpenen inguruko berri

H I T Z B I T A N

- Juan Jose Larrea EHuko euskara errektoreordeak "El Pais"-en: "EHuko irakasle izateko ez dago euskara jakin beharrik, plaza elebiduna izateko bai".
- Jokin Sorozabal bertsolariak "Gara"-n egin zituen adierazpenok: "Bertso eskoletan lana serio egiten hasi zirenetik bertsolari asko ateratzen ari da eta txapelketa bakoitzean erbelazio bat baino gehiago izaten da (...). Plazaz plaza gutxi ibili arren, maila tekniko ikusgarria duten bertsolariak dira eta txapelketan oso ondo funtzionatzen dutenak".

L A K

DANI BLANCO

GOI MAILARAKO PREST

Azkenean. Hainbeste polemikaren ondoren, Donostiako Miramar Jauregian behin-behineko paratu den Euskal Herriko Goi Mailako Musika Ikastegiak lehen pausoak eman ditu. Horretarako, lehen klase horietarako, 50 irakasle daude. Euskal Herritik eta kanpotik etorriak, guztiak maila handikoak. Adibidez, Maite Arruabarrena, Asier Polo edota Ramon Lazkano. Eta 55 ikasleri ematen diete klasea, horietako 25 Bizkaikoak, 10 Gipuzkoakoak, 4 Arabakoak eta 9 Nafarroakoak. 19 espezialitate ikasteko aukera dute. Adibidez, konposizioa, abesbatza, orkestra zuzendaritza, instrumentu batena... Eta horretarako lauzpabost urtez ikasi beharko dute.

onak ere izan badira. Euskadiko Liburu Ganberak emaniko datuen arabera, ale kopuru orokorra jaitsi bada ere, euskarazkoa hazi egin da. Izan ere, 99an 4.260.000 ale plazaratu baziren euskaraz, iaz, 4.610.000 izan ziren.

HANDIAK DIREN INTERPRETEAK

GAIIARRE antzokiak eta NUPEk antolatuta "Interprete Handiak" zikloa martxan dago Iruñean. Urrian hasi eta zazpi kontzertu eskainiko dira guztira. Besteak beste, nabarmentzekoak dira azaroaren 20an Pepe Romero gitarra joleak eta Pablo Sarasate Orkestrak eskainiko duten emanaldia eta zikloa datorren urtean itxiko duen Simon Estes baxuaren ekitaldia.

MUSEOEN IKASKETAN

GERNIKAKO Bakearen Museoak museo-

grafiari buruzko kurtsoa antolatu du. Azarotik abendura egingo den ikastaroak Bizkaiko museoak eman nahi ditu ezagutzera. Besteak beste, Juan Ignacio Vidarte eta Migel Zugazak hitzaldi bana eskainiko dute.

■ Bizkaiko museoak aztertuko dira kurtsoan.

DANI BLANCO

■ Jon Alonso.

IZENAK

Jon Alonso idazleak irabazi du Juan Zelaia saiakera sari-ko aurreneko ekitaldia. "Agur, Darwin, eta beste arkeologia batzuk" izeneko lanagatik eskuratu du milioi bat pezetako (40.000 libera) saria.

Patziku Perurenak "Tra-
puan pupua" izeneko lana argitaratu berri du Erein argitaletxearen eskutik.

Xalbador bertsolariaren heriotzaren 25. urteurrena dela-eta hainbat ekitaldi burutu da Urepelen. Horrez gain, Joxe Mari Aranaldek "Xalbadorren barrua" izeneko liburua kaleratu du. Bertan, bertsolariaren pentsamendua eta sentimenduak aztertzen ditu.

Juan Luis Baroja Collet eskulturgileak irabazi du Eibarko Alfa Arte enpresak antolatu duen lehen eskultura anizkoitzen lehiaketa. "Observatorio" obrarekin.

Txirri, Mirri eta Txiribiton pailazoek "Altza porru!" izeneko diskoa argitaratu dute Elkarlanearen eskutik.

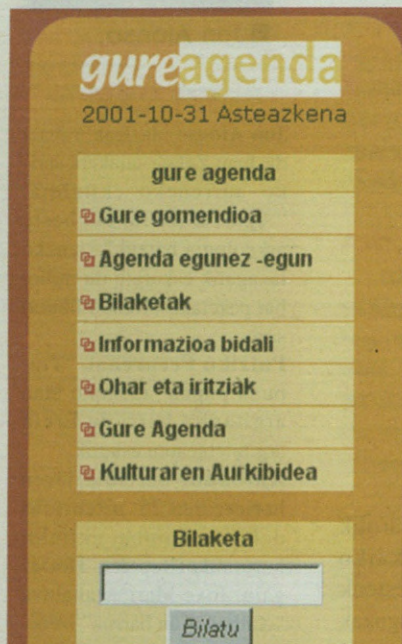
ALBERTO ELOSEGI

■ Txirri, Mirri eta Txiribiton.

- Ramon Saizarbitoriaren iritziz, "euskaraz merkatuari bizkarra emanez argitara daiteke. Errazago da erdaraz baino". Hitzok "Deia" egunkariak jaso zituen.
- Ainhoa Agirreazaldegik bertsolaritzaren inguruan zera zioen "Goienkaria"-n: "Bertsolaritzaren aparra jaitsi da, eta ondorioz egonkortu. Garai baten modako kontua zen, eta bertsozaleak ez ziren asko joaten ziren bertso saioetara. Horiek urrutiratu egin dira".
- Txema Aranaz Pamielako editorearen aburuz, "arazo gutxiago izaten dugu euskarazko testuekin gaztelaniazkoekin baino, dezente landuago eta zainduago iristen zaizkigulako".

Azaroaren amaieratik aurrera Euskal Herrian egun bakoitzerako aurreikusita dauden kultur ekitaldiak bilduko dira www.gureagenda.com helbidean. "Gure Agenda" kontsultarako baliabidea izango da edonorentzat eta hedapen eta ezagutarazpen modua eragile kulturalentzat.

ZER EGIN NAHI DUZU ASTEBURU HONETAN?

turismoa
GIPUZKOA

Euskadi
Atsegin handiz

Bizkaia
turismo argia

■ "Gure Agenda" k berezko ezaugarriak izango ditu: elektronikoa, publikoa, euskaraz egina, doakoa eta egunerokoa.

Zer egin dezaket asteburu honetan? Edo hemendik hiru astetara? Noiz eta non antolatu ditu Bertsozale Elkartek saioak? Zer kultur ekitaldi ikusi ahalko ditut hil honetan Kursaallean? Eta Euskalduna Jauregian? Zer antzerki emanaldi daude Arriaga antzokian? Edo zer arte erakusketa Guggenheimen? Zinemaldia noiz hasiko da aurten? Eta noiz amaituko? Zer film ikusi ahalko dira? Non? Eta zer ordutan?... Honelako galderi eta gehiagori erantzuna topatzeko modu erraza izango duzue hemendik aurrera www.gureagenda.com helbidean, ARGIAk eta ASP enpresak garatu duten tresnari esker.

Agenda bat. Horixe izango da kabitik oraintxe irteten ari den informazio zerbi-

tzu hau. Eskuartearen erabiltzen ohiturik gauden agenda horietako bat, baina berezko ezaugarriak dituen: elektronikoa, publikoa, euskaraz egina, doakoa eta egunerokoa, bilaketa sistema erosorekin eta Euskal Herri osora ezezik mundu osora ere zabalduko dena, Inter-

□ **Datuak formulario bidez bidaliz gero, informazioa segituan agertuko da Interneten, prozesua automatikoa izango baita**

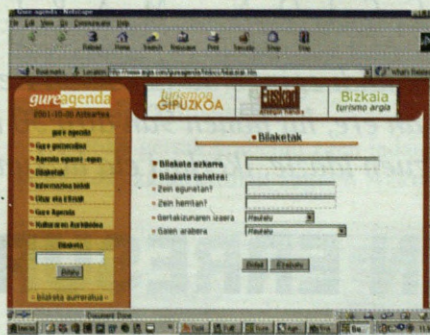
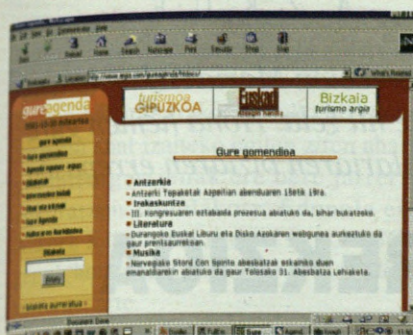
neten egongo baita.

Baina "Gure Agenda" ez da informazio sortzailea izango, bitartekari bat baizik. Informazio iturriek edo agenteek eskainitako datuak jaso eta erabiltzaile guztiei helaraziko dizkie, lehenengoen lana erraztuz. Ziur, behin baino gehiago-

tan nekez ekingo ziola Zarauzko Udalak Sanz Enea Kultur Etxean antolatutako erakusketaren berri emateari, komunikabideen zerrenda hartu eta faxak edo e-postak bidaliz. Miarritzeko La Citak ere urtero lan handia egin behar izaten du film bakoitza non, noiz eta zer ordutan

eskainiko den jakinarazteko, baita Gaiarre antzokiak edo Donostiako Antzoki Zaharrak bertako programen berri emateko, Zenbat Gara Elkartek antolatu

dituen ekitaldi guztien inguruko informazioa emateko, edo Tolosako Nazioarteko Txotxongilo Jaialdiak emanaldi guztien inguruko datuak zabaltzeko. Hil honen bukaeratik aurrera berriz, nahikoa izango da www.gureagenda.com helbidera sartu eta formulario bat betetzea, telefono eta

■ Bilaketak egin ahalko dira gustukoak diren ekitaldiak topatu ahal izateko.

helbide zerrenda luzeak ahaztuz. Era honetara, iturriek beren informazioa gizarte osoari era erraz eta eroso batean jakinarazteko tresna bat izango dute eta erabiltzaileek berri, informazio hori kontsultatzeko bitarteko aberatsa.

AUTOMATIZAZIOAREN INDARRA. Edozein izan liteke agente baldin eta kultur gertakari edo ekimen baten berri eman nahi badu. Horretarako bi erata igorri ahalko da informazioa: posta elektronikoz agenda@gureagenda.com helbidera bidaliz, edo formulario bidez. Azken modu horretara eginez gero, informazioa segituan agertuko da Interneten, prozesua automatikoa izango baita. Horretarako agente bakoitzari pasahitza emango zaio eta honek ekitaldiren baten berri eman nahi duen bakoitzeari formularioa bete eta bidali baino ez du egin beharko. Handik aurrera zerbitzu honen ezaugarriek egingo dute gainontzekoa: edozein ordutan eta edozein lekutan izango du erabiltzaileak informazio horren berri, hark horrela nahi badu behintzat, eta bilaketa sistemak informazioa aurkitzeko baliabide guztiak eskainiko dizkio. Bestalde, ekitaldiak motaren arabera (literatura, bertsolaritza, antzerkia...) eta izaeraren arabera (lehiaketak, erakusketak, emanaldiak...) sailkatuak egongo dira, baita herriaren arabera ere. Beraz, bilaketarik egin gabe ere, gertaera egunera sartuz gero, erraza izango da norberaren interesetara egokitutako ekitaldiak aurkitzea.

Azken finean, agenda elektronikoa honek datu base bat izango du oinarrian. Baina dokumentazio ikuspuntuaz gain, informazio ikuspuntua ere landuko du, ekitaldiak irizpide ezberdinen arabera

sailkatzeaz gain, horiei buruz iturriek eskainitako informazioa hartzailearentzat baliagarri izateko helburuz aukeratu eta eskainiko baita. Gainera, zenbat eta agente edo eragile gehiago gerturatu, orduan eta informazio kopuru zabalagoa eskainiko du. Horrela, erabiltzaileen kontsulta tresna aberastu egingo da eta agenteen hedapen boterea indartu.

BESTE URRATS BAT. Zerbitzu berri hau ARGIA eta SAREKO ARGIAren (www.argia.com) ibilbidean beste urrats bat da. Hain zuzen ere, 1984. urtean sortu zen Euskal Kulturaren Urtekariak eta horrek eraginda etorri ziren Euskal Kulturaren Hariak eta Aurkibideak sortu zuten beharra eta gogoa.

Era horretara, pixkanaka-pixkanaka eta teknologia berriek eskaintzen duten azpiegitura sostengu gisa izanik, "Gure Agenda"ren proiektua gorputza hartzen joan zen. Euskal gizarteari zerbitzu

oparua eskaintzeko ezaugarri guztiak platerean zeuden: alde batetik informazioa zegoen, gertatu zena eta gertatuko zenari buruzkoa, eta bestetik, agenteak zeuden. Hurrengo pausoa Euskal Herriko, Kataluniako eta Europako agendak ezagutzea izan zen eta instituzioekin harremanetan jartzea. Kontaktua horien emaitza Gipuzkoako eta Bizkaiko Foru Aldundiek eta bereziki, Eusko Jaurlaritzak emaniko diru laguntzak izan ziren. Horretatik guztitik hil honen amaieratik aurrera erabili ahalko dugun formatoa sortu da, euskal kulturaren inguruko informazioa sarean jasoko duen formatoa, doan, egunero eta euskaraz ●

◆ ELISABETH POMBO

Gunearen egitura

Gure agendaren helbidera sartuz gero, zazpi atal nagusi aurkitu daitezke:

✓ **"Gure gomendioa":** Sartu bezain azkar aurkituko duguna izango da. Gure Agendako lan taldeak egun horretarako aurreikusita dauden ekitaldi guztietatik batzuk gomendatuko ditu, erabiltzaileak bere aukeraketa egiteko zenbait irizpide izan dezan.

✓ **"Agenda egunez egun":** Gaurko egunetik atzera 180 egunetan izan diren ekitaldiak eta aurrera begira beste 180 egunetan aurreikusitak izan direnak aurki daitezke, hilabete-ka eta egutegi itxurako formato ulerterrazean. Egundak bakoitzeko ekitaldi guztiak motaren (arte, antzerkia, zinema...), izaeraren (ikastaroa, jardunaldiak, erakusketak...) eta herriaren arabera sailkatuak egongo dira, interesatzen zaigun ekitaldia errazago aurkitu ahal izateko.

✓ **"Bilaketak":** Bi bilaketa sistema egongo dira. Bata, bilaketa azkarrak, testu librez, eta bestea bilaketa zehatzak. Azken horietan ekitaldiaren datuak, herriaren edo gertakizunaren izaeraren edo gaiaren arabera egin daitezke bilaketak. Bi sistema horien bidez, erabiltzaileak azken finean bere interesetara egokitzen den jaialdi, erakusketa, emanaldi edo ospakizuna aurkitu dezan nahi da.

✓ **"Informazioa bidali":** Agentearen izena eta pasahitza eskatzen da, ondoren informazioa sartu ahal izateko. Pasahitzik ez izanez gero, bertan eskatzeko aukera egongo da.

✓ **"Ohar eta iritziak":** Edozein iradokizun jasotzeko erabiliko da.

✓ **"Gure agenda":** Bertan komunikabide eta zerbitzu berri honen inguruko zenbait xehetasun agertuko da.

✓ **"Euskal kulturaren aurkibidea":** ARGIAk argitaratzen duen eta SAREKO ARGIAren webgunean dagoen Euskal Kulturaren Aurkibidera eramango zaituzte. Bertan kultur eragileen helbide, telefono eta datuak aurkituko dituzue ●

Azaroaren 9tik 25era hainbat ekitaldi egingo da Lekeition Resurreccion Maria Azkue lehen euskaltzainburuaren omenez. Izan ere, hil honen 9an dira 50 urte hil zela. Hona hemen gure kulturaren ezinbesteko lekua bete zuen idazle, ikerlari eta hizkuntzalariaren biziaren errebasoa.

AZKUEREN ERRESURREKZIOA

EUSKAL KULTURA GAUR

■ Ezkerrean, Resurreccion Maria Azkue. Goian, Euskaltzaindiaren bilera Azkueren zuzendaritzapean.

Resurreccion Maria Azkue Aberasturi Bizkaiko kostaldean jaio zen, hain zuzen ere, eta Otxandioko Bittor Kapanagari kasu eginez, oraindik "sartalderaz" bizi den Lekeitio herrian. Idazlea, ikerlaria, hizkuntzalaria, lehendabiziko urteetako bizimodua, betiko baliagarri tinkoa izan zitzaion, arrantzale munduak utziriko hondarra pisu handikoa izan baitzen bere bizian. Funtsean, horrela islatu baita bere euskal senan ez ezik, ama hizkuntzaren inguruko idazkietan ere.

1864an sortu zen, erran nahi baita bi guda karlista handien arteko sasi eten eskasean, haurtzaroaren amaieran guda ikaragarriak, garai garratzak bete-betean harrapatuz. Bizitza luzean ordea, gatazka krudelagoa ezagutuko zuen. Urte hartan, baina, literatur belaunaldi oparoa eskaini zuen Euskal Herriak: Txomin Agirre, Jose Artola, Sabino Arana, Karmelo

Etxegarai, Migel Unamuno...

Unamuno jaunarekin izan zuen harremana. Eta are gehiago, bata bertzearen "alter ego" izan zela erraiten ahal dugu. Izan ere, biak 1864an jaio ziren, foruak

■ Azkuek Eusko Ikaskuntzaren lehen biltzarrean parte hartu zuen, bere laguntzaz 1918an Euskaltzaindia sorraraziz

eta guda karlisten eragin zuzenapean. Biak bizkaitarrak, euskaldunak, idazleak, bakezaleak ziren. Bilboko euskal katedrak nahiz 1936ak bereiziarazi zituen. Bertzalde, Azkuek apaizbidea hartu

bazuen ere, Unamuno Jaungoikoarekin beti gerra irekian aritu zela dirudi. Ez dezagun ahantz, hondarrean, Azkue euskaltzalea zela, Unamuno erdaltzalearen-gandik bertze lubakian kokaturik zegoena.

Bada, eta ohiturari jarrikiz, Azkuek itsas ikasketak burutu zituen sorterrian. Handik Bilborat jo zuen, orduko batxilergoa egiterat, liburuek aginduriko inda Gasteizen ez amaitzeko. Izan ere, Salamankan doktoretza gaingitu eta Rhin ibaiaren ertzean Kolonia hiri alemaniarrean nahiz Brussela belgiarrean musikaz zekiena findu nahi izan zuen.

Nahikoa pasadizo ezaguna delarik, bertzalde, Bilboko institutuan jarriko euskara katedra bere egin zuen, oposaketa horretarako lehiakide ezin ezagunagoak elkartuz: Sabino Arana eta Migel Unamuno. Berak irabazi eta Sabinok, buru-belarri, euskara aberasten jarraitu zuen. Unamuno jaunak, baina, emaitza

ezin onartu eta urte batzuk beranduago hoberena euskara hiltzea zela aldarrikatu zuen, duela mende bateko euskaltzaleen harri durarako, bertako hizkuntza suspertu ahal izateko egiten ziren ahalegin miresgarrienak ere bere jarrerak zokoratzen zituelakotz. Edonola ere, Azkuek katedra horri eutsi zion, 1936ko gerrak hura ere, Unamunoren gisa, desagerrarazi arte.

Azkuek euskal kulturari lan eskerga egin zuen, herrikoia nahiz eliteen artekoa. Irakur, bertzenaz, "Cuentos y Leyendas" izeneko bilduma, non Euskal Herriko geografian barna 1935 eta 1947 bitarte ehundaka eta ehundaka ipuin, ohi-tura edota sinesmen jaso baitzuen. Euskal jaietan ere parte hartu zuen. Erraite baterako, 1899ko irailaren 9 eta 10ean ospaturiko Arabako Aramaioko euskal jaietan, antolaketari zegozkion ordainketa agiriak Azkuek kudeatu zituen, Virginie de Saint-Bonnet (1828-1901), Anttoine Abadiaren alargunarekin baterat.

Lekeitiarrak Eusko Ikaskuntzaren lehen biltzarrean parte hartu zuen, bere

tzainburu hautatu eta biziki estimaturiko betebeharraren hil arte aritu zen, belaunaldi berriak ezagutuz (Mitxelena, Villasante, Krutwig, Txillardeggi).

1936ko gerrak goibeldu zuen jadanik adinekoa, zaharkiturik zegoen Azkue.

EUSKALERIAREN YAKINTZA

LITERATURA POPULAR DEL PAIS VASCO

POR

RESURRECCIÓN MARÍA DE AZKUE

ESPASA-CALPE S.A.

■ "Euskaleriaren Yakintza" liburua.

■ Azkueren oinarriko bibliografia

- ✓ "Euskal Izkindia-Gramática Euskara" (1891)
- ✓ "El Euskara o el Baskuence en 120 lecciones" (1897)
- ✓ "Diccionario Vasco-Español-Francés" (1905)
- ✓ "Prontuario fácil para el estudio de la lengua vasca popular" (1917)
- ✓ "Diccionario de bolsillo vasco-español y español-vasco" (1918)
- ✓ "Cancionero popular vasco" (1918)
- ✓ "Morfología Vasca" (1923)
- ✓ "Lamiak Euskalerrian" (1927)
- ✓ "Gipuzkera Osotua" (1935)
- ✓ "Euskaleriaren Yakintza" (1935-1947) ●

■ Azkueren bitxi tipiak

- ✓ "Vizcaytik Bizkaiara"
- ✓ "Sasi eskola"
- ✓ "Txirristadak"
- ✓ "Gainzabale'ko eiztaria"
- ✓ "Aitaren bildur"
- ✓ "Eguzkia nora"
- ✓ "Ardi galdua"
- ✓ "Ortzuri"
- ✓ "Batxi guzur"
- ✓ "Urlo" ●

laguntzaz 1918an Euskaltzaindia sorraraziz. Hauek izan ziren, irailaren 5ean, aukeraturiko lehen euskaltzainak: R.M. Azkue, Luis Eleizalde, Julio Urkijo eta Arturo Kanpion. Handik gutirat, 1919an, euskaltzain kopurua hamabi izanen zela idatzi zuten, hots, egun dagoen multzo erdia. Lekeitiarraren zuzendaritzapean honako hauek ziren lehenengo hamabi euskaltzain osoak: aipaturiko Eleizalde, Urkijo eta Kanpion iruinsemeaz landa Txomin Agirre, Jose Agerre, Pierre Bruzain, J. Blaise Adema, Raimundo Olabide, Ramon Intzagarai, Juan Bautista Eguzkitza eta Pierre Lhande. Euskal-

ITZULPEN ZERBITZUA

eskura

SERVICIO DE TRADUCCIÓN

EUSKARA - GAZTELANIA
GAZTELANIA - EUSKARA

Bezeroen beharretara egokituz,
*Ingelesa, Frantsesa, Alemaniera, Italiera,
Katalana, Portugesa, Galegoa...*

1985EAN SORTUA

JOSÉ ARANA, 15 BEHEGAINA • 20001 DONOSTIA
TEL.: 943 29 18 30 • FAXA: 943 27 58 69
eskura@eskura.com • www.eskura.com

■ Bidelagunak

"Kintoak" (1864an jaioak)

- Abandoko Sabino Arana
- Ondarruko Domingo Agirre
- Bilboko Migel Unamuno
- Azpeitiako Karmelo Etxegarai
- Donostiako Jose Artola
- Lizarrako Daniel Irujo

Bertzelakoak

- Elantxobeko Gorgonio Renteria
- Mañariako Ebaristo Bustintza, "Kirikiño"
- Donostiako Franzisko Lopez
- Errenteriako Juan Ignazio Uranga
- Luzaideko Enrike Zubiri, "Mane-zaundi"
- Aurizko Pablo Fermin Irigarai, "Larreko"
- Dublineko Anttoine Abadia ●

Bera izan zen Euskaltzaindiaren burua eta gorputza, jarraipena, lotura hil arte. Bilbon itzali zen bere bihotzeko argia, 1951. urtean, hagitz era txarrean. Guziz kutsaturik zegoen ibairat erori eta bertan amaitu baitzuen bizitza, horrenbertze estimatzen zuen Txillardegiren erranetan "itota baina, pozoin-duta".

AZKUEREN HIZTEGIA. Azkueren lan garrantzitsuenetarikoa 1905. urtean argitaratu zen: "Diccionario Vasco-Español-Francés". Bertan tokiz-toki bilduriko herri jakintza ageri da, erran nahi baita denetarik jaso zuela, baita egungo ikuspegitik aspaldi euskalduna ez den hainbat populazio guneko altxor galdua ere, arabarra kasu. Hori dela medio, zenbait ikerlari edota idazlek bertan ediren du bere liburuak aberasteko iturri agorrezina.

Adibide gisa, Nafarroako Zizur edota Gipuzkoako Zizurkil herri izenen jatorriaz galde eginez gero, aipaturiko lan mardulean, duela mende bateko hiztegian "ile zizurra, kizkurra" zela kausituko du irakurle kuriosoak.

Baina hiztegi horretan aurkitzen ahal duguna ez dagokie hitzei bakarrik, zeren eta orduko euskal mamiak, izaerak, nortasunak azaltzen zituen esamoldeak, erranahi sakoneko hausnarketak ere

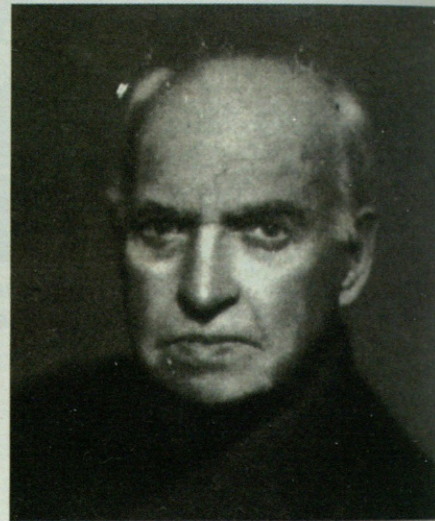
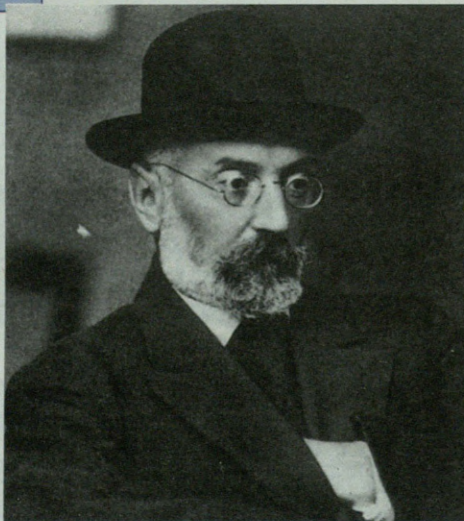
Azkuek gauzaturiko mirari horri esker guregana heldu baitira. Hau da, euskararena ez ezik, euskal kulturaren isla gardena ere bada.

Ildo horretatik, aipagarria zaigu "koko" hitzaren zentzua, antza denez euskal etniam ongi erroturiko sustraia zituen. Horrela, hiztegiari jarraikiz eta Ipar Euskal Herriko biztanleen arabera, espainiarrak "kokoak" ziren, hain zuzen ere "surnom que l'on donne aux Espagnols". Baztandarrek, halaber, mespretxu handiz "kokoak" deitzen zieten erdalduntzeko zorian zeuden ultzamarrei; sakandarrek Lizarrerriko biztanleei eta leitzarrek Tafalla aldekoiei, "koko herria" ere jaso delarik. Bizkaiko euskaraz, era berean, "kokoa" hitzaren erranahia "leloa" omen zen: "sinisten ezteutsuna da kokoa", hots, "celui qui ne vous croit point est un sot". Bizkaiko Lemoan, bertalde, "kokoa" deitzen zioten "al juga-

dor a quien otros tres en connivencia le engañan, en una partida de a dos". Herrialde berean ere mozzorratzea "koko jantzi" omen zen.

Hitz batez, "kokoa" arrotzaren parekoa dugu, kanpotarra, mespretxagarria, leloa, mami gutikoa, funts gabekoa, desitxurosoa, erdaldundu berria, erdalduntzen ari zena edo, Iparraldekoen erranetan, espainiarra. Euskal harrotasuna agerian, alegia, zeren eta "koko" izeneko kontzeptu sinboliko hau herrialde guztietan ezagutu eta erabiltzen ohi baitzen. Hauek dira Jose Maria Satrustegik jaso zituen Basaburuko Aizarotz alderdiko Luzia Goñiren bertsoak, Iruñea eta Tafalla arteko eskualdeez mintzo direnak: "Jendea ere oso harroa/ Gainera diruzaleak/ Pikuak baino zimurragoak/ Holaxe dira kokoak./ Hitza gozoa euskaldunari/ Gero atzetik kontuak./ Baino hemengo lur guztiek/ Dituzte izen euskaldunak" ●

◆ ERLANTZ URTASUN

■ Unamuno eta Azkue bata bestearen "alter ego" a zirela esan daiteke.

■ Donostia eta Iruñea

Txillardegik idatzi duenez, gaztetan Azkuerekin elkartu zen. Frankismo betean donostiarra bere lehen urrats euskaltzaleak ematen ari zen bitartean, lekeitiarra zaharkiturik bizi zen jadanik. Adinekoak, baina, gaztetxoari ean nongoa zen galde egin zion, era atseginean. Biziki emozionaturik zegoen Txillardegik, "ziplo", hau ihardetsi: "Donostikoa". Alta, Azkue haserretu eta, "bere begiei sua zeriela" horrela arrapostu zion: "Zu ez zara Donostikoa, zu Donostiya-kua zara!". Hortaz, erdaldunen artean hain hedaturik den Donosti beharrean Donostia edota Donostiya litzateke jatorrena.

Bertalde, Iruñeko karrikak era sakonenean ikertu zituen Jose Joakin Azaurik ere Azkueren gomendapenak kontuan hartu zituen izenen jatorria ezagutu ahal izateko, Alde Zaharreko "Arrias Oranza" deituriko aspaldiko auzoa lekuko ●

Txindokipeko festa erraldoiaren berri ematen zuen garaiko aleak. Imanol Uriarte hurbildu zen bertara eta hippy festen antza hartu zion ekitaldiari.

Larraitz 1971: Orgia bat edota hala moduzko gaupasa?

Larraitzen 1971n jaialdi erraldoi bat antolatu zen. Garaiko komunikabide espainiarrak irakurritz, grinei emandakoen orgia izan zen hura. "Ostiela" aldizkariak bere 13. alean argitaratu zuenaren arabera, "Larraizko eskandaluzko ake-larrea" gisa aurkeztu zuten "Pensamiento Navarro", "ABC" eta beste hainbat egunkarik, "droga, alkohola, sexua, ateismoa eta auskalo zenbat izugarrikeria-nahaspilaren orgia izan zela zabalduz". ZERUKO ARGIAren 544. zenbakian agertzen ziren pare bat lanek aditzera ematen zuten ordea, gaupasa hura ez zen haraino hurbildu-tako gehienek espero zuten jaiaren laurdenera ere iritsi...

zeruko
ARGIA

Federiko Sabala, euskal leondaragile

Bere elburua: Gauak gertatu ala analitza

NON ZER

- ZERUKO ARGIA 1. gutunak
- ZERUKO ARGIA 2. gutunak
- ZERUKO ARGIA 3. gutunak
- ZERUKO ARGIA 4. gutunak
- ZERUKO ARGIA 5. gutunak
- ZERUKO ARGIA 6. gutunak
- ZERUKO ARGIA 7. gutunak
- ZERUKO ARGIA 8. gutunak
- ZERUKO ARGIA 9. gutunak
- ZERUKO ARGIA 10. gutunak
- ZERUKO ARGIA 11. gutunak
- ZERUKO ARGIA 12. gutunak
- ZERUKO ARGIA 13. gutunak
- ZERUKO ARGIA 14. gutunak
- ZERUKO ARGIA 15. gutunak
- ZERUKO ARGIA 16. gutunak
- ZERUKO ARGIA 17. gutunak
- ZERUKO ARGIA 18. gutunak
- ZERUKO ARGIA 19. gutunak
- ZERUKO ARGIA 20. gutunak
- ZERUKO ARGIA 21. gutunak
- ZERUKO ARGIA 22. gutunak
- ZERUKO ARGIA 23. gutunak
- ZERUKO ARGIA 24. gutunak
- ZERUKO ARGIA 25. gutunak
- ZERUKO ARGIA 26. gutunak
- ZERUKO ARGIA 27. gutunak
- ZERUKO ARGIA 28. gutunak
- ZERUKO ARGIA 29. gutunak
- ZERUKO ARGIA 30. gutunak
- ZERUKO ARGIA 31. gutunak
- ZERUKO ARGIA 32. gutunak
- ZERUKO ARGIA 33. gutunak
- ZERUKO ARGIA 34. gutunak
- ZERUKO ARGIA 35. gutunak
- ZERUKO ARGIA 36. gutunak
- ZERUKO ARGIA 37. gutunak
- ZERUKO ARGIA 38. gutunak
- ZERUKO ARGIA 39. gutunak
- ZERUKO ARGIA 40. gutunak
- ZERUKO ARGIA 41. gutunak
- ZERUKO ARGIA 42. gutunak
- ZERUKO ARGIA 43. gutunak
- ZERUKO ARGIA 44. gutunak
- ZERUKO ARGIA 45. gutunak
- ZERUKO ARGIA 46. gutunak
- ZERUKO ARGIA 47. gutunak
- ZERUKO ARGIA 48. gutunak
- ZERUKO ARGIA 49. gutunak
- ZERUKO ARGIA 50. gutunak
- ZERUKO ARGIA 51. gutunak
- ZERUKO ARGIA 52. gutunak
- ZERUKO ARGIA 53. gutunak
- ZERUKO ARGIA 54. gutunak
- ZERUKO ARGIA 55. gutunak
- ZERUKO ARGIA 56. gutunak
- ZERUKO ARGIA 57. gutunak
- ZERUKO ARGIA 58. gutunak
- ZERUKO ARGIA 59. gutunak
- ZERUKO ARGIA 60. gutunak
- ZERUKO ARGIA 61. gutunak
- ZERUKO ARGIA 62. gutunak
- ZERUKO ARGIA 63. gutunak
- ZERUKO ARGIA 64. gutunak
- ZERUKO ARGIA 65. gutunak
- ZERUKO ARGIA 66. gutunak
- ZERUKO ARGIA 67. gutunak
- ZERUKO ARGIA 68. gutunak
- ZERUKO ARGIA 69. gutunak
- ZERUKO ARGIA 70. gutunak
- ZERUKO ARGIA 71. gutunak
- ZERUKO ARGIA 72. gutunak
- ZERUKO ARGIA 73. gutunak
- ZERUKO ARGIA 74. gutunak
- ZERUKO ARGIA 75. gutunak
- ZERUKO ARGIA 76. gutunak
- ZERUKO ARGIA 77. gutunak
- ZERUKO ARGIA 78. gutunak
- ZERUKO ARGIA 79. gutunak
- ZERUKO ARGIA 80. gutunak
- ZERUKO ARGIA 81. gutunak
- ZERUKO ARGIA 82. gutunak
- ZERUKO ARGIA 83. gutunak
- ZERUKO ARGIA 84. gutunak
- ZERUKO ARGIA 85. gutunak
- ZERUKO ARGIA 86. gutunak
- ZERUKO ARGIA 87. gutunak
- ZERUKO ARGIA 88. gutunak
- ZERUKO ARGIA 89. gutunak
- ZERUKO ARGIA 90. gutunak
- ZERUKO ARGIA 91. gutunak
- ZERUKO ARGIA 92. gutunak
- ZERUKO ARGIA 93. gutunak
- ZERUKO ARGIA 94. gutunak
- ZERUKO ARGIA 95. gutunak
- ZERUKO ARGIA 96. gutunak
- ZERUKO ARGIA 97. gutunak
- ZERUKO ARGIA 98. gutunak
- ZERUKO ARGIA 99. gutunak
- ZERUKO ARGIA 100. gutunak

■ "Ilargi bete giro hartan, Txindoki mendiak itzala uzten zuen eta itzalean, gazte jende pilla".

OPIOA LARRAITZEN

Izenburu esanguratsu horixe zeraman Imanol Uriartek argitaratutako lanak. Zer zioen bertan?

■ Abeslarien artean Mikel Laboa eta Benito Lertxundi aritu ziren.

■ Nere bordatxotik

Basarri, 1971-XI-14

Min ematen dit etxeko trapu zarrak kanpora ateratzea. Egia da euskaltzaleon artean oker gabiltzala; egia da berriro ganboatar eta oñaztarrak berpiztu dirala; egia da parregarri agertzen gerala. Alare, famili batean bezelaxe, etxe-barruan pasa bear genituzke pozaldi ta samiñaldiak. Ortan alegindu bear degu. Ez degu ibili bear gertatzen zaiguna auzoari adierazten. Itxaropen osoa det denborarekin urak bideratuko dirala. Ziur sinesten det zentzua nagusituko dala; denborale zakarrak igarota eguzki dizdiratsua jabetuko dala (...) ●

"Ilargiari galde egin behar, zertara joan ote giñan urillaren azken-gauan iru edo lau milla gazte Txindokipera. Neuk ba dakit zertara joan nintzan: euskal kantari batzuen saioak entzun, berekin bat egiñik neuk ere kantatu ahal izatea eta euskal-berotzea ere bai, egia esan. Eta alde honetatik artu nuen ikaragarritzko masailekoa!"

Ene! Zer gertatu ote zen? Bada, dirudienez, hauze: "Irakurle: ez ba dakizu ere, esango dizut elbiak eztieta biltzen diren gisan joan ginela Larraitzera gaupasa egitera. Ez zan presarik urrengo eguna ere jai bait zan. Artu gure tresnak eta aruntz, ez ehunka, millaka baizik. Ilargi-bete giro hartan, Txindoki men-

diak itzala uzten zuen eta itzalean, gazte jende pilla. Jende harek betekaz ase egin zuan parajea eta antolatzaileen asmoak motz geratu ziran. Hura euskaldun pilla! Zertarako? Berriz ere egiten dut galde. Izan ahal diteke jai-antolatzaillerik, Larraitzen bildu zen jendetza ikusiz gero, hain egokiera aparta galdu dezakeanik? Izan ere zer eskeini zitzaion, gau oso osoa berea zuen euskal gazte jendeari? Belarra, etzan zedin, ardoa, edan zezan eta euskal-berotasunik batere ez. Beste halako unea arrapatzen kostako zaigu. Ez erromeriarik, ez euskal doiñurik (abeslarien saioak etziran entzuten ere, altaboz kontua motz gelditu zalarik). Itz gitxitan esateko, euskal senarik ez. Hura opioa!"

Hau ez zen oso pozik geratu, behintzat... Nolakoa izango ote zen bere haserrea, honela zuzentzen zitzaizela festa antolatu zutenei: "Mesede bat eskatuko nizueke Larraitzeko antolatzaillerei: Holako jaiak euskaldunak behar dute izan eta horretarako gauza ez ba zerate, joan zaiztezte Kaliforniara eta hippyekin batean antola ezazue pop-jai 'internazional'en bat'".

BAKOREN OHOREZKO JAIA

Z. ARGIAren zazpigarren orrialdean zetorren hori. Hiru orrialde geroago, Luis Haranburu-Altunak idatzitako "Larraitz-1971" aurki zitekeen. Zer ote zioen hark?

"Hiru mila pertsona, Euskal Herriko eskualde orotarik. Goierritarrek nagusi. Korbata dunak batzuk, gabeak besteak. Langileak ugari. Autoak ezin konta ala, aldrebes jarriak eta batzuek besteei enbarazo eginaz. Laiona non nahi eta beti Txindoki harriaren pean. Zutik, jarriarik edo etzanik, hiru mila pertsona haiek, lainoz inguratutik multzo ziren, masa bat osatzen zuten. Jaialdia, Larraizko hermitaren alboan, Txindokiren oinean izan zen. Gaua zen oso, gau argi eta terraltsua. Han eta hemen suak pizturik, terralean isladatzen ziran irudi magikoak, sukarraren isladak. Misterio giroa ausnartzen zen Larraizko gau gorrian".

Horrelako sarrerak jakinmina pizten dio edonori. Txanponaren beste aldea

■ Madarikazio arrunta

Iñaki Azkune, 1971-XI-14

Gure Euskal Herriak ba du bazter ikusgarriarik eta Nafarroako sortalde horietako bat denik ezin uka. Hantxe dagoz kokaturik gure hiri eta herrixka zaharrenetakoak. Egun bakar baten ikus ditzakezu (autoz bazera behintzat), Zangotza, Aibar, Liedena e.a.; Erdi Aroko euskal kondairaren kabi eta euskal egitura politikoen seaska. Baina hurbil samar den (nahiz gaur

Zaragoza partean izan) Sos hiria, kabi eta seaska horretatik at uztea, ez deritzat bidezkoa, bertan ikusitako xehetasun batzuek ohartuz gero. (...) "Calle Jauregi" lehen aipatutako jauregi ondoan, "Larrialdia" herritik landetara luzatzen den karrika baten izena, "Perez de Ciriza y Yabar" enparantzako etxe batetan ezarria dagoen izena, herritarren euskal deiturak eta hango gaztelara doinotsua.

Aztarna horiek guztiak, herriaren euskal jatorria adierazten digute ezparririk gabe (...) ●

■ Sos del Rey Catolico herria.

eskainiko ote zuen honek? Bada... zuek esan.

"Laburki eta lehiatuki eman daiteke jaialdiaren berri. Hauek izan ziren abeslariak: Mikel Laboa, Arze anaiak, Benito Lertxundi, Amaya. Anton Haranburu, Lazkano, Enarak... Eginahalak egin zituzten abeslariak. Lealki erantzun nahi zioten han bildu zen jendetzari. Baina

eztarriak urratu arren doinuak eta musikak ez ziren klarki eta behar hainbat entzuten".

Gauzak horrela, ulertzekoa da jendearen haserrea. Luis Haranburu-Altunak zioenez, gazte jendea zen han gehiena,

18-19 urtekoa, eta "askatasunaren lilura zuten. Familiaren girotik at, lantokietako menpetasuna ahazturik lurtean etzanik zeuntzaten desgairaren ardurarik gabe. Egungo gazteriak, euskal mitologia berezi eta konkretu baten jarraipena eten du. Bere festa guztiak ez dira gure arbasoen festa moldeetan asetzen. Akelarre hitzak ez du lehen hainbat indar eragile. Euskal mitoak aldatuz doaz; Herri pentsaera berri baten aurrean gara. Haschisch, LSD eta beste drogak ohizkoak dira hippien jaieldietan. Larraitzen ere ba zen drogari, baina droga hori euskal droga jatorria eta ustez inozentea zen: ARDOA. Asko edan zen han, agian hotzak eta giroaren ezkoak eraginik. Zigarrorik ere erruz. Festa 'garbia' izan zen. Apenas dantzarik egin zen, musika ez zen dantzarako atxakia, musika bere jatorrean eta doinu soil bezala jaso zen".

Ez dakit zuei, baina niri behintzat antzinako akelarre mitiko haien nostalgia izugarria eragin zidan Larraitz 1971ko gau-pasaren deskripzioak...

Halere, gaitzerdi, "zenbait gaztek izadiaren zentzuna aurkitu zuen, eta gauaren misterio ezkutuari auteman zion". Ez da gutxi! ●

◆ PILAR IPARRAGIRRE

■ Zenbat gara

Amatiño, 1971-XI-14

Nolabait hasiera emateko, hiruzpalau ohartxo zor dizkiot Basarri jaunari, errespeto handienarekin, zenbait hitz biziagiri badirudi ere. Lehenik, eta berak aurpegiz ez banau ezagutzen ere, nik neuk ezagutzen dudala bera. Hain zuzen, ukalondo ukalondo, bere aldamenen afaldurik nago Eibarren. Eibarko euskarari buruz (Altube eta, aipatuz) iritzi ezin laudoriotsuagoa eman zigun. Aho zabalez entzun genion. Jakina, bera Basarri zen eta ni... nik hamazortzi urte. Geroztik ere, antolatzaile nintzela, Eibarren izan genduen Basarri bertsoan, eta ni erabili ninduen laguntzaile bastidore artean. Beraz,

berak kategoriarik ez eta ni tramoyista, haxe da parejia elkartu garena! (...) "Donostiatik nator". Olako zerbait entzun ezker, 'ori euskal gaiztoa dek', esango du euskaldun garbi batek" -esan zigun Basarri jaunak. Eta guk erantzun: "Eibarko baserritarrek eta Bizkaiko orok gutienez orrela esaten dute". Eta Basarrik berriz, eibartarrak lau katu gabela. Baina non akelarretan desegin zaizkio Basarri jaunari guk aipatutako bizkaitarrak? Eta bizkaiera euskal gaiztotzat hartzea guti balitz, "euskal senarekin uztartu ez ditezkean" erak omen dira. Ez da ez asko gipuzkoar batek esateko (...) ●

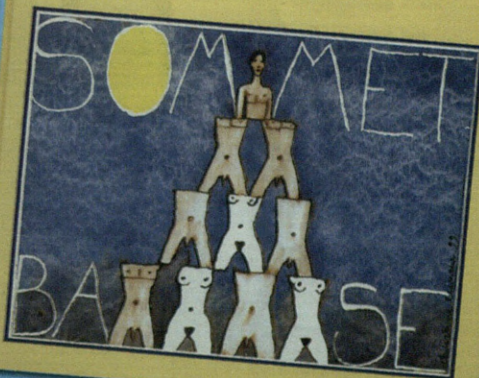
EMAKUMEAK EUSKAL HERRIAN

Liburu honetan nazioko emakumeek eguneroko ekintzetan lortzen ari diren espazio propioak eta ibilbide horretan haiek finkatutako esparru konkretuak ikertzen dira. Teresa del Valle antropologoaren eskutik.

Horrekin batera, Euskal Herriko mugimendu feminista eta Euskal Herriaz kanpoko ere aztertzen dira, asozianismoa eta politikaren mundua bereziki agertzen direlarik.

ONARRIZKO LIBURUTEGIA

EMAKUMEAK EUSKAL HERRIAN (ERRESISTENTZIAK ETA HAUSTURAK)

ONARRIZKO LIBURUTEGIA

AMETSAK ETA GARUNA

AMETSAK ETA GARUNA

Gure amets-eremuan sortzen diren izakien interpretazioa eta garunak horretan duen garrantzia aztertzen dira liburu honetan, Freud eta Jung-en aportazio psikoanalitikoak ikertuz.

Lo egitea eta amets egitea garai eta kultura desberdinetan, Psikologia eta ametsak, zer gertatzen den lotan ari garenean, garuna: ametsak sortzen diren lekua, amets-premia eta ametsen baliagarritasuna eta loaldiko arazoak dira, batez beste, liburu ernagarri honetan ukitzen diren gaiak. Pentsamendu moderno baterako oinarritzko argitalpena, beraz.

GAIK

ARGITALDARIA

Jadanik
salgai zure
liburudendan!!!

A S T E K O L I B U R U A

JON BENITO POETA GAZTEAREN AHALEGINA ETA BIDEA

AINGURAK ERREKETAN**Jon Benito**

SUSA

79 orrialde
1.500 pezeta
60 libera

Poesiak ia beti bizitzako kontu larrien inguruan diharduela zioen Jose Luis Otamendik, Susa argitaletxeak kaleratutako Jon Benito olerkari gaztearen “Aingurak erreketan” poema bildumaren aurkezpenean. Eta hitzen bidez norberaren zein gertuko dituenen minen eta itxaropenen ispilu izan nahia kontu larria bada, horixe baino ez du Jon Benitok egiten errekan behera joango ez diren eta errekan jango dituen aingura hauekin, bost ataletan banatutako poema liburuan: konpromisorako eskaintza eta bidaiarako proposamenarekin hasiz, osatze ariketa egin eta non gauden eta nolakoak

garen aztertu, munduaren zabala eta zu neurtu, distantzia eta denboraren balizko esanahiaz aritu, non amaitzen diren ametsak eta norekin konpartitzen ditugun erabakiz izan ditzakegun lo aurreko zalantzak planteatu, jakinik mila zati egin garela mina pieza bakar bat egiteraino; eta hori guztia gogoratuz azken gudarostea, gerrako partea, larrialdi mezua eta iheserako arrazoiak, hala nola poetaren ideal zaharrak edota etengabeko guduan murgildurik dagoenaren nekea eta berriz ekin diezaiola pentsatzearen ilusioa, bere burari galdetuz aurrekoekin dugun zorra nola kitatu...

▼ Egileari Galdezka

“Aingurak, hesteen korapiloak, erraietan ditugu”

Jon Benito

■ Zer da “Aingurak erreketan” Jon Benitorentzat?

Beno, ni neu, azkenean nitaz idazten baitut, ongi ezagutzen dudak bakarra naizelako. Bestalde, nire lehen liburua da, eta horrelakoak beti dira garrantzitsuak egilearentzat. Hala ere, harrigarria da liburu honekin gertatu zaidana. Duela bi urte, hasierako originala entregatu nuenean, ziur nengoen eramango nuen bideaz, pentsaez eta abar guztiaz. Orduan zalantzei buruz idazten nuen. Orain, berriz, ia denetaz zalantza egiten dudanean, ziur nagoen gauza apurretaz idazten dut: maite ditudan pertsonen, sentitzen ditudan beldurrez edo lagunaren heriotzaz. Hori da defendatzeko dudak hondarreko zutabea.

■ Zertarako balio dute poemek, zure iritziz?

Batzuetan oroitzeko balio dute, geroko bidea zuzentzeko, eta maiz, nortasun dardarak uxatzeko. Barkatzeko ere balio dute poemek, bataila zaharrak oroitzeko, honaino iristeko harturiko erabaki txikiak aztertzeko. Edota benetan nolakoak garen somatzeko.

■ Aingurei eman diezun esanahia azalduko al zeniguke?

Aitonak ainguraren tatuai du besoan, arrantzale izandakoa da aitona. Guk aingurak erraietan ditugu, Arkaitz hil zenetik, Mikel eta Gartzen Soto del Realera eraman zituztenetik. Hesteen korapiloak dira aingurak erraietan. Aingurek balantza ezin ekidin ahal duten oreka bilatzen dute. Oreka ez perfektu bat. Ontzi bat ainguratzeara, zakur bat lotzea bezala da. Pertsonak gartzelaratzeara bezala. “Aingurak erreketan” bitan uler daiteke: lehenak talka azpimarratzen du, leku desegokian bizi garenaren sentsazioa. Baina bigarren zentzu ezkutuagoa ere badu: bidea egiteko, pasibitate zoriontsuaren bazterketa. Aurrera, beti aurrera, ahaztura deritzon lekura.

L I B U R U A K

**ALTZA,
HAUTSAK
KENDUZ-VI**
Batzuen artean
ALTZAKO
HISTORIA
MINTEGIA
270 orrialde

ALTZA HERRI ETA AUZOAREN BIZIMODU ETA JENDEAZ

Urte dezente joan dira Altzako Historia Mintegiak 1988an lehenengo "Altza, Hautsa kenduz" kaleratu zuenetik seigarren lan bilduma hau plazaratu duen arte. Nolanahi ere, guztietan, garai batean Gipuzkoako herri eta gaur egun Donostiako auzo den Altza horren bizimodu, historia, kultura, oroimen, eta pasadizoak islatzen dituzten idazlanak eta iragan hori bizi izan zuten argazki hunkigarriak jaso ohi ditu "Hautsak kenduz"ek. Azkenengoan, besteak beste, hauek hartu dute parte: Juan Gonzalez Andres, Joan Mari Irigoien, Xanti Zapiain, Gazteluene Bertso Eskola, Manuel Zapiain, Antxon Agirre Sorondo, Josu Tellabide, Alaitz San Roman, Angel Calvo, Inigo Landa Ijurko, Juan Carlos Lizarazu, Arantxa Benito, Joxerra, Imanol Inziarte, Larraitz Garmendia, Javier Lorenzo, Segundo Garin eta Pelegrin Gonzalezek.

**ARALARKO EGUZKI-
LOREAK. IN
EXCELSISKO SAN
MIGEL EN HISTORIA**
Jose Antonio Gorriti
Goldaratzena
UTRISQUE VASCONIAE
140 orrialde
2.000 pezeta
80 libera

SAN MIGEL ARALARKOAREN NONDIK NORAKOAK

Jose Antonio Gorriti Goldaratzek txikitatit ezagutu zuen Nafarroako baselizarik zaharrena, bertako meza-laguntzaile izan baitzen. Liburu honetan, baseliza horren inguruko ibilbide historiko eta artistikoa egiten du, hamabi eguzki-lore eta hiru eguzki-loretxoren bidez Aralarko kultura megalitikoa, San Migel goiangeruaren irudia, esmalteko erretaula, VIII. mende inguruan erakitako baselizaren berezitasunak, XII. mendean sortutako San Migelen Anaidia, Goñiko Teodosio zaldunaren elezaharra, San Migelgo elizañoak kobazuloa eta kredoa, Goñiko Teodosio zaldunaren kateak, San Migelen irudiaren urteroko ibilbidea, Aralarko ostatu zaharra (1717-1942), ostatu berria eta elizaren konponketa (1972), elizaren azken berriztatzea (1997-1998), Manuel Lekuonari eginiko omena, poemak eta beste xehetasunak azalduz.

ZETA
Alessandro Baricco
IGELA
112 orrialde
1.400 pezeta
56 libera

KOLDO BIGURIK EUSKARATUTAKO "ZETA"

Alessandro Baricco italiarrak 1996an Milanon plazaratu zuen "Zeta" Anobela da Koldo Bigurik "Zeta" izenburuarekin euskaratu eta Igela argitaletxeak eskaintzen diguna. XIX. mendearen erdialdean zetaren merkataritzan buru-belarri sarturiko frantziar baten bizitzaren inguruko xehetasunak agertzen dira bertan: nola hasi zen zetaren ekoizpen eta salerosketa egiten; bere herriko zeta ekoizpena gehitzeko beharrezkoak zituzten zeta haren arrautzak lortzeko egin behar izan zituenak, munduaren beste aldean irudikatzen zuen Japonia urrun eta ezezagunera joatea barne; han hartutako ezagutzeekin erabili behar izan zuen trikimailua; zeta bezain leuna izaten zekien emakume misteriosu batekin bizitzea egokitu zitzaion sexu harreman berezia, eta gertaera horrek bere ezkon harremanetan izango zuen eragina...

**Produkturik
onenak,
MultiOpticasen**

Aukerarik
zabalena
betaurreko graduatu,
ukipen-lente,
audiofono eta
eguzkitako
betaurrekoetan.

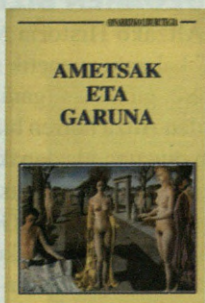
**ZINKUNEGI
MULTIOPTICAS**
ZERBITZU OPTIKOETAN 1a
Hernani, 4 - DONOSTIA

K A L I T A T E A

LIBURUAK

AMETSAK ETA GARUNA

Batzuen artean
GAIK
157 orrialde
1.900 pezeta
76 libera

AMETSEN MUNDUARI BURUZKO TEORIAK AZTERGAI

Iñaki Gonzalez Garai, Eduardo Arrayet eta Antxon Gaztañaga dira mintegikide Gaiak argitaletxeak plazaratu duen "Ametsak eta garuna" liburuan. Historiaren hasieratik arduratu da gizakia ametsen jatorriaz eta esanahiaz, eta ordutik hasita aztertzen dute egileek garai eta kultura desberdinetan lo egitea eta amets egitea zer izan den. Antzinako Grezia, amets egitea mendebaleko Erdi Aroan zein Ekialdeko kulturetan, Ipar Amerikako herriek zer zioten honi buruz, Sigmund Freud eta psikoanalisiak eginiko ametsen interpretazioa, Carl Gustav Jung-ek Freudekin gai honen inguruan zituen desadostasunak, inkontziente kolektiboaren garrantzia, lotan ari garenean zer gertatzen den, garuna edo ametsak sortzen diren lekuaren funtzionamendua eta eboluzioa, amets premia eta ametsen baliagarritasuna, loaldiko arazoak...

BERMEO BASATIA

Paul Henri Capdevielle
TXALAPARTA
293 orrialde
2.000 pezeta
80 libera.

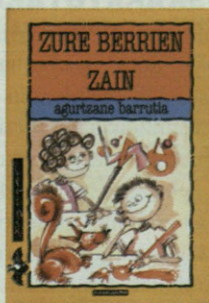

116 ARRANTZALE ITO ZITUEN GALERNA NOBELATURIK

Begoña Bilbaok euskaratu du 1922an Paul Henri Capdeviellek frantsesez argitaratu zuen "Bermeo la sauvage" eleberria. 1912ko abuztuaren 12an euskal kostaldea gogor astindu eta Bermeon 116 arrantzale ito zituen galerari buruzko eleberria da Paul Henri Capdeviellerena. Baina ekaitz izugarri hark eragin zituen hondamenak agertzeaz gain, sasoi hartan euskal kostaldeko herri batean ematen zen eguneroko bizimodua bere nobelan azaltzen ere saiatu zen egilea, hau da, amodia, klaseen arteko ezberdintasunak eta itsasoari lotuta bizi den jendearen pentsamolde berezia agertzen. "Bermeo la sauvage"z gain, "Fils de la Terre" (1908), "François eta Guadalupe. Une roman pyrénéen" (1913) eta Baionako "Gure Herria" aldizkarian kaleratu zen "La Croix Rouge" ipuina ere idatzi zituen Paul Henri Capdeviellek.

ZURE BERRIEN ZAIN

Agurtzane Barrutia
ELKARLANEAN
63 orrialde
890 pezeta
36 libera

ESKUTITZEN BITARTEZ GORDETAKO ADISKIDETASUNA

Sei urtetik aurrera daukan irakurlea izan dute gogoan Agurtzane Barrutiak snarrazioa idazterakoan, Jose Belmontek idazlan hori irudikatzen duten marrazkiak egiterakoan, eta Elkarlanean argitaletxeak "Zure berrien zain" plazaratzerakoan. Elixabete eta Martin neska-mutikoak dira ipuineko protagonistak. Oso adiskide onak dira biak, baina Martinek beste herri batera joan behar izan du bizitzera eta, beraz, akabo elkarrekin eskolan eta kalean igarotako ordu luzeak. Hala ere, egoeraren goibelak sortutako tristura alde batera utzi, eta bilatu dute nola jarraitu beren adiskidetasuna: eskutitz bidezko harremana izango dute, gertatzen zaien guztia bata besteari kontatuz. Horrela du Elixabetek Beñaten berri. Martinek eskola berrian egin duen lagunik minenetakoa da Beñat, Down sindromea duen mutiko alai eta jatorra.

DISKOAK

DENEK DAKITE

4 Itzal
OIHUKA
12 kanta
2.195 pezeta
87 libera

"DENEK DAKITE", 4 ITZAL TALDEAREN LEHEN EMAITZA

Etzakit-eko Xabier Solanori bururatu omen zitzaion 4 Itzal taldea osatzea. Gero, talde bereko Jon Garmendia "Txuria" proiektu berrirako kanten letrak egitera animatu, eta Sen taldeko Haritz Harreguyren gitarra, Kashbadeko Haritz Beristain "Txiki"ren bateria eta Utikan-Mugatikeko Koldo Soreten baxua bildu zituen "Denek Dakite" diskoan, rock, punk, aor amerikarra edota

balada doinuak abestu eta jotzen dituzten emaitza. Eta hor ditugu "Atea", "Jasotzeko", "Arren esaidazu", "Norabidea", "Bolueta", "Herria", "Zentzu gabe", "Pausorik eman gabe", "Ur biltzen", "Azal iluna", "Gorrottoa" eta "Itxi", 4 Itzal taldearen kantak. CDan, gainera, uneren batean Sociedad Alkoholikako Jonen ahotsa eta Irati Ortubiaren biolontxeloaren entzun daitezke.

ELORRIO, azaroak 11

Zinema
"Los Otros" tentsio eta intrigaz beteriko Alejandro Amenabarren azken film sonatua ikusteko aukera izango da.
Arriola kultur aretoa
20:00

EIBAR, azaroak 11 arte

Erakusketa
Daniel Rodriguezen eskutik eta "Urdina" izenarekin dator erakusketa hau. Espazio infinituak estaltzen dituen kolore honekin osatuta dauden margoak ikusi ahal izango ditugu.
Portalea
18:30-20:30

GASTEIZ, urriak 8

Kontzertua
Euskadiko Orkestra Sinfonikoak Arabako hiriburura egingo du bidaia bertako musika klasikoaren maitaleei kontzertua eskaintzeko.
Printzipal antzokia
20:00

DONOSTIA, azaroaren 10a arte

Zinema
Fantasiazko eta Beldurrezko Zinemaren XII. Aste honetan 15 bat film luze egongo dira lehian. Aurtengo zikloetako bat japoniar zinemari eskainiko zaio.
Principal antzokia, Principe zinea
17:00, 17:30 19:45 eta 22:30

LASARTE, azaroak 10

Kontzertua
Airen eskutik datorren hip-hop kontzertua izango da. Gironatik datorren emakume honek hitz gogorrez repeatzen du eta bertara hurbiltzen direnak ez ditu geldi egoten utziko.
Zulo aretoa
23:00

MIARRITZE, urriak 10

Dantza
Ballet National Hongroisek bere azken lana eskainiko du aretora hurbiltzen direnentzat.
Gare du Midi
20:30

BAIONA, urriak 10

Kontzertua
Orchestre Bayonne CŰte Basqueren eskutik musika klasikoko emanaldia izango da.
HŰtel de Ville Baiona
20:30

BEASAIN, azaroak 10

Lehiaketa
Beasaingo Odolki Kofradiak odolki dastaketa eta lehiaketa antolatu du. Bertan parte hartzen dutenek euren sukalderako trebezia erakutsiko dute.
Loinazko San Martin plaza
12:00

EZKAROZE, azaroak 10

Hitzaldia
Aitor Aranak zaraitzueraren inguruko hitzaldia eskainiko du gazteleraz.
Ibar etxea
19:00

TAFALLA, urriak 9

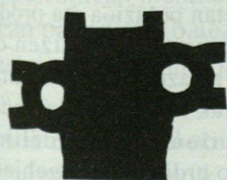
Antzerkia
"El hombre que confundi3 a su mujer con un sombrero" obra taularatu3o du Txalok. Bertan zenbait gaixoe3 euren medikue3in dituzten elkarrizketak agertzen dira.
Kultur etxea
20:30

Agendarako deialdiak hogei egun lehenago bidali 37 34 03 faxera

Argitarapen honen edizioko laguntzaile:

En la edición de esta publicación colabora

kutxa

zuri esker
gracias a ti

gizarte ekintza
obra social

Frutarbolen elikadura hiru faseen arabera arrazoitu behar da: urteko fruitu emana, hazkundera eta datorren urterako prestaketa; azkena erabakiorra izango da gure fruituarentzat.

SAGARRONDOAREN NAHIGABEA

Alain Kleiber ingeniariak idatzitako artikulu egoki bat irakurri dut. Bertan frutarbolazaleak arbola hauen elikadura hiru faseen arabera arrazoitu behar duela dio. Fase hirukote hauex: urteko fruitu emana, hazkundera eta datorren urterako prestaketa-antolakuntza. Usu, usuegi ahazten dugun azken hau gaurkorako.

Datorren urtea antolatzea, adarretako begiak lore-fruitu bilakatzeko gai izate aldera erabakiko duen garaian egoki elikatze aukera izatea da; eta datorren urte horretako lorealdia zabaltzerakoan beharrezko dituen jakien erretserbama, horixe... meta izan dadin, ez metatxorroa!

Garai erabakior hori toki eta barietatearen arabera ekaina erditik uztailaren

erdialderainoko tartean abiatzen da. Bera eta bere fruituak hazteaz batera datorren urteko frutaldia prestatzen ari da. Beti ere soinean dituen fruituak lehenetsiko ditu; edozein ahuldade egoeran hurrengo urtekoak galtzea nahiago izango duelarik. Udaberriko lehen kolpea ziurtatzeko fruitu eman eta hostaia bota arteko garai honetan elikadura oso garrantzitsua da. Zinka, boroa, magnesioa edo manganesoa bezalaxe nitrogenoa hostoetatik ematea oinarritzat jotzen du Kleiber jaunak. Honelakoekin gure frutarbolak hobeto zaintzen ikasiko al dugu... ●

◆ JAKOBA ERREKONDO
mandio@zerain.com

O S A S U N A

Asma gaixotasuna nabarmen igo da haurretan azken hamar urteetan, faktoreen artean, gaur egungo ingurumenaren kutsadura eta haurdunaldian amak erre izatearena aipatzen dira.

ASMAREN HEDAPENA HAURRETAN

Asma (edo arnasestua) arnas patologia kroniko oso usua da gaur egun, mendebaldeko herrietan umeen %10 inguru gaitz horrek jota baitaude. Gaixotasunaren intzidentzia bikoiztu egin da haurren artean hamar urteren buruan. Eta hazkundera horren egiazko kausak oraindik ere oso ongi ezagutzen ez diren arren, espzialistek ingurumenaren kutsadura eta haurdunaldia bitartean amak erretzea aipatzen dituzte faktore posible bezala.

Asma da adin pediatrikoan urgentzietara joateko arrazoirik usuena eta lehen mailako atentzioan bosgarren kontsultarrarazoa. Bestalde, pneumologiako zerbitzuetan artatutako larrialdien %60 asma-kasuen larriagotzeak direla pentsatzen

da, kasurik gehienetan agindutako tratamendua behar bezala ez betetzeagatik. Esan beharra dago asmatiko bezala diagnostikatuak izan diren umeen %65,8 hau-

tsari, etxeko akaroek edota polen edo lore hautsari alergikoak direla.

Pneumologoek ez dakite ziur zergatik gertatu ote den haurtzaroan asma-kasuak horrenbeste ugaltzea. Dena den, Donostiako Ospitaleko haur-pneumologoa den Perez-Yarza doktoreak dioenez, ikerketa batzuetan poluzioa eta produktu kimikoen toxizitatea aipatzen dira ugaltze horien arrazoi bezala. Kontuak kontu, eta gauzak erabat argi ez dauden arren, ume horien osasuna delikatu samarra delako erdiak baino gehiagok eskola-atzerapenak izaten dituzte (gero berreskuratzen badute ere maila normala), eta %58an eskolara huts egitea oso gauza usua izaten da ●

◆ JABIER AGIRRE

Iratiko Oihana.

Labriteko Juanaren mamua basoan

■ Paraje basatiak nonahi aurkituko ditugu Iratin.

Nafarroako Irati Ipar Euskal Herrikoa baino arbolatsuagoa da eta Iparraldean mendietan soiluneak badira nagusi, Nafarroako aldean pagoz eta, batez ere, izeiez beterik daude basoak. Aste honetako ibilbidean zuhaitzez inguratutako doi-doi ikusten den Irabiako urtegirantz hurbilduko gara, hori bai, euskal Pirinioko herrikeren ederrenetakotzat jo dezakegun Otsagira derrigorrezko bisita eginez. Azkenik, bere garaian armen ekoizpenean garrantzi handikoa izan zen Orbaitzetako ola ikusiko dugu, Iratiren bihotz-bihotzean.

■ Irailaren 8an Muskildako basilizara joaten da jendea.

NAFARROA GARAIKO IRATIREN BIHOTZERANTZ

Orhiren ikuspegietaz gozatu ostean, Otsagabia-Otsagirako bidean jarraituko dugu. Alde honetatik ere paraje eder eta basatiak ikusiko ditugu, ez baita animalia edo gizaki aztarnarik ikusten. Mendiak, landaretza, izeiak, pagoak... besterik ez. Beti Otsagirako bidean, 16. kilometroan lehen herria aurkituko dugu, Itzaltzu. 1034ko San Salvador eta San Migel monasterioaren babespean sortua, eliza gotiko berantiarra du (XVI. mendea) eta baita gurutzeria-sabai eta XIV. mendeko birjina gotiko bat ere.

3 km. geroago, Otsagiko sarreran, eskumara Muskildako Andra Marira doan bidea ateratzen da, 4 km. igo ostean. Baseliza dagoen menditik bailara mendean hartzen dugu. Jaitsi eta berehala Otsagin sartuko gara, seguraski euskal Pirinioetako herririk politenean, bere harizko kaleez eta lau aldetara makurtu teilatuez.

Zeharkatu eta eskumara Elurretako Andra Marira doan bidea hartuko dugu, berriz ere Iratiko bihotzerantz. Asfaltaturik dagoen arren, bidezulo askotxo ditu; beraz, lasai eta beti zuzen joanez paisajeaz luzaroago gozatuko dugu. Hortik gutxira igotzen hasiko gara eta panoramikak ere hobera egingo du.

10. kilometrorako Abodi mendatea igaroko dugu, eta dagoeneko ikustaldiak paregabeak bihurtzen hasten dira, lehenbizi soilunez eta gero pago eta izeiez beterik. Euskal Herrian gutxi izango dira hau bezalako mendi errepide ederrak. Otsagitik 23 kilometrorara agerrune batera iritsiko gara, eta bertatik eskuinera Elurretako Andra Mari basiliza txiki eta zuria ikusiko dugu.

300 metrora Iratiko etxoletako hondakinetara iritsiko gara. Hemen aparkatuz hondakin hauek eta pixka bat aurrerago basiliza bisita ditzakegu, baina batez ere, Irabiako urtegian itzulia eman ahal izango diogu. Dagoeneko Iratiko bihotzean bertan gaude, eta edonora joan gaitezke, ikusiko dugun guztia eder-ederra izango baita.

Bide beretik itzuliko gara Otsagiraino, eta bertan eskuinera, Iruñeara doan bidea jarraituko dugu. Ezkarozen eskuinera egingo dugu, Auritz-Burgueterako bidean. Pirinioar herri polit honetan San Roman eliza, hainbat jauregi eta armaridun etxea dira azpimarratzekoak. Bi basiliza ere badira: Santa Luzia eta Madalenarena.

Goarantzako errepide atsegin batetik Eiaumietara iritsiko gara.

■ Iratik aurpegiak ikusgarriena udazkenean erakusten du.

Zaraitzu bailarako herriak garaiena da. 1880an sute batek ia osorik txikitu zuen. San Bartolome Apostoluaren elizan zenbait zurezko tailu interesgarri dugu. Remendia mendatea pasa ostean, Abaurregaina zeharkatuko dugu. Hau Euskal Herriko herririk altuena da (1.032 m.). Zatoiake lezean aztarna arkeologikoak eta espeleologia praktikatzeko aukera dago. San Migel gainetik bista ederra.

Aurrerago, Abaurrepea (San Martin Tours-eko eliza gotikoa) ingurutik, Iratiko beste zati handi bat ikus dezakegu, eta 5 km. aurrerago Garaioan (elizataria, Udaletxea eta aletegi bat), paisaje politak edonon ikusiko ditugu. Hemendik 3 kilometrorara Arriben (aletegi bat eta Erdi Aroko zubi "erromatarra") sartuko gara. Bertan 180° eskuinera, Orbaizetarantz goaz.

Berriz ere Iratiko bihotzerantz goazela nabari da, paisajeak gero eta ederragoak direlako, Orbaratik pasatzen gara (San Roman eliza, Erdi Aroko zubia eta aletegi bat), eta handik 2 kilo-

metrora Orbaitzeta hermitik. Irabia eta Iratirako sarrera den herri honek hiru aletegi eta zenbait trikuharri ditu, eta harizko San Pedro Apostoluaren eliza gotiko berantiarra, erretaula txurigereskoarekin.

Azkenik, 3 km. aurrerago bidegurutzean ezkerrera egin, "Fábrica de Orbaiceta"rantz, eta gero zuzen jarraituz, beste 2 kilometrora Orbaitzetako olara helduko gara (kartela duen zubitxo bat igaro eta berehala ezkerrera eginez); berriz ere Iratiko bihotzean gaude. Olaren hondakinak ibaiaren gainetik pasatzen dira. XV. mendetik burdinola zen, baina 1784an Carlos III.ak Arma Errege Lantegi izendatu zuen, trukean aezkoarrek bere mendiak estatuari lagaz (1988an itzuliak). Ola 1873an geratu zen.

HARLUXET

■ Orbaizeta Irabia eta Iratirako sarrerako herria da.

IRATI KO OIHANA (Irabia)

IRABI AKO URTEGIA

Iratiko oihanaren erdialdean alde guztietatik zuhaitzez inguratuta dagoen urtegi zahar eta bitxi hau dugu, landare itsaso baten erdiko ur irla bailitzan. Urtegi honek, Iratiren bihotza eza-gutzeko aukera eskainiko digu, berau inguratzen duten bidezidorrak existituko ez, balira oso-oso zaila gertatuko bailitzaiguke

baso eder honetan hainbeste barneratzea.

Urtegiak 13,5 Hm kubikoko edukiera dauka, eta presak 158 metroko luzera eta 44 metroko altuera ditu. Itxurari dagokionez, mapan ikusten baduzue hiruhortzeko bat dirudiela ikusiko duzue, hortzak elkarrekiko urrun dituen.

Kondairak dioenaren arabera, inguru hauetan eta haizete egunetan Parisen pozoindua izan zen Labriteko Juana erregina-ren mamua agertu ohi da, sorgin eta lamiak bere hondakinak hartu eta bere lurraldeak (Iratiko oihana) izandakoetatik beldur-garriki paseatuz. Horregatik, ekaitz egunetan aezkoarrek etxeetan babesten omen dira, mamuak harrapatu eta desagertarazi ez ditzan.

IBILBIDEA

Oinezko ibilbidea Elurretako Andra Mari ermitatik hurbil ditugun Iratiko etxoletako hondakinetatik hasiko dugu. Erreka ezkerrean eta Zabaleta mendia eskuinean ditugula, aparkaleku batetik ateratzen den txarto asfaltutako (sekulako zuhaitzarren artean joango gara hala ere. Gaitzerdi) bidetxoa jarraituko dugu. Sei bat kilometrora urtegiaren iparraldeko muturrera iritsiko gara, Egurgi zubitxotik ezkerrerantz segituko dugularik. Orain hegorantz zuzenduz, beti ere urtegia ezkerrean dugula, beste sei kilometro eder egin ostean presara iritsiko gara.

Orduan egin beharreko guztia

■ Landare-itsaso baten erdiko ur-irla dirudi Irabiako urtegiak.

zera da, hau zeharkatu eta ezkererantz ateratzen den bidezidor ederra hartu, orain ere ura ezkerrealdean dugula urtegiari bira osoa emateko, eta hasierako aparkalekuaren inguruan amaitzeko. Guztia egun erdian egin daiteke.

OTSAGI

Herrialdea: Nafarroa

Iruñera: 85 km.

Altitudea: 765 m.

Biztanleak: 701

Euskaldunak: % 7

Azalera: 130 km²

Dentsitatea: 5 bizt./km²

Jaiak:

Ama Birjinaren eguna (irailak 8)

Otsagabia edo Otsagi Anduñ eta Zatoia ibaiek bat egiten duten lekuan kokatzen da. Hortik aurrera bailara osoari izena ematen dion Zaraitzu ibaiaren ur garbiak isuriko dira. Haran horretako populatuena, Otsagabia Euskal Herri osoan topa daitekeen herririk politenetakoa da; euskal Pirinioko kutsu nabarmena dauka.

Gainera, Irati deitzen den mirari horretan sartzeko nafar ate eta zerbitzugune nagusia da, berau bisitatzea derrigorrezkoa bihurtuz. Horrela, naturzaleak bazarete, ondo legoke herriko Naturaren Interpretazio Zentrotik bira bat egitea. Zabalik: apiriletik iraila artean egunero (astelehenak ezik) 10:30etatik 14:00tara eta 16:30etatik 20:00ak bitartean. Urtean zehar, igande eta jaiegunetan 11:00etatik 14:00ak arte eta 16:00etatik 19:30ak arte. Helduentzako sarrera 200 pezetakoa da.

Herrian nabarmentzen den eliza San Joan Ebanjelizatzailearena da. XVI. mendean altxatua, hurrengo bi mendeetan zenbait aldiz berritua izan zen, eta barruan Berpizkundeko eta Barroko estiloko erretaula ederrak ikus daitezke.

Halere, Otsagiko xarma monumentu bat edo batzuek baino, herri osoak gordetzen du: pirinioar estiloko harrizko etxeak,

■ Elizara eramaten duen karrika.

hauetako ateburu, balkoi edota hegal landuak, arbel gris-beltezko edo teila gorrizko teilatu maldatsuak, galtzada harrizko karrika aldapatsuak, ibaien gaineko harrizko zubiak, herri bitan banatzen duten ibaietako ur garbiak...

Berau bisitatzea zoragarria bihurtzen duten hainbat eta hainbat xehetasun, bertako kaleetan zehar paseatzera gonbidatzen duten mila detaile. 1794an Konbentzioko Gudaren erdian frantziarrek su eman ostean, inoiz baino ederrago azaltzen den herri honen ikuspegi orokorra Iratirantz joateko bidegurutzetik lortu-

ko dugu. Leku horretan bertan XVI-XVII. mendeetako kalbario edo gurutze platereskoa dago, atzean eliza nabarmentzen den herria duela, ezin hobeto kokatua.

MUSKILDA BASELIZA

Otsagiko elizaren atzealdetik (antzinako bidetik) edo herriaren sarreran igotzen den errepidetik, herria bera eta haran osoa mendean hartzen dituen mendixkan kokatua, santuario ospetsua dugu.

Berehala, Muskildako Ama Birjinaren dorretxo bitxiaren egur beltzeko teilatu biribil edo konikoak zuen arreta deituko du, eta baita bere atalde erromanikoak ere, gainjarritako puntu erdiko lau arku erakusten dituen. Urtero, irailaren 8ko erromeriara jende asko hurbiltzen da, bestelakoan artean herriko dantzarien mugimendu koloretsuak ikusi asmoz. Ermitaren albo-ko begiratokitik bistak ere oso politak dira.

Informazio Praktikoa

ITZALTZU

Jan eta lo egiteko:

**Hostal Besaro II- K/ Irigoien z/g. ☎ 948- 89 03 50. Logela bikoitza 5.500 pzta.

EZKAROZE

Osasun-Zentrua: ☎ 948- 89 05 17.

Botika: Muruzabal- Kale Nagusia 18. ☎ 948- 89 03 95.

Lo egiteko:

Esparz Nekazal Etxea- Ezkaroze. ☎ 948- 89 01 46. Logela bikoitza 3.500 pzta.

Jauregi Nekazal Etxea- Ezkaroze. ☎ 948- 89 00 93. Logela 3.500 pzta.

EIAURRIETA

Jan eta lo egiteko:

Posada Esevery- Llana 35. ☎ 948- 89 03 48. Logela 7.000-8.000 pzta.

Lucuj Nekazal Etxea- ☎ 948- 89 01 65. Logela 3.000-3.400 pzta.

ABAURREPEA

Lo egiteko:

Hostal Sarobe- San Martin I. ☎ 948- 76 90 60 / 61. Logela 5.400-6.800 pzta.

Maisterra Nekazal Etxea- Abaurrepea ☎ 948- 76 90 92. Logela bikoitza 3.800-4.800 pzta.

ARIBE

Lo egiteko:

Txikirriri I Nekazal Etxea- ☎ 948- 76 40 74. Logela bikoitza 4.300 pzta.

ORBAITZETA

Jatorduan:

Bar Asador Pardix Etxea- San Pedro 18.

Jan eta lo egiteko:

Sastrearena Nekazal Etxea- ☎ 948- 76 60 93. Logela bikoitza 4.500 pzta.

Alzat Nekazal Etxea- ☎ 948- 76 60 55. Logela bikoitza 3.600 pzta.

Mendilatz Aterpetxea- ☎ 948- 76 60 08. Alojamentua 1.100 pzta.

Denborapasak

Kike Amonarrizen
Umorea

DENBORARIK EZ DUTENEK IRAKUR DEZATEN

Leioako unibertsitatean gaude. Etikako irakaslea gelara sartu eta hainbat objektu jarri ditu mahai gainean. Horien artean, maionesa ontzi handi eta huts bat. Ikasleei hitzik esan gabe, ontzia tamaina ertaineko harriz bete du. Lana amaitzean, ikasleei:

- Ontzia beteta al dago?

Denek baietz erantzun dute. Orduan, irakasleak kolore desberdinetako puxtarriz betetako poltsa bat atera eta ontzi barrura bota ditu. Ongi astinduta, puxtarriak ontzian sartu dira. Eta irakasleak berriro galdetu die ikasleei ea ontzia beteta dagoen. Ikasleek, baietz erantzun diote atzera.

Ondoren, hondarrez betetako poltsa atera eta ontzian hustu du. Hori egin-dakoan irakasleak:

- Ikusi berri duzuen froga hau bizitza bezalakoa da. Harri handiak gauza garrantzitsuak dira: familia, osasuna, Beste guztia galdutakoan ere, zuen bizitza beteko duten gauzak. Puxtarriak berriz, garrantzi gutxiagoko gauzen antzekoak dira: lana, etxea, autoak... Eta hondarra, beste gauza guztiak dira, garrantzi gutxiak.

Eta pausa txiki bat eginez:

- Ontzia hondarrez betetzen badu-

MANIXUT MANIXUT
MANIXUT MANIXUT

2A2PIAK
BATMAN

zue, ez duzue lekuri izango harri eta puxtarrientzat. Gauza bera gertatzen da zuen bizitzekin. Denbora txorakeriekin eta txikikeriekin galtzen baduzue ez duzue tarterik izango gauza garrantzitsuetarako. Emaiezue lehen-tasun osoa beraz, harriei eta puxtarriei. Beste guztia hondar hutsa da.

Orduan, ikasle bat altxa, garagardo lata bat ireki eta denek, baita irakas-

Asteko Lokuzioa

TORTOLAKO BIZARRAK ERRETA EDUKI

Une jakin batean, sexu jardunerako gogo bizia eduki

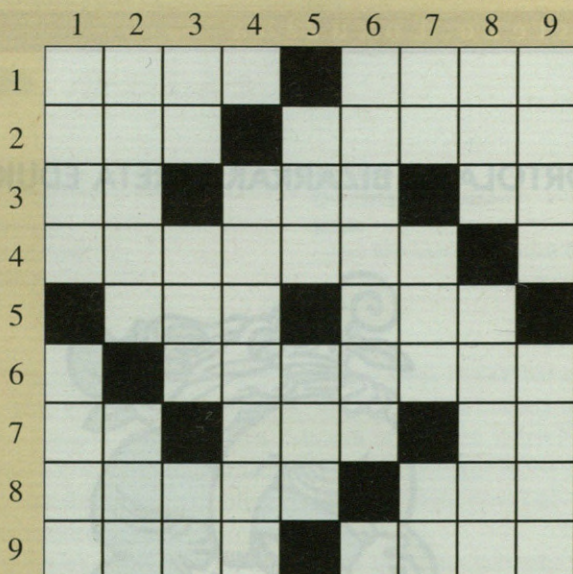
**MARRAZOA EDO TXITXARRILOA, GAUR BERDIN
ZAIDAN: TORTOLAKO BIZARRAK ERRETA
ZEUZKANAT ETA!**

ESTAR SALIDA / ÊTRE EN CHALEUR / NO SHAME

leak berak ere, betetzat jotzen zuten ontzi barruan hustu du. Garagardoak, hondar aleen artean irristatuz, ontzi guztia bete du, azkenean. Eta harrotasunez, denei begira, ikasleak:

- Eta azken ondorioa: zure bizitza, hutsa, erdi beteta edo guztiz beteta egon... Bost axola! Beti aurkituko duzu tartetxoren bat birra goxo bat edateko!

Hitz gurutzatuak

EZKER ESKUIN

- 1.- Batrazioa mota. Leku honetara. 2.- Norat atzizkia. Nafarroako herria. 3.- Oinarritzko edari. Suitzako ibaia. Utik! 4.- Jabea. Bokala. 5.- Joan den urtean. Alderdi trotskista. 6.- Kontsonantea. Nafarroako herria. 7.- Lehenengoa eta azkenekoa. Naizen honek. Ukatzeko. 8.- Lodi. Du, niri. 9.- Sexu emea. Pozik.

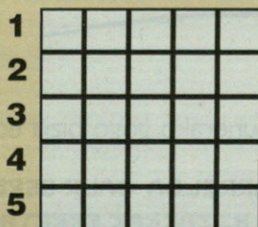
GOITIK BEHERA

- 1.- Gipuzkoako hiria. Utzi. 2.- Sasoi, aldi. Zilbor. 3.- Interjekzioa. Talde terrorista. Zaren hori. 4.- Berrogeita hamar. Auzotegia. 5.- Erregai mota. Ohorezko hitz. 6.- Haria bilduz eginiko bolak. Bokala. 7.- Alkoholen bukaeran. Infin., akitu. 550. 8.- Nauka. Burutazioa. 9.- Zuhaitz mota. Gozo.

Ekar bosteko hori!

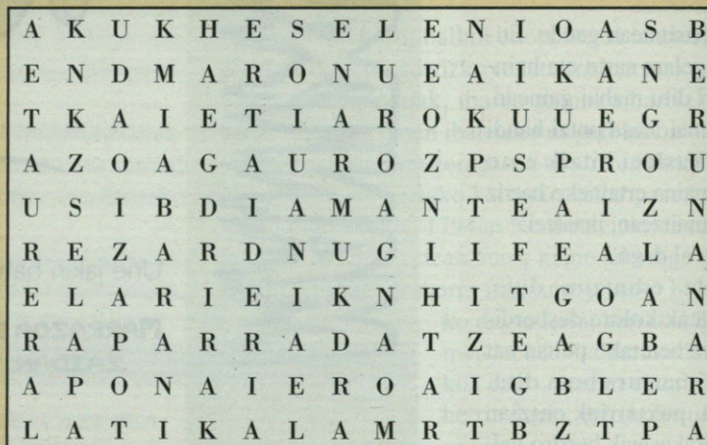
Ezker eskuin eta goitik behera, zenbaki bakoitzean hitz bera aterako zaizu

1 2 3 4 5

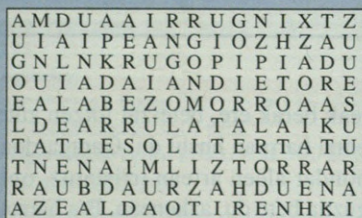
1. Emakume izena. 2. Arin, bizkor. 3. Dardara. 4. Karten bidezko zori joko. 5. Antolatu.

Letra Zopa

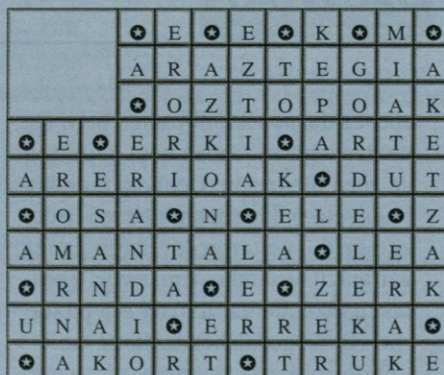
Aurki itzazu letra zopa honetan 8 mearen izenak. Hitzak ezker eskuin, goitik behera edo diagonalean azalduko zaizkizu

Aurreko asteko soluzioak

8ko txikian

1. Arkakuso. 2. Bekainak. 3. Bikainak. 4. Zuhaitza. 5. Atezaina. 6. Onibarra. 7. Erregina. 8. Arantzak. 9. Makarroi. 10. Segituan. 11. Aterpeak. 12. Isurketa.

Hitz gurutzatuak

Ezker eskuin: 1. Sits. Luis. 2. Eki. Aetza. 3. Gu. Art. Ur. 4. Azarriak. 1. 5. Ira. Gin. 6. B. Izainak. 7. Et! Oin. Ba. 8. Harat. Sai. 9. Irak. Sara.

Goitik behera: 1. Segi. Behi. 2. Ikuzi. Tar. 3. Ti. Eri. Ra. 4. S. Ara. zoak. 5. Ari. AIT. 6. Letagin. S. 7. Ut! Kin. Sa. 8. Izu. Nabar. 9. Sari. Kaia.

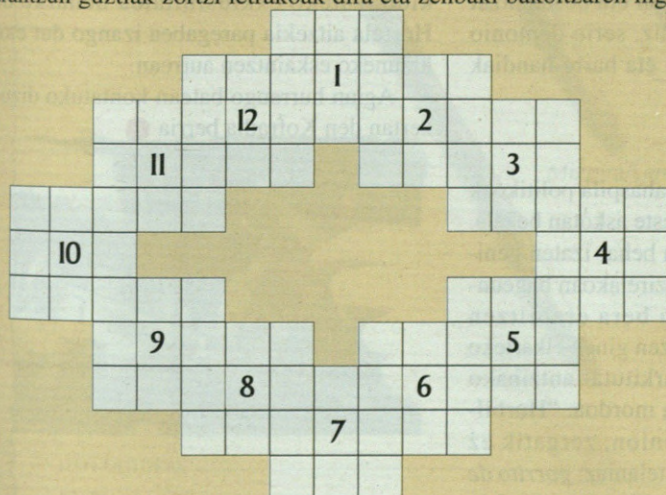
Hitz Gezidunak

	Taberna	Galbide	Merkatua	Ehun mota	Huts
	Deitura	Orioren erdian	... egin, goitik ari	Nahastura trinko	
	Laboraria- ren tresnak				
	Oxigenoa				
Logura	Txakur	1	Musika tresna		
Izena	Oparoak	Adiskide	Lasaia		
	Anaiaren semea			Kanpo, landa	
	Iridioa			Arabako herria	
Musika tresna			Soroak	Bokala	Röntgen
Barre eragilea			Argi, hitz elkarketan	Ean sortua	...-tak, erloju hots
					Burdinola
Gauero e- giten dugu	Geure			Garai	
Nafarroako herria	Urtearen erdian			Titanioa	
			Partituren euskarri		
			Bokala		
Agiria		Eguzkia			Bokala

Pertsonaia: Euskal txirrindularia

8ko Txikian

Erantzun guztiak zortzi letrakoak dira eta zenbaki bakoitzaren inguruan kokatu behar dira. Hitzak ordu orratzen arabera bideratu behar dira, beti ere zenbakiaren gaineko lauki txikitik abiatuta.

- 1.- Erkatzearen ondoioa, alderaketa
- 2.- Idazten dutenak
- 3.- Kuia
- 4.- Zila
- 5.- Euskaraz egiten ez duena
- 6.- Euskal borrokalariak
- 7.- Saileko nagusi
- 8.- Zimikoa
- 9.- Alaiki, pozik
- 10.- Erromesaldian doana
- 11.- Haranak, ibarrak
- 12.- Euritakoak, guardasolak

JOSE IGNAZIO ANSORENA

KOFRADIAK

Bigarren aldiz eskaini didate “Kofradia” bateko kide izatea eta bigarren aldiz ezetz erantzun dut. Bietan, neurri batean, penatuta, ohore hori eskaintzen zidatenak estimatzen nituelako eta gogorik onenez egiten zidatela banekielako.

Ez naiz ari noski garai bateko artisauen edo langile batzuen kofradietaz (Arrantza-leena ezagunena gaur egun) edo Aste Santuan segizioak antolatzen dituzten horietaz. Azken hamar urteotan perretxikoen antzera ugaldutik diren “Kofradia Gastronomiko”ei buruz ari naiz. Babarrunak, bakailuak, izokinak, txitxardinak, sagardoak, urdaiazpikoak... edozein jakik badu bere Kofradia gaur egun.

Niri ondo iruditzen zait Kofradiak eratzea. Jendeak ondo pasatzea gustukoa dut. Gehiago esango dizuet, iruditzen zait tankera horretako antolamenduetan aitzindari izan naizela lagunekin batera. Oso gazte ginela eta politikako guztiz bestelako giroan, gure kuadrilak “Gudari probisionalaren eguna” (“Alferez probisional”ena oso ezaguna zen oraindik) antolatzen zuen. Mutilak traje-korbata eta neskak gonak eta bragatitizorro handiak jantzita joan behar izaten genuen. Ikurrina handia eramanda, haren azpian zeremonia luxuzkoa egiten ohi genuen: Himnoa txistu-danbolinez jo, Agurra dantzatu, diskurtsua eta bazkaria. Inork gutxi ulertzen zuen gurea, hala ere. Batzuentzat matxinada zen eta besteentzat errespetu falta. Guk, aldiz, serio demonio eratzen genuen -itxuraz- eta barre handiak egiten isilkara.

HORI bakarrik ez. Nahaspila politikoak baziren gure kuadrilan beste askotan bezala. Eta izkutuko bilerak egin behar izaten genituen. Oso kontu grabeak zirelakoan bageunden ere, umore zentzu bera erabiltzen genuen. Bagenituen -biltzen ginen elkarteko armairu zahar batean aurkituta- antzinako igerilarien bainu txapela mordoa. “Hurbilketa txanoa” esaten genion, zergatik ez dakidala. Gehienetan gaztelaniaz: *gorrito de aproximación*. Hura jantzita, pertsonarik

serioena barregarri geratzen zen, ederrenari ere babu aurpegia uzten baitzion. Ez dakit noiz edo nola sortu zen ohitura: bilera garrantzitsu haietan hitza hartu ahal izateko txanoa jantzita behar zen. Amorrutik handiko kontuak ibiltzen genituen, kuadrilako batzuk espetxean zeuden, gurean “salatari” bat ote zegoen susmoa zabaldu zen, baita “txibato” hori seinalatu ere. Hitz egin nahi zuenak, ordea, “Hurbilketa txanoa” jantzi behar zuen. Bestela mutu.

Horregatik denarengatik esaten dizuet gustukoa dudala “Kofradia”k antolatzea. Baita “Sanedrina”k ere. Edo “Komisio”ak (Bilera liskartsuetan, tentsio une latzak mozteko, famatua zen esaldi absurdu hau: “Udako gauetan batzar gaitezen Komisio bat eratzea proposatzen dut”), “Patronatu”ak, “Banku”ak, “Sinodo”ak, “Kolektibo”ak...

GEHIEGIZKO eta itxurazko solemnitatea baino gauza barregarriagorik ez dago. Horregatik egiten dugu barre horren gustura zeremonia ponposo bateko gidariak estropoz egin eta muturrez aurrera erortzen denean. Zenbat eta harroputzago gidaria, zenbat eta zeremonia itxurosoago, orduan eta barre handiagoak.

Hau idatzi eta gero ez dut uste inoiz gehiago inongo Kofradiako kide izatea eskainiko didatenik. Baina, bada ez bada ere, ezetza errazteko trikimailua asmatu dut. Lagunen artean Kofradia bat antolatu behar dugu, Puzkerraren Kofradia. Eta bertako kide izateko eksklusibitatea beharko da. Horrela aitzekia paregabea izango dut etorkizuneko eskaintzen aurrean.

Agian hurrengo batean kontatuko dizuet zertan den Kofradia berria ●

“Niri ondo iruditzen zait Kofradiak eratzea. Jendeak ondo pasatzea gustukoa dut. Gehiago esango dizuet, iruditzen zait tankera horretako antolamenduetan aitzindari izan naizela lagunekin batera. Oso gazte ginela eta politikako guztiz bestelako giroan, gure kuadrilak ‘Gudari probisionalaren eguna’ (‘Alferez probisional’ena oso ezaguna zen oraindik) antolatzen zuen”

Euskal Herriko Oroitzapena MAKILA

Mizpira/Alpaka

Mizpira/Zilarra

Gaztaina/Larrua

Mizpira/Larrua

• *Opari Bereziatarako*

• *Pertsonalizatu Daiteke*

• *Neurrira Egiten Dira*

• *Eskaria Denboraz Egin Behar Da*

• *Prezio Aukera Desberdinak*

• *Alberdik eginak*

Informazio edo argibide gehiago nahi baduzu, deitu gure telefonora
edo ondoko laukia bete ondoren, bidali gure helbidera.

IZEN-DEITURAK _____

KALEA _____ ZBKIA _____ SOLAIRUA _____

HERRIA _____ TFNOA _____ POSTA KODEA _____

HERRIALDEA _____ HARPIDETZA ZENBAKIA _____

udagoieneko

o s t e r a

azaroak

09

Niko Etxart

eta HAPA - HAPA

Ermua

**Ermuko
zinean**

22:15etan

azaroak

16

**Non Demontre
& Logela Multimedia**

"Belarritakora sartu" multimedia ikuskizuna

Basauri

**Social
Antzokian**

21:00etan

azaroak

18

Kepa Junkera

"Maren" disko barriaren aurkezpena

Barakaldo

**Barakaldo
Antzokian**

20:30etan

azaroak

23

Ruper Ordorika

"Hurrengo golzean" disko barriaren aurkezpena

Santurtzi

**Serantes
Antzokian**

20:30etan

azaroak

24

Rogelio Botanz

"Tiempo" disko barriaren aurkezpena

Bilbo

**Ayala
Antzokian**

22:00etan

azaroak

30

Oihana Auhenska

Elorrio

**Arriola Kultur
Aretoan**

22:30etan

abenduak

01

Bar Puerto: Bazterreko
ahotsak

Bingen Mendizabal & Mikel Urdangarin

Algorta

**Getxo
Antzokian**

22:30etan

abenduak

05

Oreka TX

Zornotza

**Zornotza
Aretoan**

21:00etan

abenduak

06

Txuma Murugarren

"Hegazkinen Arima" disko barriaren aurkezpena

Durango

**San Agustin
Kulturgunean**

21:30etan

Topagunea

**Bizkaiko Foru
Aldundia**

Kultura
Saila

laguntzaileak

bbk

Euskaltel

antolatzailea

babeslea